

Jó Pajtás

2019. XII. 19.

73. évf., 37–38. szám

**Varázslatos tamburazene
az adai gyerekzenészekről**

Szilveszteri bulikalauz

Karácsony csodája

Fladaró Timi

Bejelentettem anyának, hogy az idén én készítem az adventi koszorút, mert ő mindig teleaggatja giccses dolgokkal. Ugyan ezt nem mondtam neki, de szerintem semmi stílusérzéke nincs. Kikönyörögtem tőle, hogy szilvás gombóc legyen az ebéd, azzal mindig sokáig elbíbelődik, én meg nekies-tem a koszorúkészítésnek. Leterítettem a Magyar Szó apróhirdetéseit a földre, mert azt épp egyikünk se olvassa, és már potyogott is a sok túlévél az eladó gépjárművekre, házakra. Jutott annak a vérnyomásmérőnek a hirdetésére is, amit mama akciósan vásárolt, gyorsan be is szerzett belőle minden családtagnak, mert szerinte nem árt az ilyen ketyere, és az az ideális, ha mindenkinek sajátja van, nem jó, ha az ilyesmit többen használják.

Szóval, felejtsem el, hogy mamától kapok jégkorcsolyát karácsonyra, értem, minden reményem a nagybátyámban van, mert anyáéktól úgyis valami téli szerkóra számíthatok. Az osztályban már csak Kátának, Laurának, Kincsőnek, meg nekem nincs saját korcsolyám, mivel most már nem menő kikölcsönözni. Jól felnyomták az árát, meg sokat kell várni rá. Lehet, hogy azért bepróbálkozok anyánál, kisettenkedem a konyhába, és látom, hogy már villog is zölden-kéken-lilán-sárgán-pirosan a műanyag, trombitás anyagka, amitől mindig úgy megszállja a szentlélek, hogy tudom, esélytelen

most előhozakodni a kívánságommal, úgyis az lenne a válasz, hogy a tárgyak nem boldogítanak, és örüljek, hogy egyáltalán van jégpálya a városban. Már zúdulna is rögtön a nyakamba a klímakatasztrófa, a környezetvédelem, hogy következetesen kell vásárolni, használjam csak a kölcsönkorcsolyát. Ettől

a sok szövegtől meg mindig felszalad a vérnyomásom, lehet, hogy nem is olyan fölösleges a mama ajándéka. Épp rendesen nekiülnék az alkotásnak, de a szilikonpisztolyból már megint kifogyott a szilikon, futhatok a papírüzletbe, anyától el se köszönök, észre se venné a giccses szívárványfényben.

Fladaró Miki

Imádom a telet. Sokkal jobban kedvelem ezt az évszakot a nyá-
nál. Aputól tanultam meg, hogy
nyáron a nagy melegben az ember
egy idő után nem tud mit csinálni,
mert a bőrét azért mégsem hagy-
hatja el, ráadásul anyaszült mezte-
lenül sem mászkálhat a negyven
fokban. A hidegre fel lehet készü-
lni. Vastag zokni, sapka, sál, kesz-
tyű, szőrös kabát, és már mehet is
a móka. Persze, egy idő után a sza-

bögrémet, leteszem az éjjeliszek-
rényre, s figyelem, ahogyan gő-
zölög a finom ital. Néha annyira
kifáradok a suliban, hogy délután
elszundítok, bár anyu ekkor min-
dig morcos arccal ébreszt fel, mert
a házi feladatot rendre elfelejtem.
A henyelésben azonban mégis az
a legjobb, amikor hátradőlhetek
a fotelben, a teásbögrével és a
kedvenc könyvemmel a kezem-
ben. Az olvasás is pihenés nekem,

bad ég alatt is unalmas a folyama-
tos hógolyózás, de otthon legalább
a kellemesen pattogó kandallótűz
vár rám. Elárulom nektek egy tit-
komat. Én legfőképpen azért sze-
retem a telet, mert henyelhetek.
Sokat. És henyelni kifejezetten
kedvelek. Miután piros orcával
betérek a játszásból, kérek egy for-
ró teát, a két kezem közé fogom, s
azzal mászkálok a házban. Ilyen-
kor mindig előveszem a macis

szinte megáll az idő körülöttem.
Apu színek szerint rendezte be a
könyvespolcot a nappaliban, el-
különítve egymástól a nagyoknak,
azaz a felnőtteknek és a kicsiknek,
a gyerekeknek szóló olvasmányo-
kat. Épp a naracssárga színű köte-
teknél tartok, és jókat mosolygok
a Pingvinkalauz című irományon.
Kellemes időtöltés ebben a furcsa,
téli környezetben. És ti mit olvas-
tok?

Békés karácsonyt, valamint sikerekben gazdag új esztendőt kívánunk minden olvasónknak, barátunknak, a szülőknek, a pedagógusoknak, a terjesztőknek és a lap valamennyi támogatójának.

A Jó Pajtás következő száma január 16-án jelenik meg.

Miért szereted a karácsonyt?

Válaszolnak a szabadkai J. J. Zmaj iskola 2. c osztályának tanulói, tanító Grubanov Martinek Emília

* Azért szeretem a karácsonyt, mert akkor van a születésnapom. Testvéreimmel feldíszítom a fenyőfát, és énekelünk a templomban. A Jézuskától sok-sok szép legót szeretnék kapni. **(Kecskés Benedek)**

* Ilyenkor együtt lehet a család, találkozhatok az unokatestvéremmel. Az idén egy lány kiskutyát kérek a Jézuskától. **(Mačković Tatjana)**

* Azért szeretem a karácsonyt, mert olyankor együtt van a család. Ilyenkor lehet adni és kapni. Nem fontos, hogy mit kapok majd, én mindennek örülök. **(Nagy Kanász Kata)**

* Együtt a család, és mézeskalácsot készítünk. Az egész ház illatozik. Idén szeretném, hogy essen a hó! Kívánom, hogy mindenkinek teljesüljön az álma! **(Varga Polyák Boglárka)**

Kata, Tatjana, Boglárka és Benedek

Mézeskalácssütés és Mikulásvárás Szivácson

A sziváci Szenteleky Kornél Magyar Művelődési Központban már tíz éve szerveznek mézeskalácssütést a helyi gyermekeknek. A programban, melyet minden évben a Mikulásvárás előtti hétvégére időzítenek, részt vesznek a Szenteleky egyesület tagjai, az anyanyelvápolásra járó gyerekek, valamint Szivác más nemzetiségű gyermekei is. Az évek során immár hagyománnyá alakult a mézeskalács sütése, amely nagy népszerűségnek örvend a fiatalok körében.

Az ínycsiklandó mézeskalács receptje Zalaegerszegről származik.

Az egyesület kézműves csoportja is segít a gyermekeknek a sütésben.

A sziváci gyermekeket december 5-én látogatta meg a Mikulás. A piros ruhás nagyszakállú hintóval vonult végig a falu utcáin, majd a Szenteleky Kornél Magyar Művelődési Központ udvarába is befutott a hintója, melyet két ló húzott.

A sziváciak apraja-nagyobbacskája Mikulás-versekkel, dalokkal, táncal készült, majd a fellépők a Mikulás-nap történetére és hagyományára is emlékeztettek. A nagyszakállú édességcsomaggal lepte meg a jó gyerekeket.

A Mikulásváráson közel száz gyermek, felnőtt és nagyszülő vett részt.

Turi Orsi

Fotó: Varagíc Gabriella és Lavró Vulić Emma

Varázslatos tamburazene az adai gyerekzenészekről

Az adai Bodros tamburazenekar kiválóan szerepelt a Fölszállott a páva című tehetségkutatóban – Az együttes bekerült a legjobbak közé, és élő adásban lépett színpadra a Duna Televízióban

A gyerekeké a színpad az idén a Duna Televízió Fölszállott a páva című műsorában. A péntekről péntekre jelentkező műsornak köszönhetően újra és újra rácsodálkozhatunk a magyarság gazdag népművészeti kincseire. A hetedik évad felhívására több mint ezren jelentkeztek, azonban csak a legjobbak kaptak lehetőséget, hogy bejussanak az élő adásokba. Köztük vannak az adai Bodros tamburazenekar tamburásai is: **Apró Boglárka, Pálfi Péter, Pálfi Patrik, Uller Botond és Lévai Balázs**. Az adai banda a hangszeres szólisták, hangszeregyüttesek és zenekarok kategóriájában túljutott az októberi válogatón, majd a novemberi elődöntő élő adásában kiválóan szerepelt, és bekerült a középdöntőbe, ahol a továbbjutás reményében lépett színpadra december derekán. A tamburások legutóbbi szerepléséről nem tudunk beszámolni a lapzárta miatt, viszont már az eddigi szereplésükkel is szenzációs sikert értek el, amihez gratulálunk nekik.

A Bodros tamburazenekar két és fél-három éve alakult meg Adán, a Vadvirág Hagyományápoló Körben. **Zombori Péter**, a kör tamburatanára gyűjtötte össze a fiúkat, Uller Botondot, Pálfi Pétert és Pálfi Patrikot, majd felkérte a kiválóan énekelő, furulyázó és tamburázó Apró Boglárkát, hogy csatlakozzon a zenekarhoz. A négytagú zenekarnak sokáig nem volt bőgőse, ezért a fellépéseken a tamburatanár vagy más bőgőzőtt. Azonban röviddel a Fölszállott a páva műsor előtt a tamburatanár rábeszélésére csatlakozott a csapathoz Lévai Balázs is, aki gyorsan beletanult a tamburabőgőzésbe, hozzájárulva a zenekar sikeréhez. Az adai tamburazenekar az elmúlt években sok népzenei tábort megfordult, számtalan helyen és szemlén fellépett, több

alkalommal első helyezést ért el a Szólj, síp, szólj! népzenei vetélkedőn. Zombori Péter elmondta, a vajdasági ifjú népzeneészek galáján, Hajdújárason bizonyították tehetségüket. A temerini Szabó Gabriella biztatására bátran jelentkeztek a Fölszállott a páva műsorra, ahol a középdöntős produkció után a tamburatanár megjegyezte, hogy a szava is elállt, hiszen a kis tamburások hibátlanul és hatalmas élvezettel játszották el a moholi dalcsockrot, ami egy felnőtt zenekarnak is becsületére vált volna. Kiemelte, hogy a műsorra a zenekar repertoárjában a vidék népdalait válogatták ki, hiszen ez a sajátjuk, ebben nőttek fel, és ezt jobban tőlük senki nem tudja eljátszani.

A Bodros tamburásai szintén nagyon büszkéek szereplésükre a tehetségkutató műsorban. Egy kivétellel az adai Cseh Károly Általános Iskola diákjai, és mindegyikük a helyi Vadvirág Hagyományápoló Kör tagja, ahol néptáncossal is foglalkoznak. A hetedik osztályos Apró Boglárka primtamburán játszik, és énekel a zenekarban. Egykor **Renkő Annamária** tamburatanár biztatására kezdett tamburát tanulni a helyi zenedében. Lassan már nyolc éve tamburázik, ebből öt éven át komolyzenét játszott. Egyben kiváló szólóénekes is, amit nemcsak az élő adásban bizonyított, hanem az elmúlt években a Szólj, síp, szólj! vetélkedőn, ahol rendre aranyérmet vagy kiemelt aranyérmet érdemelt ki. Emellett nagyon szereti a néptáncot. Akárcsak Pálfi Péter, a zenekar primása, aki primtamburán játszik, és szintén hetedik osztályos diák, és ha ideje engedi, akkor szívesen kizilabázik a barátaival. Mint mondta, a Bodros tamburazenekarban nagyon jó primásnak lenni, mert nagyszerű a kíséret, és nagyon jól tudja játszani

a díszítéseket. Bár három éve kezdett tamburázni, volt zenei előképzettsége, hiszen elsős kora óta a helyi zeneiskola gitár szakán tanul. Középszintű tanulmányait a Szabadkai Zeneiskolában szeretné folytatni. A tamburázást nagyon komolyan űzi, a Pávára heti két alkalommal két órát gyakorol a zenekarral. Emellett örül annak, hogy együtt játszhat a testvérével a zenekarban, mert így otthon is mindig tudnak gyakorolni. A primás testvére nem más, mint az együttes legfiatalabb tagja, a hatodik osztályos Pálfi Patrik, aki tamburakontrán játszik a bandában. Ő két éve kezdett kontrázni. Szeret iskolába járni, a hobbija pedig a néptánc, a foci és a horgászat. Az eddig legnagyobb fogása egy nyolckilós ponty volt.

Uller Botond basszprim tamburán játszik az együttesben. Már hét éve tanul tamburálni a helyi zenedében. Szereti néptáncolni és olvasni, de az utóbbira nem mindig jut ideje. A nyolcadik osztályos fiút leginkább a számítástechnika, a programozás és a számítógépek foglalkoztatják. Jelenleg is készül egy informatika versenyre. Jövőre a helyi Műszaki Iskolába szeretne iratkozni, a számítógépek elektrotechnikusa szakra.

A tamburazenekar legidősebb tagja, Lévai Balázs az adai Műszaki Iskola elsős diákja, aki gépészmérnök szakra jár és szeretne egyetemen továbbtanulni. A zenekarban tamburabőgőn játszik, amit egy-két hónapja kezdett el, de nem tartja olyan nehéz feladatnak, mert éveken át klarinétozott, most zongorázik is. A hobbija a foci, de szeret zongorázni, énekelni és néptáncolni is.

Csincsik Zsolt

**Fotó: Váradi Levente
Címlapfotó: Zombori Péter**

Gyulai kirándulás

A mi iskolánk már többször fogadott vendégeket, akik részt vettek hasonló pályázaton. Most mi lehettünk azok, akik átléphetők az országhatárt, és elutazhattunk Magyarországra.

Vasárnap délelőtt indultunk nagy izgalommal. Sokat vártunk a határon, így csak estefelé érkeztünk Gyulára. A szállás nagyon szép volt, rendezett és tiszta. Vacsora után egy kicsit barátkoztunk, majd ágyba bújtunk. Másnap sok aktivitás várt ránk. Hétfőn reggeli után felkekedtünk, és meglátogattuk a békési Dr. Hepp Ferenc Általános Iskolát. Nagyon kíváncsian vártuk, hogy meglássuk, hogyan néz ki az iskola. Amikor odaértünk, mindenki megcsodálta a figyelemfelkeltő látványt. Az iskola szép épülete rendezett, udvara tágas. Az igazgató nagyon kedvesen fogadott bennünket, és bemutatta az iskolát. Csapatokra osztottak bennünket, és megismerkedtünk az épülettel. Benéztünk néhány órára is. A felsős tagozatoknál emelt szintű matematika-, valamint informatikaórára látogattunk el, az alsósoknál pedig rajz- olvasás- és matematikaórán jártunk. Ezután a fiúk kimentek focizni, mi, lányok pedig a tornaterembe mentünk, ahol az ottani diákokkal közös csapatokban különböző ügyességi játékokat próbáltunk ki. A nagy játékban mindenki megéhezett, ezért az iskola konyhája volt a következő állomás, ahol megebédeltünk, és egy kicsit kipihentük magunkat.

Megtekintettük a híres békési kosárfonók egyedi darbjait

Ezután buszra szálltunk, és a Békési Városi Jantyk Mátyás Múzeumban megismerkedtünk a békési kosárfonással. Megtanultuk, hogy a kosárfonáshoz legtöbbször hántolt zöldvesszőt használnak. Megmutatták nekünk, hogyan kell elkészíteni egy kosarat a kosárfonók elkészítésétől a végéig. A kosárfonás múltjáról is meséltek. Megtudtuk, hogy 1893-ban építették az első kosárfonó tanműhelyt, aminek kezdetben 28 tanulója volt. A március 1-jén megnyílt műhely téli tanfolyamán már 80 főt foglalkoztattak, akik az értékesített összegnek a felét kapták meg. A kosárfonó iskola állandósítása 1894-ben történt meg. A kezdeti létszám minden évben 8-10 növendékkel bővült. Évente akár 15-20 kosárfonó segéd is végzett. Az Állami Kosárfonó Iskola 1925 után úgy döntött, hogy már nem vesz fel új tanulókat. Az oktatás az 1927-es tanévvel zárult.

Csoportkép a gyulai várnál

Látogatás az alsósoknál

Nem is olyan könnyű a falmászás, mint gondolná az, aki még nem kóstolt bele

Miután megismerkedtünk a történettel, műhelymunkára vártak bennünket, ahol mi is készítettünk kicsi kosarakat. Amikor készek lettünk, ellátogattunk az Alapfokú Művészeti Iskolába, amely a Dr. Hepp Ferenc iskola tagiskolája. Ott egy szép koncertelményben volt részünk, a koncertet rézfúvós hangszereken adták elő. Eddigi iskoláztatásunk során már megismerkedtünk

ezekkel a hangszerekkel. Most volt alkalmunk előben hallani áttörő hangjukat.

Ezután ellátogattunk a Békés Városi Kecskeméti Gábor Kulturális, Sport és Turisztikai Központba. A színháztermük óriási. Mivel minden percünk pontosan be volt osztva, nem maradhattunk sokáig. Elbúcsúztunk a Dr. Hepp Ferenc Általános Iskola intézményvezetőjétől,

aki velünk töltötte napját, és ilyen gazdag és eseménydús programot szervezett részünkre, azzal a megállapodással, hogy reméljük, hamarosan viszontlátjuk egymást és a két iskola közötti kapcsolat még jobban megerősödik.

Visszautaztunk Gyulára, ahol városnéző vonatkozás volt a következő program. Nagyon élveztük, sok érdekességet hallottunk, és sok szép fényképet készítettünk közben. Ezután a szállodába mentünk a hosszú és élménnyel teli nap végén, de ez nem azt jelentette, hogy korán elmentünk aludni. Előbb megbeszeltük a nap történéseit, és örömmel nézegettük a fényképeket.

Másnap alig tudtunk felkelni, de várt bennünket az Almássy-kastély, amely már kívülről is csodálatos látvány volt. A gyönyörűen felújított épület és a sok szép növénytel teli park igazán nyugtató hatással volt ránk. Alig vártuk, hogy belülről is megnézhessük és megismerkedjünk a kastély múltjával. Érdekes volt megtudni, hogyan éltek egykor a főurak és cselédek. Az

öltözők mellett a sütéshez-főzéshez használt edények gyönyörű kollekcióját is megcsodálhattuk. Az éléskamra és a konyha bemutatása után az itt valaha élt úri családok (az Almássyak, a Wenckheimék és a Harruckernek) múltjáról hallottunk.

A kastélyban Erkel Ferencről, a Gyula városában született híres magyar zeneszerzőről is hallottunk. Ő volt a magyar nemzeti opera megteremtője és a nemzeti himnusz megzenésítője. A múzeum legértékesebb műtárgya az aranykoszorú, amit 50 éves karmesteri jubileumára kapott mint a nemzet ajándékát. A múzeumi látogatás egy solymár bemutatójával zárult, akivel a vállalkozó szelleműek le is fényképezkedhettek.

A következő helyszín Gyula vára volt. Mint minden más, ez is nagyon rendezett, hiszen nemrégiben teljesen felújították. Itt is a múltból hallottunk előadást. A várat a XV. század elején kezdték el építeni. Királyválasztások során a vár többször cserélt gazdát. 1566-ban a törökök fog-

lalták el Gyula várát, és 129 évig török kézben volt, egészen 1695-ig, a vár felszabadításáig. A várban megnéztük a múzeumot, amely betekintést nyújt a vár múltjába, majd a kápolnába mentünk, ahol néhányan énekeltek is. Élvezet volt megtapasztalni a különleges akusztikát. Betekintettünk a börtönbe, a lakosztályokba, amelyekben eredeti nagyságban láttuk a különböző bútorokat. A végén felmáztunk a toronyba, ahonnan láthattuk az egész tájat. Innen a Gyulai fürdőre is felgyeltünk, amelyet mindannyiunk örömeire meg is látogattunk. Nagyon jól esett a fürdőzés, csúzdázás és a barátkozás. Kár, hogy ezzel már véget is ért az élmények sora.

Nagyon jól éreztük magunkat a tanulmányi kiránduláson, és hálásak vagyunk a vendéglátásért. Hazatérésünk után még sokáig beszélgettünk élményeinkről, amelyeket az ott készült fényképeket nézegetve azóta is többször felidézünk.

**Bancsi Kata, 8. osztály,
Petőfi Sándor iskola, Újvidék**

Mire lesz jó a téli szünidő?

Elmondják a tiszakálmánfalvi Ivo Andrić iskola tanulói, magyartanár **Répási Zsuzsanna**.

Már alig várom a havat! Szánkózni fogunk, hóversenyt rendezünk. Jó móka lesz, ha biciklivel húzzuk majd egymást a havon! (**Klajner Róbert**)

Az öcsémmel majd hóbarlangot építünk, mellé pedig hóembert gyúrunk, hogy őrködjön a barlang felett. Hógolyózni is jó dolog. Ha sokan összegyűlünk az utcánkban, akkor hódombot is készítünk. (**Szoboszlai László**)

Szülinapok sorozata lesz nálunk: apukámé 25-én, az anyémé 27-én, a bátyámé január 15-én. Ráadásul karácsony, szilveszter. Pörgős napok lesznek biztosan! (**Szilák Noémi**)

A téli szünetben szeretnék a Kopaonikra eljutni. Ha mégsem sikerülne, akkor korcsolyázni mindenképp jó lenne. Ha meg esni fog a hó, akkor hócsata is lesz. (**Balla Lea**)

A családommal töltöm az ünnepeket. Anyukámmal finom ételeket készítünk, a család összejön, és együtt ünnepejük a karácsonyt és az új évet. Szeretem, ha szünidőben esik a hó, mert enélkül nem igazi a tél. (**Mándity Renáta**)

Az ötödikesek: Szilák Noémi, Balla Lea, Klajner Róbert, Szoboszlai László

Betlehemezni fogok a kis csapatommal, sok helyre, még Tiszakálmánfalván kívülre is eljutunk kis műsorunkkal. A testvéremhez is elmennék Újvidékre, hogy reggeltől estig együtt legyünk. Nekem sohasem unalmas. Bár, nagyszerű lenne, ha behavazna. (**Szilly Eszter**)

Sok tervem van. Először is mézeskalácsot készítünk sokféle formában, színnel és mintával. Az egész házat kidíszítjük karácsonyi díszekkel. A szünetben meglátogatjuk a rokonokat, ismerősöket. Legjobban azt várom, hogy lessen a hó. Azt is szeretném, hogy ne töltsék sok időt a telefonnal! (**Szávin Mária**)

Szeretném magamat alaposan kipihenni! Persze nem hiszem, hogy a tervem sikerül, mert közbejön két ünnep. Nekem is ki kell vennem részem az előkészületekből. Közösen készítjük a karácsonyfát, a mézeskalácsot és a többi kalácsot... (**Csévári Dániel**)

Nem tervezünk messzire utazni a családommal. Az új esztendő első napjaiban nagyszüleimmel elutazunk Mórahalomra. Testvéremmel nem szeretjük a termálvizes medencéket, szerencsére van választék, úszkálni fogunk kedvünkre a nagy medencében. Szegetet sem hagyjuk ki, egy jó családi filmet is megnézzük a moziban. (**Gőz Klaudia**)

A hatodikosok: Szávin Mária, Gőz Klaudia, Mándity Renáta, Szilly Eszter, Csévári Dániel

Csodakerékpárok a topolyai könyvtárban

A topolyai Capriolo kerékpárgyár idén másodszor meghirdetett pályázatára több mint 350, különleges kétkerekűt ábrázoló munka érkezett a község óvodáiból és iskoláiból. A pályázati kiírás szerint 3 és 10 év közötti gyerekektől vártak rajzokat arról, hogy hogyan képzelik el a csodakerékpárjukat, milyen érzés bicajon száguldani.

A Juhász Erzsébet Könyvtár emeleti termében egy hétig volt látogatható az a gyermekrajz-kiállítás, amelyet a képzőművészeti vetélkedőre beérkezett alkotásokból állítottak össze. A **topolyai Csáki Lajos iskola** harmadikosait és egy ötödikes diáklányt, Gyantár Annát, valamint a **Nikola Tesla iskola** harmadikosát, Kisimre Ainát faggattuk a biciklizés és a rajzolás szépségeiről.

– Zöld a biciklim, minden apró részletet sikerült lerajzolni. Közepesen nehéz feladat volt. A csodabiciklin turbó, jó kerék, jó fék, váltó is kell, hogy legyen. Én a TSC-be focira, meg a tánccra megyek biciklivel, most már egyedül – mondta **Góbor Zoltán**.

Kelemen Zalán a nagymamához és a boltba kerekezik.

– Jó sport, és megismerhetjük a várost biciklizés közben. Elejében, amikor tanultam, nehéz volt, anya fogott hátulról, de most már jól megy.

Apró Orsolya szintén a mamájához szokott kerékpározni.

– Igen nehéz volt, most rajzoltam először kerékpárt. A csodabiciklim az sebb, mint ami nekem van: rózsaszínű, a pedál és a lánc is látszik rajta.

Kálmán Judit tanító néni elmondta, hogy az osztálya nagyon ügyes, sok rajzpályázaton vesznek részt. Most vegyes technikával, színes tussal, pasztelkrétával és filctollal készültek a rajzok. Az egész 3. d. osztály rajzolt, és közösen választották ki, hogy kik szerepeljenek a kiállításon.

Kisimre Aina, a Nikola Tesla iskola harmadikosa nagyon szeret futni, de a szép őszi időben sokat kerékpározott is.

– Narancssárga biciklit rajzoltam, mert újabban ez a kedvenc színem. A rajzon a háttérben van még egy fa, amelyiknek a levelei szív formájúak, mert tényleg láttam egy ilyen csodálatos fát az ősszel. Az én igazi biciklim

Gyantár Anna

Kisimre Aina

fekete, rózsaszín és kék, a nyáron kaptam, ez az első felnőttbiciklim. Öt éves lehettem, amikor pótkerék nélkül megtanultam hajtani a kerékpárt, mostanában néha 2 kilométert is kerekezünk, amikor apával a kutyát sétáltatjuk. Izgalmasabb mint gyalog sétálni.

Gyantár Anna nagyon szeret rajzolni, és szívesen részt vesz minden képzőművészeti pályázaton.

– A Capriolo pályázatára álmaink biciklijét rajzoltuk le. Én is nagyon szeretek kerékpározni, olyan érzés bicajjal száguldani, mintha repülnék. Ez jutott eszembe rajzolás közben, és így lett álmaink biciklijé egy szárnyas jármű, amivel felülemelkedtem a tájon, és ami szívárványcsíkot fest az égbolton.

(A pályázat nem volt versenyjellegű, a kiállításon láthatták az érdeklődők a szebbnél szebb rajzokat, és minden kisgyerek ajándékba kap majd egy 2020-as asztali naptárt.)

Góbor Zoltán, Kelemen Zalán és Apró Orsolya

Kép és szöveg: Herceg Elizabetta

Ez a verseny szerettette meg velem az olvasást

Beszélgetés a Gion Nándor olvasási verseny győzteseivel

„A gyerekeknek olvasnia kell. Nem sokat kell olvasnia. Jót kell olvasnia. Az ilyen olvasmány táplál. De az olvasmány, mely csak kötelesség, butít. Kezébe kell adni a gyermeknek az iskolában az eleven, lélegző remekműveket, nem félig, hanem egészen, s módját kell találni annak, hogy kifejezhesse nemtetszését még a legnagyobb lángelmékkel szemben is. A kötelező tetszés megöli az ízlést” – írta Kosztolányi Dezső az olvasásról.

November 30-án tartották meg az újvidéki Nikola Tesla Általános Iskolában a Gion Nándor olvasási verseny vajdasági döntőjét.

Az óbecsei Samu Mihály iskola ötödikes csapata, **Burai Blanka, Kiss Anett és Kádár Ivett** harmadik helyezést ért el, a nyolcadikosok, **Rác Réka Noémi, Szedlár Mónika és Gutási Karolina** negyedik lettek. Mindkét csapat könyvjutalomban részesült, és jogot szerzett arra, hogy részt vegyen a nyári irodalmi táborban, amelyet szintén Újvidéken tartanak meg.

A diákok arról meséltek, miért jelentkeztek a versenyre, szerintük miért jók a könyvek, melyekből készültek.

Anett nagyon szeret olvasni, s három regényt is elolvasott erre a versenyre.

– Amióta tudok olvasni, azóta bújom a könyveket. Erre a versenyre elolvastam A Beszélő köntös, a Postarablók és a Via Italia könyveket. Sokat gyakoroltunk, a tanárnő, **Józsa Zsuzsanna** készített bennünket föl a versenyre. Régi feladatlapokat oldottunk meg. Ha már szeretek olvasni, úgy gondoltam, miért ne jelentkezsem a versenyre. Igazából vonzott a nyári táborozás lehetősége is. A versenyen oklevelet kaptunk, s könyvet is lehetett választani.

– Engem is a tanárnő biztatott – fűzi hozzá Blanka –, s nem bántam meg, hogy jelentkeztem. Nekem Gion Nándor Postarablók című ifjúsági regénye tetszett a legjobban. Én is már

kiskoromban megszerettem az olvasást, de most, hogy készültem erre a versenyre, még jobban megkedveltem. Üzenem a Jó Pajtás olvasóinak, kevesebbet mobilozzanak, inkább olvassanak.

– Nekem is Postarablók tetszett a legjobban – mondja Ivett –, s nagyon örülök, hogy harmadik helyezést értünk el, így ott lehetünk a nyári táborozáson.

A nyolcadikosoknak már volt tapasztalatunk, nem először mentek a Gion Nándor versenyre. Mónika másodszor vett részt.

– Nem is olyan nehéz, csak olvasni kell. Én meg szeretek olvasni! Valójában ez a verseny szerettette meg velem az olvasást. Nagyon jó volt tavaly is a táborban, nemcsak szórakoztunk, hanem sokat tanultunk is. Az is jó volt, hogy barátkoztunk a péterréveikkel és a kispiciakkal.

Réka Noémi is csak dicsérni tudja a versenyt, a táborozást.

– Az emlékek öre, A Szent Johanna gimnázium kárókatonák még nem jöttek vissza – ezeket olvastam, és mindegyik tetszett. Én még negyedikben szerettem meg az olvasást, ugyanis gyöngébb volt a helyesírásom, s anyukám ajánlotta, olvassak minél többet, majd javul. Így is lett. Azóta már sok versenyen voltam, sok könyvjutalmat kaptam. Úgyhogy sok könyvem van. A versenyre sokat készültünk, mert mi is szerettünk volna díjat kapni, mint tavaly, s ott lenni a nyári táborban. És sikerült!

Karolina már harmadszor volt a vetélkedőn, s elégedett az eredménnyel, habár...

– Idén nagyon szerettünk volna a Balatonra menni, és annyira igyekeztünk! Végül is az újvidékiekkel is meg vagyok elégedve. Nekem a Családom és egyéb állatfajták regény tetszett a legjobban, mivel én is szeretem az állatokat. A Jó Pajtás olvasóinak üzenem, jelentkezzenek a jövő félévben a Gion Nándor olvasási versenyre, mert nagyon sok szép könyvet el lehet olvasni, és jó a táborban szórakozni, barátkozni. Én is voltam egy gyalogtúrán, s azzal váltunk el a péterréveiektől, hogy majd találkozunk a Gion-táborban.

A tanárnő csak dicsérni tudja a tanítványait.

– Tíz éve szervezi meg a Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesülete ezt a versenyt, és mindig sikeresen szerepeltek a tanítványaim. Lelkes olvasók. Igaz, tavalyelőtt egyhetes balatoni táborozást kaptak, de most is elégedett vagyok az eredménnyel. Szorgalmasan gyakoroltak, megoldották a régi feladatlapokat... Meg is lett az eredménye!

Mit vársz az új esztendőtlől?

Elmondják a muzslyai Szervó Mihály iskola IV. 4 osztályának tanulói, tanító **Monic Lidia**.

Az új esztendőtlől azt várom, hogy az eddigi legjobb legyen! Szeretném, ha jövőre nem lenne ennyi kívánságom, mint az idén. Azt tervezem, hogy majd többet fogok korcsolyázni. (**Rontó Máté**)

Azt kívánom, hogy jövőre ne legyen rossz jegyem és járhassak edzésekre. Remélem, hogy ötödikben jó osztályfőnököm lesz! És megfogadom, hogy az új esztendőben kevesebb csokit fogok enni. (**Juhász Béla**)

Szeretném, ha boldogabb, szebb lenne a következő esztendő, mert a 2019-es nem volt az én évem. Több sikert szeretnék elérni a labdarúgásban. Azt is szeretném, hogy ötödikben is Lidia tanító néni tanítson. Remélem, továbbra is színikitűnő leszek. Nagy tervem, hogy jövőre levágatom a hajam. (**Sziveri Tessza**)

Az új esztendőtlől azt várom, hogy a nagytatám meggyógyuljon. Jövőre szeretnék színikitűnő lenni és jobb focista. Meg hogy családommal Párizsba utazhassunk. (**Bálint Anasztázia**)

Sok ötöst kívánok jövőre matematikából, meg azt, hogy Tamara is színikitűnő legyen. Szeretnék sok új barátot szerezni, és hogy szépen tudjak festeni, szebben, mint eddig. (**Rác Lea**)

Házmesé

Sziasztok! Kotor utca 34. vagyok, bár régen 28.-nak hívtak, de ezt majd mindjárt elmesélem.

Egykoron még csak gondolat voltam, méghozzá a városatyáké. Szerették volna, hogy Kanizsán minél több ember lakjon. Ezért a buzsáki részben ingyen telkeket osztottak. Az volt az egyetlen kikötésük, hogy az adott tervrajz szerint épüljön fel minden ház. Ezért volt anno tele egyforma épülettel ez a környék. Ekkor lettem én is 28. helyett 34. Alig vártam már, hogy végre megismerjem gazdáimat. Egy szép napon, 1952-ben megjelent Takács Rozália és Takács Ferenc, egy fiatal pár. Mint utóbb megtudtam, előtte 3 nappal esküdtek, és nem volt semmi-jük, csak egy zsák krumpli, valamint egy fél disznó. Tóthfaluból jöttek. Ferenc rendőrként dolgozott, Rozália pedig napszámába járt, és lakodalmakra főzött. Mikor elkezdtek engem építeni, először keresniük kellett a közelemben egy házat, ahol lakhattak. Úgy kezdtek munkához, hogy a portámon ástak egy hatalmas gödröt. Ebbe sárga földet és vizet hordtak. Ott, ahol megépülnöm kellett, fából kalodákat csináltak a falaimnak. Kalákában dogoztak, jöttek segíteni rokonok, barátok, leendő szomszédok is. Mivel az ilyen segítségnyújtást illik viszonzni, tulajdonképpen az egész környéket egyesült erővel hozták létre. Délután és este a férfiak hordták az anyagot, mértek, szabtak, keverték a válykot. Napközben, amíg a férfiak dolgozni voltak, az asszonyok verték, döngölték a falakat. Egyszer csak az tűnt fel, hogy Rozália furcsán meghízott, és egyre kevesebbet láttam. Amikor újra eljött hozzám, egy babakocsit tolt, hiszen megszületett lányuk, Terike. Én olyan boldog voltam, hogy ha lett volna bőriöm, biztosan kiugrottam volna belőle örömben. Ahogy cseperedett a kis Terka, úgy növegtem én is. Lett egy előszobám, két hálószobám, egy konyhám, egy spádzom, kapum, kerítésem, sőt még kinti vécém is. Akkoriban még nem volt divat, hogy fürdőszoba legyen egy háznál, és egyébként se voltam soha úri palota. Jómagam mindig arra vágytam, hogy gyerekszivajtól legyenek inkább hangosak a tereim. Mire megkaptam a tetőmet és a gyönyörű négyszárnyas, boltíves ablakaimat, addigra ez az álom is teljesült. Megszületett Jenci, a kisfiuk. Már csak a szobába kellett egy kis kemencét készíteniük, és végre beköltözhetek. Az évek teltek, a gyerekek nőttek. Gyönyörű virágoskertet és veteményest csináltak az udvaromban. Tartottak itt libát, kacsát, csirkét, még disznókat is. Teri és Jenci is felnőttek, kirepültek a fészekemből. Egy ideig sajnáltam, de aztán elkezdtek sorra jönni az unokák. Először Jencikénél született meg Klárka, pár hónap múlva Terikénél Attila, végül Jenő iker fiai, Tomi és Viki. Szerencsére sokszor jöttek hozzánk. Viszont ekkorra már a gazdáimat Feri bácsinak és Rozi néninek hívta mindenki. Az idő eljárt fölöttünk is. Amikor Ferenc megbetegedett, ki kellett engem bővíteniük, így lett fürdőszobám. Amikor az öreg meghalt, egy ideig csak kettecskén maradtunk Rozikával. Nagyon szomorúak és magányosak

voltunk. Szegény Rozi is megbetegedett, ezért a gyermekei kitalálták, hogy költözzön ide hozzánk a felnőtt Attila. Ő újra friss lendülettel állt neki a felújításomnak. Átvakolta a falaimat, és alá is rakta az apukája segítségével, aki szintén Ferenc. Kaptam tőlük egy szép nagy teraszt, új kaput és az utca felől kőkerítést. Kis idő múlva ide költözött Anett, és nemsokára össze is házasodtak Attival. Mivel az esküvőjük után kilenc hónappal megérkezett a kis Patrik, Rozi néni szíve újra boldog lett. Igaz, hogy Patyesz már a negyedik dédunokája volt, de ő volt az egyetlen, akivel a nap minden percét együtt tölthette. Persze mire a picur megérkezett, megint csak bővítettek rajtam. Kaptam vadiúj konyhát, igazi fürdőszobát és L alakú lettem. Két és fél évvel később megérkezett a hugi is, Lorena. A két kicsi mellett egy pár évig nem terveztek rajtam nagyobb munkákat végezni, mégis úgy alakult, hogy Lorika kéthónapos korában nagy fába vágta a fejszéjüket. Kicserélték az egész tetőt, továbbá lett bennem szép nagy ebédlő és egy harmadik hálószoba is.

Rozi néni sajnos pár éve elhunyt, amit nagyon sajnálunk, mégis örömmel tölt el, hogy én mindig ennek a családnak voltam, vagyok a tulajdona. Igaz, úgy készülök, mint a Luca széke, de azért szuper jó, ha a tata személyében van egy kőműves a háznál.

Sarnyai Patrik, 4. osztály, J. J. Zmaj iskola, Magyarokiszava

Könyvismertető (Arany János: Toldi)

Ez a könyv Toldi életének nagyobb részét mutatja be.

Toldi nemesi származása ellenére is béreslegényként dolgozik. Bátyja hazatérésével egy testvéri viszály alakul ki, mert ő sokkal nagyobbra tartja magát az egész családnál. Miklós bátyjának, Györgynek egyik vitézét agyonüti egy kővel. Itt kezdődnek a bonyodalmak. Bujdosásni kényszerül, és több veszélyes dolog is történik vele. Később elmegy elbúcsúzni az édesanyjától, majd Budára megy, ahol összetalálkozik egy özvegyasszonnyal. Megígéri neki, hogy bosszút áll a meggyilkolt fiaiért, és legyőzi a cseh vitézt. A csatából Miklós kerül ki győztesen, eközben György ármánykodik a királynál. A király szeretné látni az ismeretlent, aki le tudta győzni a cseh vitézt. Kiderül, hogy ő volt az, Miklós. A király gyanút fog, hogy György irigységből hazudozott az öccséről, és ezért meg is bünteti, öccsét pedig megjutalmazza. Miklósból igazi vitéz lett.

Én ezt a könyvet ajánlani tudom, mivel sok érdekes dolog van benne.

Firic Viktor, 6. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Levél a királyhoz (Arany János: Toldi)

Tisztelt Király uram!

Biztosan híre ment fiamnak önöknél is. Ezt a levelet éppen azért írom, mert azt szeretném öntől kérni, hogy kegyelmezzen meg neki. Nem az ő hibájából történt ez a gyilkosság. El is mesélem, hogy mi is történt. Valójában akkor kezdődött, mikor a férjem meghalt. Mivel György fiam az idősebb, ezért az ő kezében maradt Miklós sorsa, de nem túl jól bántám vele. A mi családnak igen úri, de sajnos György nem úgy nevelte az öccsét. Azon a napon is, amelyiken a történet zajlott, Miklós kint a földeken munkálkodott a szolgálakkal, vagyis a szolgák lustálkodtak, ő pedig dolgozott. Idősebbik fiam pedig a háznál sem volt. Aztán hazatért útjáról negyven katonájával, és nagy dinomdánomot csaptak. Velem is nagyon lekicsinylően beszélt, de nem szóltam semmit, csak annyit, hogy a másik fiamat is hívjuk be kintről, de ő ellenszegült. Miklóst nem kellett hívni, jött ő magától is. Azonban ez a bátyjának nem tetszett. Nem is mondott neki egy szép szót sem, csak szidta és gyalázta. Vitézeit arra biztatta, hogy sértéggessék. György később fel is pofozta az öccsét, ezért Miklós kiment az udvarra, de oda is követték. Megvártak, míg ráült a malomkőre, és tovább heccelték. Aztán lándzsával szurkálta az egyik. Erre nagyon feldühödött, felkapta azt a követ, amin ült, és a vitézek közé dobta... Ez az igazság.

Nagyfalu, 1365.

Toldi Lőrinczné

Karácsonyi ajándék

Pecze Csenge, 4. osztály, Samu Mihály iskola, Péterréve

Kelemen Brigitta, 6. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Karácsony ünnepe

Ez az ünnep a legszebb, mert mindent előnt a fehér a hó.

Ilyenkor az emberek legtöbbször bent vannak a meleg szobában, és jókat beszélgetnek. Mikulás napja után érkezik Luca napja és legvégül a karácsony. A barátaimmal, amikor leesik a szép fehér hó, mindig el-megyünk szánkózni, csúszkálni, hólabdázni és hóembert építeni. Addig szánkózunk vagy csúszkálunk, míg el nem fáradunk a sok mókázásban. A családdal mindig szoktunk sütni- főzni a nagy ünnepre. A testvéremmel takarítjuk az ebédlőt, a szobákat és a mellékhelyiséget, valamint az udvart. Anyukám csinálja a finom sütitet és az ünnepi ebédeket. Utána díszítjük a házat díszekkel és színes égőkkel, valamint a fenyőfát. Most már nem olyan vékony öltözéket kell húzni, hanem vastagot, téli kabátot. Én már nagyon várom az újévet, hogy bulizhassunk az ismerősökkel. Ebben a hónapban van a születésem napja, amikor nagyon sok szép ajándékot kapok a szüleimtől és a barátaimtól.

Kívánok mindenkinek boldog karácsonyt és új évet.

Rác Szabó Dávid, 5. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Téli éj

*Kései nap elfárad,
a Hold ennek kedvére ad
nyugodalmat, jó pihenést,
álmokat, s minden reményt.
Csillagoktól szeplős az ég,
erről szól az éj,
minden lény szemére álom hull,
éppen úgy,
miképpen hó hull falumra
szépen, nyugodtan.
Micsoda megnyugvás ez,
mindig az éj teszi ezt.
Mégfáradt vándorok állnak,
kinn a messzeségben várnak,
szemükre is álom hull ma,
de holnap vár a munka!*

Farkas Írisz, 7. osztály,
Vuk Karadžić iskola, Bajmok

Hazugságmese

Ahogy azt mindenkinek illik tudni, Petőfi Sándor a Marson született.

Olyan boldog volt ott mindenkivel, hogy megette a bolygót. Miután átrepült hozzánk nagy súlya miatt, kitalálta a világ legszomorúbb zenéjét.

Karácsonyi ajándék

Boszik Edvin, 3. osztály, Október 10. iskola, Szabadka

A zenét Csillagok háborújának hívták és balladai, verses formában adták elő. Ez a zene olyan híres lett, hogy megállította a II. világháborút. A háborút sikeresen megállította Petőfi Sándor zenéje, Jézus születése előtt ötven évvel. Petőfi Sándor ötszáz évvel ezután sikeresen megszületett, és a Géza nevet kapta szüleitől. Iskolai oktatása után beküldték óvodába, ahol nagyon jó üzletember lett belőle. Oktatása után felvették takarítónőnek egy erdőbe.

Hét év után kitisztította az erdőt, ami máig is olyan tiszta, mint a föld, a szél meg erős, mint a paprika.

Perušić Mihaela, 6. osztály, I. G. Kovačić iskola, Szabadka

Hazudós mese

Ha hiszitek, ha nem, képzeljétek, mit láttam. Sétáltam az utcán, felnéztem egy meggyfára, amin meggybefűtök lógtak. A fán két elefánt sakkozott. Akkor felnéztem, és megpillantottam két rózsaszín szárnyú tehenet, ahogy elrepültek a fáról. Mindkettő talpra esett, és fehér macskává változott. Ha hiszitek, ha nem, így történt.

Lévai Regina, 5. osztály, I. G. Kovačić iskola, Szabadka

Álmomban

Most egy olyan álmot fogok leírni, amit még senkinek sem mondtam el. Ez egy szokatlan álom volt. Még soha nem álmodtam ilyet...

Egy szeles szombat estén épp lefekvéshez készültem, amikor kopogtak az ablakon. Kinéztem, de mivel sötét volt, nem láttam semmit. Lefeküdtem, és pár perc múlva elaludtam. Álmomban fura helyen találtam magam. Tele volt zümmögő bogarakkal, és azt zümmögtek a fülemben, hogy: vigyázz, vigyázz... Körülnéztem, de nem láttam semmit. Továbbra is zümmögtek. Elindultam valamilyen irányba, de fogalmam se volt, hogy merre megyek. Mentem csak előre. Egyszer valamibe vagy esetleg valakibe belefutottam, de akkor dörrent egyet az ég, s felkeltem. Hallottam, hogy zuhog az eső. Visszaaludtam, és valaki hozzám szólt, akibe még az előbb belefutottam. Nagyon megijedtem, mert az illetőnek mély, rekedt hangja volt. Koromsötét volt, ezért nem láttam, ki volt az. Szófia néven szólítottatott engem, hiába mondtam, hogy én Adri vagyok, annál jobban emelte a hangját. El akartam többször is szólni, de mindig magragadta a keze a vállamat, és így nem tudtam elmenni. A végén már sírtam, amikor egyszer csak ismerős hangot hallottam. Elkezdtem futni, amerre hallottam a hangot. Egyre közelebb értem, s egyszer csak valaki megfogta a kezem. Jól esett a tapintása. És akkor rájöttem: édesanyám volt az. Nagyon megörültem, de amikor meg akartam ölelni, megcsörrent az ébresztőm, és felriadtam.

Csak néztem, hogy mi történt, s közben azon gondolkodtam, hogy ehhez az álomhoz vajon mi köze lehet a rejtélyes múlt esti kopogásnak?

Banjac Adrianna, 6. osztály,
Id. Kovács Gyula iskola, Bácskossuthfalva

Az én szobám

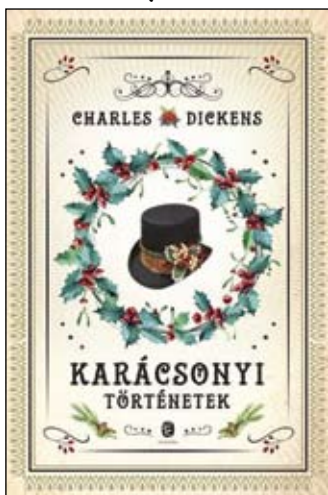
Nagy Boglárka, 3. osztály, J. J. Zmaj iskola, Magyarkanizsa

Idei utolsó Iránytűnkben egy tematikus listát közlünk, amely segíthet a hosszú téli estéket elvarázsolni vagy a karácsonyra hangolódni, esetleg az éppen esedékes édesség-tuladagolást kiheverni.

Jövőre találkozunk, addig is kellemes ünnepeket és jó olvasást kíván:

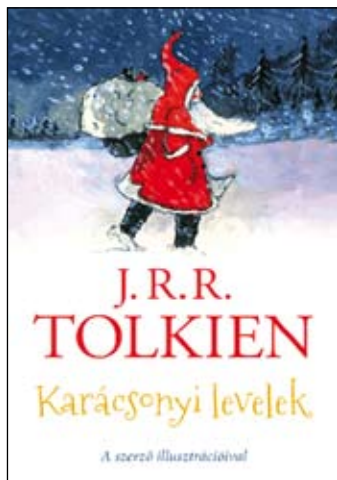
Herédi Károly, az Iránytű szerkesztője.

Charles Dickens: Karácsonyi történetek

Részlet a könyv fülszövegéből: „A mű első megjelenésétől fogva óriási népszerűségnek örvend, s részben ezért Dickens a következő huszonöt évben még sok más karácsonyi-újévi történetet írt. A Karácsonyi történetek címen ismert klasszikus összeállítás, amely a Karácsonyi ének mellett négy további történetet – Harangszó (1844), Házi tücsök (1845), Az élet csatája (1846), A szellem embere (1848) – tartalmaz, magyarul utoljára 1958-ban jelent meg egy kötetben.”

J. R. R. Tolkien: Karácsonyi levelek

Részlet a könyv fülszövegéből: „J. R. R. Tolkien gyermekei nem csupán az ajándékok miatt várták Karácsony apót: ők ugyanis minden évben képekkel illusztrált levelet is kaptak tőle! Mesélt nekik a házaról, a barátairól és arról, mi történik az Északi-sarkon. Az első levél 1920-ban érkezett, és jöttek húsz éven át, minden egyes karácsonykor.”

Könyvek téli szünidőre és egyéb alkalmakra

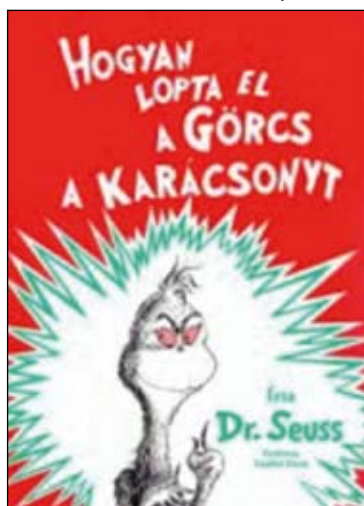
Matt Haig: A fiú, akit Karácsonynak hívnak

Részlet a könyv fülszövegéből: „Vajon a Téli-apó is volt kisfiú? Kik voltak a szülei? És hogy-hogy nem öregszik? Miért titokban onson be a házakba? És mióta repülnek a szarvasok?! Kik azok a koboldok, és egyáltalán, milyen egy Igazmondó Grimpli?”

Ha ezek a kérdések régóta fúrják a te oldaladat is, ez a könyv neked szól.”

Dr. Seuss: Hogyan lopta el a Görcs a karácsonyt?

Részlet a könyvből:

„A Görcs utálta a karácsonyt! Az egész karácsony idejét!

Miért? Ne is kérdezzétek. Senki se tudja, hogy miért.

Lehet, persze, hogy valami csípte a feje csücskét.

Vagy az, hogy a cipője szorította a büttykét.

De ha érdekel titeket, én mit gondolok, íme:

A dolog azért volt így, mert két számmal kisebb volt a szíve!”

Legszebb karácsonyi ajándék a nátha

Részlet a könyv fülszövegéből: „Neves erdélyi szerzők meséi szokatlan aspektusát villantják fel a karácsonynak, milyen lehet angyalnak lenni, hogyan ünnepel egy elhagyatott házikó, milyen a szelek karácsonya, milyen volt egy karácsony-előtti karácsony, hogyan lakomázik a juhászkutya, a bölcsek miért indulnak útra, Micimackó hogy éli meg az ajándékozás ünnepét, illetve miért lehet a nátha a legszebb karácsonyi ajándék?”

Fekete István: Téli berek

Ha már olvastad a Tüskevár című regényt, és szereted a telet, a havat meg kifejezetten imárod, akkor kísérd el Tutajost újra a berekbe. Visszatérnek a már ismert szereplők, és persze újak is felbukkannak. Tutajos téli üdülése azonban nem zökkenőmentes, a fiú nagyképű és zavart, de Matula és István bácsi gondoskodása, nevelése mellett újra megtalálja az utat és önmagát is ebben a „felsőbb osztályban”.

Részlet a regényből:

„A konyhában nagy sustorgás közepette Nancsi néni kevert valamit, és Gyula odanézett, míg Bikfic enyhén és tisztességgel ugyan, de a másik ajtó felé nézett, és morogni kezdett.

– Gergő bácsi! – És Tutajos úgy sietett az öreghez, hogy majdnem felbukott Bikficben. Aztán melegen, hosszan szorította az öreg kezét.

Matula mosolygott, és zsebre tette a pipát.

– Látom, nem feledett el...

– Amíg élek se! Mikor megyünk, Gergő bácsi, mi van a berekben... milyen a kis ház... vannak-e libák... lehet-e csukázni... kell-e korsolya... és...

Matula leült, mosolygott, elővette a pipát, és Bikficre nézett.

– Ez az a Bikfic?

– Azt is tudja, Gergő bácsi?

– Nancsi mondta.

A kis kutya, nevét hallván az öregembertől, megsóvalta farkát, és megszagolta az öreg csizmáit. Aztán a térdén a nadrágot is, amelynek határozott Csikasz-szaga volt; Matula pedig rátette kezét a kutya fejére. Bikfic ült, lehajtott fejjel, mint akit felavatnak.

– Rendes kutya, úgy látom.

Aztán levette a kezét Bikfic fejéről, aki ezek után végleg az öreg csizmák mellé telepedett, és csak akkor emelte fel fejét, amikor Náci tüntetően és kétszer végigsétált a konyhán.

Bikfic Matulára nézett, mintegy véleményt kérve a macskát illetően.

– Ne törődj vele – intette ujjával az öreg –, Nancsi! Bikfic letette a fejét, és lemondóan sóhajtott.

– Okos kutya... Hát hogy mikor megyünk? Amikor akarunk, de előbb – ölnék. Hiszen azért is gyűttem. Mondjuk: holnap. Egy kis vacsorára szívesen várják magukat is.

– Köszönöm, Gergő bácsi! Aztán...

– Aztán mehetünk. A berekben meg hó van, egy-két réce, bukó, miegymás, meg ami el nem ment – minden. A gunyhó meg olyan, mint amilyennek lennie kell. Jó!

– Gunyhó?

– Hát – tuggya – 'iszen háznak ház, de minek a berekbe ház? A berekbe gunyhó való, ha ház is. Mondani meg annak mondjuk, aminek akarjuk. Nem igaz?... Korscolákat ha hoztak, jó... és csukázni is lehet, ámbár eddig nem próbáltam.

– Nem?

– Mikor? Először a gunyhóval vesződtünk, aztán a nádvágókkal volt dolgom, aztán csak esett meg esett az eső, hogy utálat volt már, aztán meg szakadt a hó, majd egy hétig, hogy csak néztük egymást azzal a mihasznával.

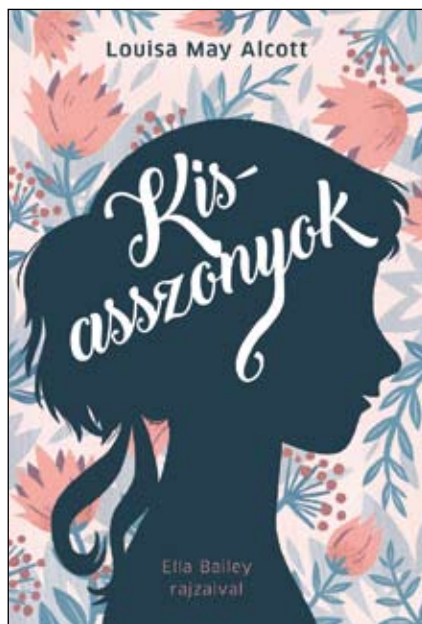
– Hogy van Csikasz?

– Hát: megvan.

Tutajos gondolkodott még, hogy mit is kérdezzen, de Nancsi néni olyan féltékeny csörömpölést művelt a lábasok között, hogy Tutajos jónak látta enyhíteni a légkört."

Louisa May Alcott: Kisasszonyok

Ha romantikus alkat vagy, akkor a Kisasszonyok remek választás a számodra. A négy lánytestvér története a család erejéről, a felnőtté válásról az élet buktatóiról, tragédiáiról szól, de nem nélkülözi a humort sem. A lányok édesapja a polgárháborúban harcol, édesanyjuk próbálja nevelni és a szűkös lehetőségei ellenére eltartani a családot. Olvasás közben mind közelebb kerülünk a lányokhoz, eközben meg is kedveljük őket. Mind a négyen nagyon különböző sze-

mélyiségek: Meg a gondoskodó, Joe az élesesű lázadó, Beth az álmodozó, Amy a csinos lány. Történetük stíluszerűen karácsonykor kezdődik, a regény zárata pedig keserű, vagy ha úgy tetszik: életszerű.

Részlet a műből:

„– Ajándék nélkül nem is karácsony a karácsony – dühöngötte a szőnyegen heverő Jo.

– De borzasztó szegénynek lenni! – sóhajtott Meg, és végigtétkintett ócska ruháján.

– Ez nem tisztességes, hogy egyes lányoknak rengeteg szép holmijuk legyen, más lányoknak meg semmijük sincs! – fújt sértődötten a kicsi Amy.

– Nekünk itt van anya meg apa, és mi is megvagyunk egymásnak – szolt ki a sarokból Beth nagy lelki nyugalommal. A lángok fényében fürdő négy fiatal arc felragyogott a derűs szavaktól, de rögtön el is sötétült, mert Jo azt mondta szomorúan:

– Nincs itt apa, és nem is lesz még jó sokáig. – Azt nem merte hozzátenni, hogy „talán soha”, de a lányok magukban is kiegészítették a mondatot, és apára gondoltak, aki ott van valahol messze a háborúban. Egy percre elnémultak, és mikor Meg szóra nyitotta a száját, egészen más volt a hangja.

– Anya azért javasolta, hogy idén karácsonykor ne legyen ajándékozás, mert kemény tél lesz ez mindenkinek, és úgy véli, nem való kedvtelésekre költeni a pénzt, amikor férfaink a fronton szenvednek. Ez ellen nem sokat tehetünk, de mi is mehozhatjuk a magunk csekély áldozatát, és úgy illendő, hogy örömmel tegyük. De attól félek, én nem tudok örülni. – A fejét csóválta, és bánatosan gondolt a sok szép dologra, amelyeket úgy szeretett volna.

– Én viszont kétlem, hogy sokat nyomna a latban az a kevés, amit mi elkölthetünk. Mindnyájunknak van egy-egy dollárja; a hadsereg nem sokra menne vele, ha azt ajánlanánk föl. Rendben van, sem anyától, sem töletek nem várok semmit, de magamnak meg akarom vásárolni az *Undine* és *Sintramot*, mert olyan régen vágyom rá! – mondta Jo, a könyvmoly.

– Én új kottát szeretnék venni a magaméból – mondta Beth, olyan halk sóhajjal, amit a kandallókefe és az edényfogó hallott csupán.

– Én egy szép doboz színes ceruzát veszek, mert nagyon nagy szükségem van rá! – közölte Amy határozottan.

– Anya egyáltalán nem szolt a mi pénzünk-ről, és nem is várja el, hogy az egészről lemondjunk. Vásároljuk meg, amit akarunk, hadd legyen egy kis örömünk; épp elég keményen megdolgozunk érte! – kiáltotta Jo, sokatmondó pillantást vetve a cipője sarkára.

– Én bizonyosan megdolgozom – tanítom úgyszólván naphosszat azokat a fárasztó gyerekeket, holott mennyivel jobban mulathatnám itthon az időt! – mondta Meg, visszaesve a panaszos hangba.

– Fele olyan kemény sorod sincs, mint nekem! – torkolta le Jo. – Nem te vagy órák-összezárvá egy ingerlékeny, házsártos öregasszonnyal, aki folyton ugráltat, semmivel sem lehet a kedvére tenni, és annyira idegesít, hogy végül már legszívesebben sírnál, vagy kiugranál az ablakon!

– Csúnya dolog zúgolódni, ennek ellenére úgy gondolom, hogy a mosogatás és a takarítás a legkomiszabb munka a világon. Mérgek leszek tőle, és az ujjaim is annyira megmerevednek, hogy nem tudok tisztességesen gyakorolni! – Beth ránézett eldurvult kezére, és akkorát sóhajtott, hogy ezúttal mindenki hallhatta.

– Kétlem, hogy bármelyikőtöknek annyit kellene szenvednie, mint nekem! – kiáltotta Amy. – Nektek nem kell egy iskolába járni szemtelen lányokkal, akik csúfolnak, ha nem tudjátok a leckét, kikacagják a ruháitokat, *konzultálják* apátokat, mert nem gazdag, és ócsárolnak, ha nem finom metszésű az orrotok!

– Ha *inzultálást* akartál mondani, azzal egyetértetek; egyébként nem azonos az *inzultálás* a *konzultálással*! – kacagott Jo.

– Nagyon jól tudom, mit akartam mondani, úgyhogy nem szükséges *kipengellérezned*. A választékos beszéd helyén való, mert bővíti a *lexikonodat* – vágott vissza Amy méltóságteljesen.

– Gyerekek, ne marjátok egymást! Jo, te nem szeretted, ha meg lenne az a pénz, amit papa elveszített, mikor kicsik voltunk? Egek! Milyen boldogok lehetnénk, ha nem volnának gondjaink! – mondta Meg, aki emlékezett jobb időkre.

– Nem te mondtad a múltkor, mennyivel boldogabbak vagyunk, mint a King gyerekek, akik a sok pénzüik ellenére örökké civódnak és torzsalkodnak?

– Azt is mondtam, Beth, és így is gondolom. Mert bár dolgoznunk kell, jól elszórakoztatjuk magunkat, és igen csinos trupp vagyunk, ahogyan Jo fogalmazna.

– Jo folyton ilyen jasszkifejezéseket használ! – jegyezte meg Amy, és helytelenítő pillantást vetett a szőnyegen elnyúló, hosszú alakra. Jo tüstént felült, zsebre vágta a kezét, és füttyölni kezdett.

– Ne csinálj, Jo! Éz fiús.

– Azért csinálom!

– Utálok a bárdolatlan, póriás lányokat!

– Ki nem állhatom a kényeskedő, nyafka kölyköket!

– „A békeség orvosság, a civódás méreg!” – énekelte Beth, a békeszerző, olyan mulatságos arccal, hogy a két éles hang rögtön megszelídült a kacagásban."

Radnóti 75

Irodalmi est Péter Leával

Péter Lea versmondó, aki a Jó Pajtásban nemrég díjazott szavalóként szerepelt, a gimnázium befejezése után Szegeden folytatta tanulmányait, közben szavalt, díjakat gyűjtött. Az óbecsei Népkönyvtárban tartotta meg első önálló irodalmi estjét. A díszterem megtelt verskedvelőkkel. Köszöntőjében Fenyvesi Szilvia könyvtáros emlékeztetett arra, hogy a rendezvényt a Radnóti-emlékév részeként szervezték.

– Radnóti Miklós 110 éve született, és 1944-ben, mindössze 35 évesen halt meg. Ennek az életműnek a legszebb gyöngyszemeit, a naplórészleteit és verseit fűzte össze és adja elő önálló irodalmi estjén városunk kiemelkedő versmondója, Péter Lea, akire nagyon büszkék vagyunk.

Lea eddigi pályafutását és sikereit nővére, Péter Dianna ismertette.

– Megtiszteltetés, hogy én nyithatom meg Óbecsén Péter Lea első önálló irodalmi estjét, ugyanakkor kihívás is számomra, hiszen néhány sorban összefoglalni, hogy mit képvisel, hogy ki is ő, milyen személyiség, nem egyszerű feladat. Lea versek iránti szeretete egészen kiskorában kezdődött. Gyermekként gyakran lapozgattat versesköteteket, elvonult verseket olvasni, ha bántotta valami, ha szomorkodott, de akkor is,

ha örült, boldog volt. Mi meg csak csodálkozunk, hogy hogyan tudott eszméletlen rövid idő alatt megtanulni egészen összetett költeményeket. A KMV-n, a községi, tartományi, köztársasági és külföldi versenyeken, az egyetemi megmérettetéseken elért sikerek sorozatát 2017-ben a nemzeti VERSenyen szerzett győzelme koronázta meg. És itt még nincs vége! Idén Latinovits-különdíjban részesült, majd Kaleidoszkóp díjas lett. Ő nemcsak megtanulja és elszavalja a verseket, hanem beletesz a lelkéből is egy darabot. A mai este még különlegesebb számára, hiszen itthon, hazai színpadon, családjá, barátai, egykori tanárai előtt mutatkozhat be...Kérem, fogadják szeretettel Péter Leát!”

És szeretettel fogadtuk. Ez nem csak próza- és versmondás volt! Színészi produkció! Szinte láttuk, mennyire bántja a fiatal költőt, hogy a születésekor elvesztette édesanyját és ikertestvérét. Ezt a „Huszonyolc év” című versében írta le:

„Huszonyolc éves voltál akkor, / most ugyanannyi lettem én, / huszonyolc éve, hogy halott vagy, / anyácska...”

Naplórészleteiből megtudtuk, hogy a költő magyar és francia szakos tanárként, íróként zsidó származása miatt nem tudott állást kap-

ni... A feleségéhez, Gyarmati Fannihoz írt versei is elhangzottak: a Tétova óda, a Levél a hitveshez – mind megható, szép versek. Majd a korát bemutató költemények következtek: a Töredék, az Erőltetett menet és az utolsó előtti verse, melyet 1944. szeptember 15-én írt a bori lágerben. Hallhattuk a Bori noteszben található Razglednicákat is:

„Tarkólövés. – így végzed hát te is, – súgtam magamnak, – csak fekjüdj nyugodtan. Halált virággal most a türelem. – Der springt noch auf, – hangzott fölöttem. Sárral kevert vér száradt fülelem.”

(Szentkirályszabadja, 1944. október 31.)

Stefaniga Viola az óbecsei Sever Đurkić iskola hetedikese, az első Gyermekművészeti Fesztivál nagydíjasa. A Petőfi Sándor Magyar Kultúrkör néptáncsoportjának oszlopos tagja, énekel a Csicsörke népdalkórusban, amely az idén első helyezést ért el a Szólj, síp, szólj! népzenei vetélkedőn. Továbbá: a helyi Petar Konjović Alsófokú Zeneiskola végzős tanulója, hegedül és zongorázik. Énekel a Schola Cantorum egyházi kórusban.

Itt vagyunk Viola iskolájában, s arról beszélgetünk, mióta énekel, zenél, mit jelent neki ez a nagydíj, amit nemrég a Gyermekművészeti Fesztiválon kapott, mik a tervei.

Becsén a gyermek a legnagyobb kincs. / A pogácsán három nagy torony áll, / ha megszólal, a lelkem muzsikál./ Három harang egy hanggal mondja, hogy Becse a szívem városa! /” – énekelted két nyelven a fesztí-

Akinek a hobbija a zene

válon, s nagy sikert arattál. Kár, hogy a Jó Pajtás nem hangos, mert most az olvasóid is elbűvölnéd, nemcsak a zsűrit és a közönséget. Mert vastapsot kaptál! Ezért kaptad a fesztivál nagydíját, a Grand Prix-t.

– Nagyon megörültem a díjnak. Igaz, ezt nem először adtam elő, mert kiskoromban énekeltem a Katicabogarak kórusban. Most nemrég felkért a zenetanárnő, Lovas Đijanta, hogy énekeljem el ismét szólóban. Örömmel énekeltem.

Közel állhat hozzád e dal, látszott, hogy neked is nagyon tetszik. Kivel gyakoroltad be, olyan jók voltak a mozdulataid is, mintha mindig ilyen modern zenét énekelnél volna. Sokat gyakoroltál?

– Igen, a szüleimmel legtöbbit. Anyukám mondta, hogy hogyan, apukámmal meg gyakoroltunk. Nemcsak az éneklést, hanem a mozdulatokat is.

Látalak fellépni koncerteken, volt, hogy hegedültél, volt, hogy zongoráztál.

– Én már kiskoromban sokat énekeltem, tetszettek a hangszerek, s amikor látták a szüleim, hogy mennyire érdekel a zene, beírtak a helyi Petar Konjović Alsófokú Zeneiskolába. Először hegedülni tanultam, majd zongorázni. Mindkét hangszert nagyon megszerettem.

A zeneiskolában komolyzenét játszol, most meg modern dalt énekelnél. Melyiket kedveled jobban?

– Mindkét zenét szeretem, örülök, hogy modern dalt is énekelhettem.

Ilyen szép hanggal az ÁMV-n is győznél, nem gondoltad, hogy ott is fellépj? Vagy a Sulisztáron?

– Nem, a tanárnő nem jelentett még be sosem.

Ki a példaképed?

– A szüleim. Kicsi korom óta ők tanítanak. Apukám, Stefaniga Csaba és anyukám, Stefaniga Otília is szépen énekel, anyukám vezeti a Schola Cantorum egyházi kórust, s ott már kicsi korom óta mi is föllépünk apukámmal. Szólóban még így, mint most, nem énekeltem. A szüleim elmagyarázzák, hogyan képezzem a hangokat, milyenek legyenek a mozdulataim... Egyébként a Petőfi Sándor Magyar Kultúrkörben szeretek néptáncolni, valamint énekelek a Csicsörke népzenei kórusban. Ezt is nagyon szeretem, jó a társaság, jól érzem ott magamat.

Mi a hobbid, mik a terveid?

– A zenélés. Minden vágyam, hogy zenei szakközépiskolába menjek Szegedre.

Kívánjuk, hogy Viola vágya teljesüljön!

Koncz Erzsébet

A múzeum zenedoboza

Mikulás péntekén a tansival a múzeumba mentünk. Régi dolgokat és régi képeket néztünk az osztálytársaimmal. Nagyon tetszett, és nagyon izgalmas volt. Szeretném, hogy még legyen ilyen. (Varga Polyák Boglárka)

Egy pénteken a tansival múzeumba mentünk. Modern festményeket, alkotásokat néztünk, és próbáltuk megfejteni, mit ábrázolnak. Nagyon jól éreztem magam. (Nagy Kanász Kata)

December 6-án a tanítónőmmel múzeumba mentünk. Mi lehetünk az elsők, akik megnézhettek egy olyan termet, ahol nagyon sok régi lemezjátszó volt. Zenedoboz is volt, melynek nagyon érdekes volt a hangja. Nekem minden, de minden nagyon tetszett. Jó volt hallgatni a régi dalokat a rádióban. (Mačković Tatjana)

J. J. Zmaj iskola, 2. c osztály, Szabadka

Betlehemezni voltunk

A 4. c osztály eltervezte, hogy az idén bejárja a környező óvodákat betlehemes játékkal.

Voltunk a Pitypang, a Mókus, a Mandarin, a Pöttöm Panna, a Makk György, a Kolibri és a Kis herceg óvodában, valamint a Szent Kereszt plébánián. A legutolsó állomásunk a Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskola lesz, ahová járunk, itt a szüleinknek mutatjuk be a betlehemes játékot.

Először a tanító néni kiosztotta a szerepeket. Én az angyal szerepét kaptam. Egy hónap volt rá, hogy megtanuljuk. A betlehemezés azt jelenti, hogy a kis Jézust meglátogatják. Ma éppen a Pöttöm Panna óvodában voltunk. Oda jár a nővérem barátnőjének a fia, Barni, az osztálytársunk testvére és a legjobb barátnőm húga, akit úgy hívnak, hogy Kinga. A Mókus óvodában a szereplés után egy kicsit játszhattunk is (nosztalgiáztunk). Eddig mindannyiunknak ez az óvodai látogatás volt a legélvezetesebb.

Több mint a fele osztály oda járt, Barni, Szintia, Dani, Ficsor Noel és én is. Remélem, hogy az óvisok értették a játékunkat. Az anyukák, tehát én és Szintia közöljük a pásztorral és a három királlyal, hogy megszületett a kis Jézus.

Én nagyon jól éreztem magam, remélem, hogy az óvodások is élvezték az előadásunkat, és azt is remélem, hogy a tanító néni tervez még ilyen szerepléseket.

Mindenkinek áldott, békés ünnepeket kívánok!

Jekl Vanessa, 4. c osztály,
Jovan Jovanović Zmaj iskola, Szabadka

Karácsony máshol, másként

Ahány ország, annyiféleképpen ünneplik a karácsonyt világszerte. Valahol az erkélyen másszik be a Téliapó, máshol pedig a manók segítik az ajándékok szétosztásában a nagy szakállú urat. Lássuk, hol miként ünneplik az év legszebb ünnepét!

Írország

A gyerekek zsákokat raknak ki a Mikulásnak, hogy abba tegye az ajándékokat. És hogy az öregúr se maradjon éhen, az asztalon rétest és egy üveg sört hagynak a számára.

Spanyolország

Itt az erkélyen át bemászó Téliapó hozza az ajándékot. Január 6-án pedig a három bölcset várják a gyerekek, akik szintén ajándékokkal érkeznek.

Belgium

A gyermekek nem ilyenkor, hanem december 6-án kapják az ajándékot a Mikulástól. A karácsonyfa alá vagy a tűzhely közelében lévő zoknikba csak kisebb dolgok kerülnek. A karácsonyi reggeli különleges édes kenyér. Az ünnepi menü aperitiffel indul (a felnőttek számára), majd a tenger gyümölcseivel folytatódik, a főétel pedig töltött pulyka.

Mexikó

Az ünnep estéjén énekesek vonulnak az utcára, kezükben hosszú rudakkal, amelyekre csengettyüket és gyertyákat erősítenek. Így mennek át a városon, egészen a templomig.

Norvégia

Karácsony este csészényi zabkását hagynak a pajtában, így akarják a rossz szellemeket távol tartani a háztól. A feldíszített fenyőfát a családok – kéz a kézben – körültáncolják, miközben karácsonyi dalokat énekelnek.

Kenya

Még a templomokat is feldíszítik szalagokkal, virágokkal, léggömbökkel, zöld növényekkel. Az ünnepi vacsorát a szabadban készítik el,

Karácsonyi görkorcsolyázás

nyílt tűzön. Ilyenkor a távol élő családtagok is hazautaznak, ha csak tehetik.

Venezuela

A dél-amerikai országban egy igen érdekes karácsonyi hagyomány van életben. A fővárosban, Caracasban lezárják az utakat az autók elől, hogy az emberek görkorcsolyával mehessenek a temploma, a karácsonyi misére.

Anglia

A gyerekek még idejében levelet írnak a Mikulásnak, amit bedobnak a kandallóba, hogy az a kéményen át az Északi-sarkvidékre repüljön. Ha először az ajándéklista kap láng-ra, újra kell írni. Karácsonyi különlegesség a mazsolás puding, amelybe kis ajándékot is szoktak rejteni. Megtalálójának állítólag szerencséje lesz. Anglia divatot is teremtett: itt

kezdték karácsonykor fagyöngyöt függeszteni az ajtó fölé.

Olaszország

Karácsony másnapjának estéjén a gyermekeket meglátogatja a Strega Buffana nevű jó boszorkány. Söprűjén közlekedik Olaszország-szerte, és a jóknak mindenféle finomságot, a rosszaknak pedig szemet visz. Az olaszok a jó barátainak szárított lencsét szoktak ajándékozni, hogy levest készítsenek belőle. Ez emlékezteti őket a szerény időkre, és ez hoz szerencsét nekik a következő évben.

Ausztria

A Mikulás (Heiliger Nikolaus) december 6-án ajándékozza meg a jó gyerekeket édességgel, dióval és almával, december 24-én pedig a gyermek Jézus hoz nekik ajándékot és karácsonyfát. A gyerekek izgatottan várják, hogy megszólaljon a csengettyű. Csak ezután léphetnek a gyertyákkal, díszekkel és édességgel feldíszített karácsonyfát rejtő szobába.

Libanon

A családok karácsony előtt egy hónappal gabonamagvakat ültetnek, december 24-én pedig a cserepeket a karácsonyi barlang és a karácsonyfa köré helyezik. A barlang Jézus születésének helyszínére utal.

Franciaország

A kisebb gyerekek kikészítik cipőiket a tűzhely közelébe, hogy karácsony estéjén a Mikulás beletegye az ajándékot. A nagyobbak a felnőttekkel elmennek az éjféle misére, majd hazatérve az ünnepi asztalhoz ülnek.

Mexikóban énekesek vonulnak az utcára az ünnep estéjén

Karácsony Indiában

Németország

A németek karácsonykor nagyon feldíszítik a házat. Az ablakokba fakeretre erősített színes gyertyaégyeket vagy színes képeket szerelnek, amelyek nagyon szépen mutatnak a téli éjszakában. A lakások többségében megtalálható a betlehem is. A gyerekek a karácsonyi ajándéklistát rajzokkal díszítik, és éjszakára az ablakpárkányra helyezik. Tetejére cukornehezéket tesznek, hogy a Mikulás biztosan megtalálja.

Új-Zéland

A karácsony náluk a nyár közepére esik, ezért ilyenkor a többség piknikezik a szabadban, vagy a tengerpartra megy. Általában hideg sonkát és jégbe hűtött sört fogyasztanak.

Dél-Afrika

Itt is nyár van karácsonykor. A kiadós ebéd után a családok meglátogatják a barátaikat, és karácsonyi dobozokat adnak át egymásnak, amelyekben rendszerint valami ennivaló finomság van.

Finnország

A Mikulás érkezése előtt a finnek szaunáznak egyet. Karácsony napján a legtöbb ember elmegy a templomba és elhunyt szeretteinek sírához, hogy gyertyát gyűjtsen emlékükre.

Ukrajna

A gyerekeknek az ajándékot a Jégapó három rénszarvas húzta szánon viszi. Vele van Hópehely leány is, aki ezüstkék, szörmedíztéses ruhát, fején pedig korona formájú hópelyhet visel.

Ausztrália

A Mikulás „szánját” nyolc fehér kenguru húzza. A karácsonyi vacsorát a szabadban fogyasztják, majd lemennek a tengerpartra, vagy krikettet játszanak.

Csehország

Az emberek úgy tartják, hogy szenteste csodák történnek, ezért az éjszaka megsúghatja a jövőt. A Mikulás érkezését a gyermek Jézus jelzi kis csengettyűjével.

Lettország

A lettek szerint a Mikulás a szentestétől szármított 12 napon át hozza az ajándékot a gyerekeknek! Az ünnepi menü: barna borsó, rétes, káposzta és kolbász.

Portugália

Az ajándékok a tűzhely mellett felsorakoztatott cipőbe kerülnek. Az ünnepi vacsora: sózott, szárított tőkehal burgonyával.

Svájc

Zürichben ilyenkor mesevilágos jár, amely körbeviszi a gyerekeket a városban. A gyerekek karácsonyi dalokat énekelnek, közben pedig édességeket osztanak nekik.

Amerikai Egyesült Államok

Ahány etnikum él Amerikában, annyiféleképpen ünnepli a karácsonyt. A Kelet-Európából származó család pulykát készít karácsonyra,

de a lengyel nagyszülők még ma is a kielbasát (lengyel kolbász) kedvelik. Az olasz származású férj viszont ragaszkodik a lasagnehoz...

Svédország

Karácsony reggelén a templomok égő gyertyákkal várják a híveket. Az ünnepi menü: hering és barna bab. A jó gyerekeknek a Mikulás, vagyis a Jultomten egy manó segítségével osztja szét az ajándékokat

India

Fenyőfa helyett inkább mangó- és banánfát díszítenek fel, s csillagszórók helyett olajlámpásokat gyújtanak, miközben a templomokat vörös színű virágokkal díszítik. Az ajándékozás és adakozás Indiában is fontos része a karácsonynak.

Japán

A szigetországban se kulturálisan, se vallásilag nincsen nagy jelentősége a Karácsonynak. A globalizáció azonban gondoskodott arról, hogy a december végi fogyasztásból a japánok is kivessék a részüket. Ott tehát inkább kereskedelmi ünnep, noha ajándékot adni nem mindenhol bevett szokás. A hagyományos fogások közé tartozik egy fehér marcipánnal vagy cukormázzal borított, eperrel díszített torta.

Oroszország

A Julianus naptár van érvényben, így a Karácsony január 7-re esik. Az ünnepet egy böjt előzi meg, hogy aztán a 12 apostol tiszteletére rendezzenek egy 12 fogásos vacsorát.

Örményország

Az ajándékozás helyett elsősorban az csendes áhítat jellemzi. Noha egy hétig böjtölnek karácsony előtt, az örmények sok-sok édességgel megpakolt asztallal várják az ünnepet. A Kaukázus népeinek különleges csemegéje, a ragacsos-sá főzött szőlőlébe mártott magvakból készült finomság, a rojik is ünnepi fogás.

Japán ünnepi torta

Hogyan dobjunk fel egy unalmas házibulit?

Amikor kezdődik a punnyadás, amikor a táncos lábak kifáradtak, valamint minden pletykát átbeszéltek, a kezekbe telefon kerül, és mindenki a szilveszteri insta-storykat bújja. Szegény házigazdának ilyenkor csak egy dolog forog a fejében: hogyan lehetne feldobni a bulit?

Ha azt gondoltátok, hogy a társasjátékok kisgyerekeknek valók, nagyon is tévedtek. Nincs az a társas, amit ne lehetne feldobni, például saját szabályok kitalálásával vagy valamiféle tét kiállításával. Ehhez viszont egy nagyon fontos dologra van szükség: olyan bevaló társaságra, amely felhőtlenül tudja élvezni a játékot és amelynek minden tagja benne van a buliban.

Felelsz vagy mersz?

Ősrégi játék, amit mindenki ismer és szeret. Fontos eleme a házibulinak.

A játék menete elég jól ismert, a hagyományos üvegezésből áll. Akire az üveg mutat, eldöntheti, hogy felel vagy mer. **Ha azt válaszolja, hogy felel, akkor a kérdező feltesz neki egy kérdést, ami a rend kedvéért mindig nehéz, vagy csak az az ember tudja rá a választ, aki kérdezett.** Ha nem találja ki a választ a „kísérleti alany”, akkor mernie kell. A mérés abból áll, hogy a próbára tevő kiszab egy feladatot (természetesen a játék elején a játékosok eldöntik, hogy ez a kérés mennyire lehet vad...), amely a legtöbb esetben eléggé kínos. Ha a játékos megcsinálja, jól lejárhatja magát, ha nem, akkor kiesik a

játekból. A játék különösen azért jó, mert jól lehet nevetni, repül közben az idő, és annyiszor tolhattok ki egymással, ahányszor csak akartok.

Ki vagyok én?

Ez a játék közönség-kedvenc, biztosan máshogy is hívják, az angolban "Who I am" néven fut. A játékosok kis cetlire felírnak egy nevet (lehet mesehős, híres ember, megegyezés szerint akár egy érdekes tárgy is, lényeg,

hogy mindenki ismerje), és a mellettük levőnek adják úgy, hogy az ne lássa, mi van a papírra írva. **A papírt mindenki a homlokára ragasztja/rögzíti – ez amúgy a legviccesebb az egészben – és indulhat a játék.** A lényeg: találd ki, mi van a fejedre írva. Minden körben mindenki 1-1 kérdést tesz fel, a többiek válaszolnak. Aki először kitalálja, az nyer. Rákérdezni csak akkor szabad, ha már teljesen biztos vagy a megoldásban! A játékot úgy is lehet játszani, hogy mindenki magának találja ki, hogy ki vagy mi is ő. Ebben az esetben a játék úgy folytatódik, hogy a többiek teszik fel a kérdéseket, az alany pedig csak igennel és nemmel válaszolhat.

Bing-Beng

A vendégek körbeállnak, a játékvezető pedig a kör közepére áll. **A játékvezető tetszőlegesen kiválaszt valakit, és pisztolyt formálva a kezével „ráló”, és azt mondja: bing.** Ilyenkor a kiválasztott személy leguggol, a mellette álló két ember egymásra lő, és azt mondják: bang. A szomszédok közül, aki később emelte fel a kezét és „bangozott”, kiesik a játekból, a guggoló pedig feláll. Az utolsó két játékos párbajozik. Háttal állnak egymásnak körülbelül ötméteres távolságban, és amikor a játékvezető jelt ad, egy-

másra lőnek. A gyorsabb nyer, és ő lesz az új játékevezető.

Fejezd be a történetet!

Fogjatok egy nagyobb papírlapot, valaki írjon rá egy mondatot, hajtja le az általa írt részt, hogy senki se lássa, és adja tovább. **A következő folytassa a történetet, majd hajtja le a saját részét – ez bármédig tarthat, akár többször is körbemehet a papír.** A végén hajtsátok ki a lapot, és valaki olvassa fel a „történetet”.

Sorskocka

Minden játékosnál van egy dobókocka vagy ennek híján egy dobókocka applikáció a telefonján. A kör elején mindenki dob egyet. **Az azonos számot dobóknak meg kell fogniuk egymás kezét,** és így is maradnak. Ezután újabb dobás következik, s minden azonos számot dobóknak meg kell fognia a másik kezét.

Ha valaki már mindkét kezével mások kezét fogja, kiesett a játékból. Végül az asztal fölött keresztül-kasul összefonódott kezek rengetegében a nyertes az lesz, akinek **legutoljára marad egy szabad keze.**

Én még sohasem

A játék állítólag Amerikából indult, nagyobb népszerűsége pedig akkor tett szert, amikor egy közismert sorozatban (The Big Bang Theory) is eljátszották a szereplők. Lényege, hogy egy körben haladva mindenki mond egy mondatot, amely úgy kezdődik, hogy **„Én még soha...”.**

Ha a társaságon belül valakire igaz a mondatban elhangzó állítás, akkor iszik egy kortyot az italából. Pl.: **„Én még sohasem voltam szerelmes olyanba, akinek volt barátnője/barátja.”**

Egyik kezeket felemelitek, és az öt ujj az öt életet szimbolizálja. Akire igaz az állítás, az nem mond semmit, csak némán behajlítja egyik ujját. Az nyer, aki legtöbb „él”.

Hazugságvizsgáló

Ha olyan ismerős társaság gyűlik össze, amelynek tagjai már évek óta ismerik egymást, de még lehetnek titkaik, kezdjék el bátran a hazugságvizsgáló játékot. A résztvevőknek **3 állítást kell mondaniuk saját magukról.** Ez lehet egy megtörtént eset, egy jellemvonás vagy egy külső tulajdonság.

A hallgatóságnak el kell döntenie, hogy a három állítás közül melyik igaz és melyik két állítás hazugság. Fontos, hogy ezek mindegyike hihető legyen. A buli során a vendégek egyesével előadják a többieknek a 3 állítást vagy történetet, de mindegyiket igazságként kell tálalni. A többiek ezután együttesen meg-

Tippek a szilveszteri bulira

Figyeljete oda a dekorációra is! Például színes fényfüzérékkel szuperül fel lehet dobni az egész lakást. Még szebben mutat, ha csak azoknak a fénye világítja be a szobákat.

Mindenféleképp készíts be filmeket, lehetőleg többet, mivel ki tudja, meddig húzódik el a buli, pláne, ha ottalvós. Jó választás lehet bármilyen vígjáték, mivel az feldobja a hangulatot, de a horrorfilmek is izgalmasak lesznek a társasággal. Nem feltétlenül csak új filmekben kell gondolkodni, keresgéljétek a régebbi gyöngyszemek közt is.

A legtöbb házigazda az innivaló és a harapnivaló mennyiségén aggódik legtöbbet, és általában mindentől túl sokat készít, ami igazából nem probléma, mert előbb-utóbb úgyis elfogy. De ha túl kevés lenne valamiből, nos, szilveszter estéjén kevés boltot lehet nyitva találni, ezért mindent készítsétek be előre.

Jó választás a minipizza, kis kiflik vagy szendvicsek készítése, emellett sós ropi is elkelhet.

A vendégek ne felejtsék el, hogy nem otthon vannak, tehát mások értékeiben kárt ne tegyenek, legalábbis szándékosan ne. Senki sem szeretné átélni a Project X című film eseményeit.

vitatják, hogy szerintük melyik állítás volt igaz és melyik nem. Ha nincs egyetértés, szavazással is dönthetnek.

Best of 2019

Ezzel a játékkal biztosan elindul a beszélgetés a bulin! **Dobj fel néhány kérdést 2019-cel kapcsolatban. Mindenki leírja a választát, majd menjetek végig a válaszokon.** Például a pillanat, amikor a legjobbat nevettem az idén vagy a legdurvább dolog, ami megtörtént velem. Tuti előkerülnek majd érdekes és vicces sztorik, melyek feldobják a hangulatot!

Reméljük, valamelyik játékkal sikerül megmenteni egy-egy bulit. Viszont akármennyire is belefeledkeztek a játékba, éjfélkor ne felejtsetek el köszönteni egymást és megnézni a tűzijátékot. A szülőknek sms-ben egy BÜÉK kötelező, és nem árt, ha közlitek velük, hogy minden rendben, jól szórakoztok, ne aggódjanak.

Téli álom – hosszabb élet

A téli álmat alvó állatok túlélési esélye már egy évre számítva is 15 százalékkal magasabb, mint az állandóan aktív emlősöké. Az állat, amelyik a zord időket átállusza, tovább él.

Bécsi tudósok szerint az emlősök túlélési esélye nemcsak téli álmuk alatt jóval nagyobb, mint aktívan töltött hónapjaikban, hanem egész élettartamukkal lekörözik aktív társaikat. Eddig úgy hitték a kutatók, hogy a téli álom kihívást jelent az állatok számára – magyarázta **Claudia Bieber**, a Bécsi Állatorvosi Egyetem vadbiológusa.

Az állatok kivételesen jól vészelik át a téli álmat. Sőt, mi több, nagyobb esélyük van a túlélésre, mint az aktív időszakban. Különösen igaz ez a kisebb állatokra, például a pelékre. Kutatásukhoz a biológusok korábbi tanulmányok eredményeit értékelték ki. Azt is megtudták, hogy a téli álmat alvó állatoknak az egész életritmusuk is lassúbb: később válnak ivaréretté, lassabban szaporodnak, és hosszabb ideig gondoskodnak utódaikról, mint az azonos méretű, de télen is aktív emlősök.

Ökológiai mérnök lenne?

Ott él sok kétéltű, ahol az elefánt átrendezi a tájat. A hatalmas elefántok mozgása más élőlényekre is hatással van. Mellső lábaikkal kiássák a földet, kihúzógnak a fűvet – azaz természetes módon gyomlálnak –, de akár fákat is képesek kidönteni. Tökéletesen emésztésük növényi magvakat képes messzire eljuttatni. Most kiderült: a fás növényzetben végbevitt pusztításuk kedvez a kétéltűek és a hullók terjedésének.

Egy kutatócsoport az észak-kelet tanzániai 4300 hektáros erdős és nyílt savannán vizsgálta az „elefántok tájrendező” hatásait 2007 és 2008 között. Kontrollterületnek egy 250 hektáros elkerített rész szolgált. Ahol az elefántok letarolták a növényzetet, ott jóval több kétéltű és hullófaj szaporodott el, mint máshol. Az elefántok súlyos pusztítása nyomán tizenhét faj került elő; ahol csak csekély növényzetet taroltak le a behemót állatok, ott tizenegy fajt találtak; ahol egyáltalán nem járt elefánt, ott mindössze nyolc állatfajra lelték. Különösen kedvez a kis élőlényeknek, ha az elefántok fákat is kitépnek. A korhadt törmekben és a kitépott fák nyomán nő a búvóhelyek száma az apró állatok számára. Vagyis: attól még értékes lehet egy élőhely, ha az emberi szemnek nem nyújt szép látványt.

Miért halt ki az elefántmadár?

Az elefántmadár egykoron Madagaszkár szigetén élt. A hatalmasra nőtt, röpképtelen madaraknak robusztus testük, hosszú nyakuk és kis fejük volt, a legnagyobb fajok magasabbak voltak 3 méternél, tömegük elérte a 450 kilogrammot. Tojásaik legnagyobb átmérője meghaladta a harminc centit. Hatalmas rántottát lehetett volna belőle sütni, hiszen kilenc liter folyadékot tartalmazott. Mindmáig rejtély, mi okozhatta az elefántmadarak kipusztulását. A Madagaszkárra érkező európai tengerészek az 1600-as években még látták az óriásmadarakat, amelyek egyes beszámolók szerint az 1700-as években haltak ki. A szakértők azonban úgy vélik, hogy az elefántmadár-populáció nagyobb része ezer éve halhatott ki, s csupán a sziget eldugott zugai-ban maradhatott fenn néhány példány.

Sir David Attenborough, aki fél évszázada látogatott Madagaszkárra, s azóta egy elefántmadár-tojás büszke birtokosa, úgy véli, hogy aligha a túlzott vadászatban keresendőek az okok, mivel a madarak egyetlen csőr-csapásukkal széthasíthattak volna egy embert. Meggyőződése szerint, a benszüllött lakosság nagy becsben tartotta az óriásmadarakat. Azonban a tojásfogyasztást semmi sem akadályozhatta. A tojásokat rendszeresen megették, s ez gátolhatta a hatalmas madarak fennmaradását.

Mérges-e az ujjbegynyi béka?

Avilág legkisebb békája egy ujjunkon is kényelmesen elfér. A Kubában élő ibériai hegyi béka – az *Eleutherodactylus iberia* – mindössze 10 milliméter hosszú. Jelenleg a Guinness Rekordok Könyvében a világ legkisebb békája cím büszke viselője. A miniatűr kétéltűket nemrégiben **Miguel Vences** evolúciós biológus vizsgálta meg a németországi Braunschweig Műszaki Egyetemen. Beszámolója szerint nagyon nehéz volt becserkészni az állatokat, mivel az apró teremtmények hatalmasat ugranak, amint megijednek valamitől. Vencesnek már az első példány begyűjtése során – amikor keserű szagot érzett a békákon – az a gyanúja támadt, hogy a kicsi lények mérgező alkaloidokkal lehetnek bevonva. Gyanúja beigazolódott. Kiderült, hogy a világ legkisebb békái mérgezőek. Bőrükön morfinnal és koffeinnel védekeznek a ragadozóktól.

Csodálatos zöld állatok

Rovarok

A rovarok felvették a növények színét, amelyek között élnek, hogy elbújhassanak a ragadozók elől. A bogaraknak, a hernyóknak, a pókoknak, a legyeknek és másoknak is vannak zöld pigmentjei a vázukban vagy a bőrükben. Hihetetlen eredményt értek el a növények színeihez való alkalmazkodásban, amit több száz millió éven át folyamatosan tökéletesítettek! Az egyik legnagyobb, legzöldebb és legkárosabb rovar az imádkozó sáska. Megközelítőleg 2200 sáskát azonosítottak, és mindegyikük ragadozó. A nagyobb sáskák békákat, gyíkokat, kígyókat, rágcsálókat, sőt még madarakat is képesek elpusztítani. Természetesen az imádkozó sáska a nősténynek a hím iránt tanúsított végzetes vonzalmáról lett híres.

Az imádkozó sáska az egyik legzöldebb rovar

Halak

Míg a rovarok azért vették fel a zöld színt, mert folyton zöld növények között éltek, addig az óceánok, a tavak és a folyók állatai általában nem zöld színűek. A zöld tengeri élet nagyban a fénybeli hatásoknak köszönheti színárnyalatát, van azonban néhány kivétel is, például a tengeri csiga (*Elysia chlorotica*). Ez a rokonszenvesnek egyáltalán nem mondható állat zöld kloroplaszt sejteket juttat a saját szervezetébe az algákon keresztül, így képes energiát nyerni a fényből, akárcsak a növények. Elég okos egy csigához képest!

Elég okos egy csigához képest: a tengeri csiga

Békák

Kételtüként a békákat a levegő élteti, de szükségük van vízre, hogy a bőrük nedves maradjon és, hogy segítse a növekedésüket ebihalakként, amikor csak kopoltyúik vannak. Így a békák általában esőerdőkben és vizes területeken gyakoriak, ahol a zöld szín természetes álcázást nyújt számukra. A zöld békák lehetnek csíkosak, foltosak vagy teljesen zöld színűek. A leveli békák a legzöldebb békák közé tartoznak, amennyiben a színek erősségét tekintjük mérvadónak. Sok esetben viszont a fényes zöld színük ellentétben áll nagy, kerek, elütő színű szemükkel. A trópusi zöldbőrű békák általában nem mérgezők, azoknak, amelyek mégis mérgezők, eltér a színük az esőerdő lombjainak a zöldjétől. Sok gyíknak van zöld színe, hogy beleolvadjon a növényvilágba, amelyben eszik, alszik és él.

Leguán vagy iguána

Teknősök

A közönséges levesteknősök a világ bármelyik melegebb óceánjában megtalálhatók, az élettartamuk a becslések szerint 80 év, és borzasztó nagyra megnőhetnek – a legnehezebb megmért teknős 395 kg-os volt. Az igazi tengeri teknősök, amelyeknek lábai uszonyokká fejlődtek, nagy távolságokat képesek megtenni a táplálkozási helyüktől a kedvenc fészkelő helyükig. Jóllehet a levesteknős zöldebb, mint a többi tengeri teknős, a zöld szín nem annyira a külsejére, mint inkább a belsejére jellemző. A teknősöknek van egy zöld színű zsírrétegük, amely elválasztja a belső szerveiket a páncél belső felétől.

Még ha azt is tudnánk, miről kapta nevét a közönséges levesteknős

Kígyók

Egyes kígyófajok a legszebb zöld árnyalatot képesek magukra öltetni, amit valaha élőlényen láttunk. A kígyók zöld pigmentációja nem

annyira fajhoz, mint inkább az élőhelyükhöz kötődik. Akárcsak más állatok esetében, a zöld szín hatásos álca, akár vacsorát keresnek, akár el akarják kerülni, hogy őket fogyasszák el vacsorára. A sima zöldsíkló vagy vízisíkló – ez egy kis (kb. 1 méteres) rovarevő kígyó – az Egyesült Államokban és Kanada déli részén honos. Egy másik erősen színezett – és nagyon veszélyes – zöld kígyó a zöld mamba, ami Afrika déli és keleti, erdős részein honos. A zöld mambák kisebbek és kevésbé agresszívak, mint retteggett rokonuk, a fekete mamba, melynek kezeletlen csípése gyakran halálos, mivel a mérge gyorsan lebontja az áldozat szívét és tüdejét. A zöld macskakígyó Ázsiában él, hátsóméregfogas síklófaj.

Zöld macskakígyó

Madarak

A képen látható madár egy törpe gyurgyalag, amely Afrikában honos. Ha viszont igazán zöld madarakra vagy kíváncsi, akkor a papagájok családja remek kezdés. Az egyszerű hullámos papagájoktól kezdve a lenyűgözően szép (és meglepően intelligens) amazonpapagájokig, ezek a nagy és hangos madarak az alapvetően zöld tollaikat piros, sárga és kék árnyalatokkal tarkítják. A pikkelyes lórik kiválnak a többi zöld madár közül, habár elég nehezen találnál egyet természetes élőhelyén, Ausztrália fás vidékein. A zöld tollazatával, amelynek sárga árnyalata és csipkés mintázata van, egy lombos fához hasonlít, a tapasztalt természetbúvárok inkább a korallszínű csőrüket keresik – ahhoz általában egy tollas lóri is tartozik.

Törpe gyurgyalag

Izgalmas érdekességek, amelyekről nem meséltek nekünk a tanárok

Függetlenül attól, hogy fiatalok vagyunk vagy idősek, a mindennapi életünk számos olyan hihetlenül izgalmas érdekességet kínál, mellyel egyszerűen tisztában kell lennünk. Ezek egy részét persze annak rendje és módja szerint meg is tanították nekünk az iskolában, ám vannak olyanok is, melyekre nem jutott idő a tanórákon...

Biológia

* Majdnem 100% annak a valószínűsége, hogy egy pohár víz tartalmaz legalább egy olyan molekulát, ami korábban keresztülment egy dinoszauruszon.

* A kolibri az egyetlen olyan madár, amely tud hátrafelé repülni.

* A koalamaci ujjlenyomata megkülönböztethetetlen az emberétől, még elektronmikroszkóp alatt vizsgálva is.

* És ha már itt tartunk: a 'koalamaci' valójában nem is maci. A koalák valójában őshonos erszényesek, és nem tagjai a medvék családjának. Puff!

* A medveállatkák a legfélelmetesebb teremtmények a Földön. Olyan szélsőséges körülmények között is képesek életben maradni, mint amilyen permafroszt időjárás, a forráspont feletti hőmérséklet, a radioaktív sugárzás vagy a világűr vákuuma.

Izgalmas világ lehetett a dinoszauruszoké

* A Tyrannosaurusok és a Stegosaurusok között eltelt idő hosszabb, mint a Tyrannosaurusok és a köztünk levő idő.

* A földgilisztának öt szíve van.

* A kék bálna szíve olyan nagy, hogy akár egy gyerek is simán áthaladhatna az artériáján.

* Az ember és a banán DNS-e 50%-ban megegyezik.

* A méz az egyetlen olyan élelmiszer, amely sosem romlik meg. Erre a legnépszerűbb bizonyíték, hogy még Tutánhamon fáraó sírjában is találtak ehető mézet.

Fizika

* A Plútó a felfedezése és a törpebolygóvá minősítése között eltelt 76 évben egyszer sem került meg a Napot. A Plútónak ugyanis 248 emberi évre van szüksége ahhoz, hogy egy teljes kört leírjon naprendszerünk központi csillaga, a Nap körül.

A Plútó simán elférne Ausztrálián

* A Vénuszon tovább tart egy nap, mint amennyi idő alatt a bolygó megkerüli a napot.

* A Szaturnusz Titán nevű holdján olyan alacsony a gravitáció és olyan sűrű a légkör, hogy akár galamb méretű szárnyakkal is könnyedén repülhetnénk.

* Egyetlen egy pohár vízben több molekula található, mint ahány pohár víz a Föld óceánjaiban összesen.

* Egy űrhajó röppályája (pl. a Holdig) még véletlenül sem egyenes, noha annak gondoljuk, valójában egy összetett ellipszis alakzatot rajzol ki.

* A Szaturnuszon és a Jupiteren gyakran (szó szerint) gyémánteső hullik.

* Ha elképzeljük, hogy a Nap egy emberi sejt, akkor összehasonlításképpen a Tejútrendszer akkora lehet a Naphoz képest, mint az Egyesült Államok területe egy emberi sejthez képest.

Földrajz és történelem

* Kleopátra korban közelebb élt az első holdra szálláshoz, mint az egyiptomi piramisok megépítéséhez.

* Van térerő a Mount Everest (Csomolungma) tetején.

* Még éltek mamutok a Földön, amikor az egyiptomiak a piramisokat építeni kezdték.

Még éltek mamutok a Földön, amikor az egyiptomiak a piramisokat építeni kezdték

* Soha nem fogjuk tudni, hogy ki volt a „tűzcsap” feltalálója, mert Washington állam szabaddalmi irodájában 1836-ban elvesztették a rá vonatkozó szabadalmat.

* Neil Armstrongnak ki kellett töltenie egy bevándorlási formanyomtatványt, miután visszatért a Holdról az Egyesült Államokba.

* Angliában majd 300 éven keresztül a francia volt a hivatalos nyelv.

* Ha át tudnánk esni szabadesésben a Földön, 38 percbe és 11 másodpercbe telne, amíg a másik oldalon előbukkannánk.

* Caligula római császár egyszer úgy döntött, hogy háborút hirdet a tengerek istene, Poseidon ellen. Elrendelte, hogy a katonái véletlenül dobálják a lándzsáikat a vízbe.

* Kétpercenként több képet készítünk, mint az egész emberiség a teljes 19. században.

Kultúra

Spielberg 1968-ban megbukott az egyetemen, de később elvégezte tanulmányait

* Steven Spielberg 1968-ban megbukott az egyetemen, de 2002-ben végül elvégezte tanulmányait, hogy így fejezze ki háláját a szüleinek, amiért segítették őt a továbbtanulásban.

* Amikor a Warner-testvérek megalapították filmstúdiójukat (Warner Brothers), az Oszmán Birodalom még létezett.

* A hagyományos fémdobozos kólák elsüllyednek a vízben, míg a diétás (fémdobozos) kólák úsznak a víz felszínén.

* Ha képesek lennénk hallani a 20 Hz-nél alacsonyabb hangokat, hallanánk a saját izmaink mozgását.

* 10 izlandi közül legalább 1 megír és kiad egy könyvet az élete során.

* A mikrohullámú sütők az elhasznált áram 99%-át készleltéti (standby) üzemmódban fogyasztják el, nem pedig melegítés közben.

A „zászlók anyja”

* Norvégia zászlaját a „zászlók anyjának” is szokás becézni, hét másik ország zászlaja ugyanis teljes egészében megtalálható rajta. Ha figyelmen kívül hagynánk az országok zászlaján található címereket, akkor még ez a szám is sokkal nagyobb lenne. (liked.hu)

Mit tudnak majd az egyre okosodó robotok? Ki kit programoz?

A mesterséges intelligencia és a robotika átszövik a mindennapjainkat. A jóslatok szerint az ipari és logisztikai felhasználási területeken túl a robotikai megoldások hamarosan a mezőgazdaságban, egészségügyben és más területeken is nagy jelentőséget kapnak.

Míg 20 évvel korábban a programozás egy rendkívül absztrakt foglalkozásnak számított, ma a szoftverfejlesztői szakma az egyik legjobban fizetett terület. Előbb-utóbb bizonyos digitális tudással mindenkinek rendelkeznie kell majd a gépek kezeléséhez, legyen az akár egy komplexebb háztartási berendezés vagy munkahelyi program. De a fejlődés itt nem áll meg. Egyesek szerint 2030-ra a jelenlegi foglalkozások 60 százaléka legalább 30 százalékkal automatizálható lesz, valamint átalakulnak a munkában hasznos és elvárt képességek is. A legnagyobb, szinte ugrásszerű növekedés a technológiai készségek terén várható: a jelenleg használt és szükséges digitális készségekhez képest 10 év múlva 55 százalékkal nagyobb mértékben lesz szükségünk alapvető vagy akár haladóbb IT tudásra. Mit fog ez jelenteni a gyakorlatban? Egyfelől azt, hogy szinte minden munkakörben algoritmusokkal és robotokkal együttműködve végezzük majd a napi feladatainkat. Egy kicsit mindenkinek programozóvá kell majd válnia, úgy, ahogyan napjainkban már az internet használata nem okoz problémát egy átlagembernek. Másrészt, a robotok is egyszerűsödnek majd, tehát nem jelent majd akkora kihívást a használatuk.

Ha a programozói tudás általánossá válik, akkor szükség lesz-e a szoftverfejlesztőkre? Valójában a szakma jelenleg is viszonylag szűk – világszinten összesen mintegy 23 millió programozó dolgozik, ami várhatóan 2023-ig 27,7 millióra nő –, és nehezen követi azt az igényt, ami az automatizációval együtt jár. És bár lehet, hogy a robotok irányításához nem kell majd különleges tudás, azoknak, akik a jövő kihívásaira keresik a megoldást, nem árt majd specializálni. A rugalmasság, tanulási hajlam, kreatív gondolkodás már ma is alapkészségek egy programozó életében. A technológiák rendkívül gyors megjelenésének köszönhetően előfordul, hogy egy programozónak egy adott éven belül is területet kell váltania, ami korábban évek alatt történt csak meg. Az ipari robotika jelenlegi megoldásain túl a felhőrobotika, a mesterséges intelligencia, gépi tanulás, blockchain, szimuláció – mind-mind olyan tudást jelentenek, ahol még bőven van lehetőség a fejlődésre. A robotok nem helyettesíthetik az embert, hiszen épp az együttérzés, együttgondolkodás emberi vonása hiányzik belőlük. Márpedig a jövőben a bonyolult információk értelmezése, valamint a szociális, vezetői készségek is egyre nagyobb hangsúlyt kapnak. (sg.hu)

Akkora robbanás volt a világűrben, mint még soha

Egy összeomló csillag gammaugár-kitörése után olyan nagy energiájú fény száguldott át a világűrön, amelyet még sohasem láttak a kutatók. Az új szélsőségek megismerésével többet tudhatnak meg a néha csak egy másodperc törtrészig, néha viszont több percen át tartó jelenségekről. Az már most biztos, hogy a lehetséges erejüket eddig jócskán alulbecsülték.

Több energia szabadult fel ugyanis, mint amennyit a Nap állít elő a 10 milliárd évre becsült teljes életciklusában! Az összeomlással járó két észlelt gammaugár-kitörés messze volt tőlünk, 7,5 milliárd fényév távolságban. Bár az első gammaugár-kitörést már ötven évvel ezelőtt azonosították a tudósok, viszonylag nehéz elcsípni az ilyen jelenséget, mert csak akkor tudjuk észlelni, ha pont a Föld felé irányulnak.

A 2019 januárjában észlelt GRB 190114C jelű eseményre húsz obszervatórium ráállt, így rendkívül sok adatot tudtak begyűjteni. Így derült ki, mennyire rendkívüli az ereje.

Azok a fotonok, amelyeket mi is látunk magunk körül, nagyjából egy elektronvolt energiájúak. Ezzel szemben a robbanásból származó fotonok közt több mint 1 teraelektronvolt (TeV) energiájúak is voltak, ami 1000 milliárdszor nagyobb. A gammaugár-kitörésből származó fotonok 2013-as rekordja, amely most megdőlt, csupán 94 milliárd elektronvolt volt. (Live Science)

A gammaugár-kitörés illusztrációja: néhány másodperc alatt annyi energiát bocsáthat ki, mint Napunk a teljes élettartama alatt

Fotó: NASA

Futurisztikus autó?

Bemutatta első elektromos pickupját a Tesla. A jármű kinézete meglepett az emberek fantáziáját. Nehéz volt úgy megnyitni a Facebookot, az Instagramot vagy a Twittert, hogy ne jött volna szembe egy vonatkozó mém. Az új járgány megjelenés után mindenestre nehezen írhatjuk le bármilyen autóról, hogy futurisztikus vonásai vannak. Merthogy a Tesla Cybertruck után szinte semmi más nem számít eléggé „science-fictionösnek”.

A bükkerdő

Gyermekéveim legszebb emlékei bükkerdőből mosolyognak felém. Hányszor osontam ki a házból, mélyedtem be a bükkösbe, az egyetlen templomba, amelyben igazán szívem és eszem szerint tudok ájtatos lenni!

És milyen is ez a templom?

Földjét haloványsárga levelek borítják, oly szépen, mintha nem a szél, hanem gondos kéz hintette volna el. A sudarak oly egyenesen, oly merészen állanak, mint a gót templom oszlopai, de nem oly komoran, mert kérgük szép világosszürke, fehérrel átfutott, s a márványozást a moha végzi rajtok.

A koronák is úgy érnek össze, mint a gót bolthajtás ívezete, de a bükkerdő bolthajtása kacagó zöld, s mesterlyukain nem a padlás szennye, hanem a tiszta kék ég nézeget be, belopódzik rajtok a nap-sugár, mely a rezgő levelek árnyékával játékot űz a sudarakon, s ha forrásra talál, mint a tükörről, úgy pattan vissza róla, hogy valamelyik sudar derekára titokzatos Máriákat rajzoljon.

Fenn az ágbogas karzaton ekkor megszólal az aranybegy. Hangja oly mélázó, mint a furulya szava, valóságos ének – akár a Mozart miseszólója. A csepp fi tiszmadár szólama úgy avatkozik belé, mint a ministráns felelete.

A csuszkák, cinegék, légykapók, rigók hívogatása adja e közösség énekét. Most egyszerre megszólal a pintyőke, a templom csengettyűje, mintha igazán leborulásra intene.

Azalatt az apácapillangó torzonborz bundájába vonva fejét, úgy szundikál, mint az olvaszó vénasszony. A Satyruspille sudarról sudarra szállva pajkoskodik, mint a rakoncátlan oskolásgyerekek. Az Iris-pille pedig szárnyait nyitogatva, úgy kényeskedik, mint az újrúhás kisleány, kit csak a ruhája vitt a templomba.

A bükkfagomba is úgy áll a fa derekán, mint a szenteltvíztartó a gót oszlopon. A kis sziklatömb, moha és folyóka díszítésével, az oltár, a korhadó törzsök, melyek redvesedő kérgét az ifjú sarjak zöldje fedezgeti, a keresztelő medence. De imádkozni mégsem lehet, mert nem engedi az erdő lármás pogánya, a mátyás, ki bár „mátyást” kiált, mégis voltaképpen azt mondja, „jön valami, vigyázzatok!”

A fekete-rigó rögtön megérti, s csattogó hangra fakad.

Mély csend! Ekkor finom nesz hallatszik – talán egér futott végig a száraz leveleken?

Nem az, mert egyszerre megingott a forrásörző alfa gallya, s egy véghetetlenül szelíd, szinte mélabús tekintetű, sötét szempár néz felé, s egy pici, fekete orr, magasra tartva, kérdést intéz a fuvalomhoz s megkapja a feleletet: „Nincsen semmi baj.”

És ismét zörög a levél, a fej eltűnt, hogy pár perc múlva ismét megjelenjék: kilép az anyaöz két pici gidójával, melyek sima köntöse oly kedvesen csillagos. Azok a finom csülkők oly ügyesen csúsznak a levelek közé, hogy alig okoznak valami zajt. Míg az anya lehajlik, hogy a hús forrásban eloltsa szomjúságát, az egyik gidó pajkosan cibálja a gally hegyét, a másik nagyokat döföget az anya tőgyén.

Ismét megszólal a madárdal. Mintha gúnyolná a bolond mátyást, hogy már a szelíd jó baráttól is megijed, s hebehurgyán ráijeszt másra is, avval az ő rekedt, intő hangjával.

Leszáll a pintyőke, előkerül a rigó: ők is isznak egyet, úgyelve, ne-hogy a köntös vizet fogjon. Szépen bemártják a csórt, egy kicsikét szopogatnak, aztán magasra emelik a fejet csőröstül.

Egy keveset hunyorítanak a szemmel, mert hát oly pompás ital a forrásvíz.

Herman Ottó

Kinek mi volt a kedvenc étele?

Előttünk állnak a karácsonyi és a szilveszteri nagy evés-ivások, ami igazán vonzó mindaddig, amíg mértékletesek vagyunk. Elődeink is tudták, mi az igazán jó falat, szintúgy a neves emberek. Erről az oldalukról nemigen ismerjük őket. Itt az idő, hogy lerántuk a leplet erről a témáról is.

Mátyás király idejéből származnak a magyar étkezést bemutató legkorábbi gasztronómiai beszámolók. A királyi udvarban szerették a válogatott, finom étkeket. Különösen kedvelték a halakat (csuka, angolna, hering) és a különböző húsféléket (marha, juh, sertés, vadak, baromfi); a zöldségfélék mellett nagy gondot fordítottak a kovászos magyar kenyér és a sajtok elkészítésére is.

Mátyás király kedvenc gyümölcse a füge volt

Állítólag a nagyobb fogadások alkalmával maga Mátyás király is személyesen benézett a konyhába, kedvenc ételeit megkóstolta, és véleményét mondott a fűszerezésről.

A művészetpártoló, tudományokat támogató, „igazságos” uralkodó reneszánsz életformájához hozzátartozott az étel és az ital kulturált fogyasztása is. A király felesége, **Aragóniai Beatrix** saját konyhát tartott fenn a királyi konyha mellett, ahonnan nápolyi receptek alapján készített ételek és sütemények kerültek ki.

Még fagylalt is szerepelt a királyi étlapon, amelyet Pesten csak jóval később, az 1760-as években kezdtek el árusítani. A király kedvenc csemegéi közé tartozott a kacska és a fűrj. Kedvenc gyümölcse a füge volt, amit – a hagyma használata mellett – szintén Beatrix királyné honosított meg. A XV. század, s ezen belül Mátyás uralkodásának korszaka a magyar történelemnek és a magyar gasztronómiának is aranykora volt. Ebben az időben alakultak ki a konyhaművészet alapszabályai, és ugyancsak ekkor finomult az étkezés szertartássá.

Legnevesebb magyar költőink egyikének, **Petőfi Sándornak** kedvencei a hagyományos

Petőfi imádkozta a túrós csuszát

ételek, a túrós csusza és a finom pecsenyehúsok voltak.

A nagy mesélőnek, **Jókai Mórnak** a tiroli máj volt a kedvence, és több más, szívesen fogyasztott étele közül talán a legismertebb a nagy szemű babból és füstölt malackörömből készült bableves, amit az író saját írásaiban „arany- vagy angyalbakancs görög olvasóval” néven emlegetett. Mint mondta, olyan nagy szemű bab kell hozzá, mint a görög szerzetesek rózsafűzérje, és az omlós, füstölt malacköröm színre arany, formára meg, mint az angyalok lábbelije. Jókai felesége, **Laborfalvy Róza**, a gyönyörű, ünnepektől színésznek sokat időzött a tűzhely mellett; aszalt szilvas orjalevese, sertésbordája nagy népszerűségnek örvendett vendégei körében. A pazar lakomák végén kedvelt csemege volt a Jókai-háznál a jégbe hűtött dinnye rummal és tejszínhabbal.

A haza bölcse, **Deák Ferenc** minden bizonnyal édesszájú volt, ha a róla elnevezett Deák-tortára és a Deák módra készült süteményváltozatokra gondolunk. Ezenkívül nagyon szerette a sült csirkét paradicsommal, mely hajdan a Vörösmarty tér sarkán levő Angol királyi szálló specialitásai közé tartozott.

A Deák-torta

Kossuth Lajos kedvelte a citromos kolbászt, valamint a pozsonyi kifli egy speciális, Palugyay Jakab Vasforrás nevű vendéglőjében kínált formáját, amely Kossuth-kifli néven vált ismertté.

Kossuth-kifli

Széchenyi István nagy rajongója volt az akkoriban „fagyosnak” vagy „hideg nyulatnak” nevezett csemegének, a fagylaltnak, ami szép tálalásban, tisztára mosott tengeri kagylóban került a nagyközönség elé.

A palóclevest, Mikszáth kedvencét 1892-ben Gundel Károly apja, Gundel János készítette először **Mikszáth Kálmánnak**, „a nagy palócnak” ürühúsból (ivartalanított juhból), zöldbabból és csipetkéből.

Krúdy Gyula, aki igazi ínycenc volt, regényeiben is nagy figyelmet szentel ételnek-italnak, s utánozhatatlan hangulatot varázsolva, tűnődve elmélkedik a különböző fogások élvezetéről. Az író a rácponty, marhapörkölt és körömpörkölt mellett a tányérhúsok (főtt marhahús) nagy kedvelője volt.

József Attila a házias jellegű ennivalók híve volt: 1926-ban, a gasztronómia egyik legnagyobb szentélyéből, Párizsból írt levelében testvérétől, Jolántól azt kéri, hogy küldjön neki csomagban bablevest csipetkével és kolbászszelékkel.

Az író **Molnár Ferenc** rajongott a rétesekért. Fennmaradt, hogy a budapesti London Szálló vezetője (Molnárnak ez volt a törzshelye) annak idején vidékről rétesűtő asszonyokat hozott fel, és az író monogramjának megfelelő formájúra sütötte a tésztát. Az író felesége, **Fedák Sári** színésznő egyaránt szeretett finom desszerteket enni és sütni – nevét dicséri a Fedák-lepény és a Fedák-torta. Érdekes, hogy tortája receptjének közlését több szakácskönyv szerkesztőjének is engedélyezte, viszont a korabeli források szerint lepényét csak Móráné tudta igazán az ízlése szerint elkészíteni, ezért egyedül az ő szakácskönyvébe kerülhetett be ennek a süteménynek a receptje. **Móra Ferenc felesége, Walleshausen Ilona** sokak által elismert háziasszony volt, aki nagy örömet lelte a vendéglátásban. Előfordult, hogy nagyobb ünnepen harmincnál is több ételle került egyszerre az asztalra. Szakácskönyvével – amelyben jóízű és könnyen elkészíthető ételeinek leírásait osztotta meg az olvasóival – óriási sikert aratott.

Molnár Ferenc rajongott a házi rétesért

Világhírű Nobel-díjas tudósunk, **Szent-Györgyi Albert** neve a gasztronómiába is bevonult, ugyanis 1938-ban a lillafüredi Palota Szálló akkori konyhafőnöke engedélyt kért és kapott a tudóstól, hogy róla nevezze el paprikácsirke-receptjét. Elkészítéséhez természetesen paprika is szükséges: örölt piros paprika mellett parázsos sült, majd héjától megszabadítva felszeletelt vas-tag, húsos zöldpaprika kell hozzá.

Az amerikai polgárháború 1861 és 1865 között zajlott az északiak (Unió) és a déliek (Konföderáció) között. Nálunk gyakran elhangzik az állítás, mely szerint ez a háború a fekete rabszolgák felszabadításáért, valamiféle szabadságért folyt. Szépen hangzik, de semmi köze a valósághoz. Gyakorlatilag elszakadási szándékról (úgynevezett szecesszióról) volt szó, melynek során a tizenegy déli állam önálló szövetséget alkotva külön akart válni a huszonnégy északi államtól. A bonyolult politikai részletekkel ez alkalommal adósaitok maradunk. Annyit azonban nem árt tudni, hogy a déliek voltak a rabszolgatartók, tehát a filmbeli „rossz fiúk”.

Ennek az öt évig tartó háborúnak több mint hatszázezer halálos áldozata volt, ennyit az Amerikai Egyesült Államok nem vesztett egyetlen másik háborúban sem. És miért hiszi el ma bárki is, hogy a 19. századi amerikai fehérbőrűek öt évig háborúztak a feketebőrűek szabadságáért? Aligha volt így. Persze, a harc és a nyomásgyakorlás egyik eleme a rabszolgák felszabadítása volt. A történelem azonban nemigen foglalkozik azzal, hogy a felszabadított rabszolgákat olcsó munkaerőként a felszabadítók iszonyatosan kizsákmányolták. Ez is Amerika, ám mindez a polgárháború befejezése után történt. Most ki-robbanásánál tartunk.

Ennek oka messzemenően nem a négerek jogai voltak, hanem a pénz. A déli államok ugyanis a mezőgazdaságból éltek, termelésüknek csak kis részét tudták otthon értékesíteni, ezért fő piacuk Európa volt. Az északi államok iparilag-műszakilag fejlettek voltak, termékeiket otthon is el tudták adni, a külföldi áru azonban komoly konkurenciát jelentett számukra. A végsőkéig leegyszerűsítve a déli államok ott adták el termékeiket, ahonnan észak nem akarta hogy érkezzon áru. A két államcsoport között ez évtizedekig tartó huzavonát és egyre inkább megromló viszonyokat eredményezett. Aztán eldurvult a helyzet.

Bár nyilvánvalóvá vált, hogy a két állam-együttes előbb-utóbb hajba fog kapni, kezdetben még akörül forgott a játék, hogy megnyerjék maguknak azokat az államokat, amelyek még nem döntöttek el, kinek akarnak játszani. Ez sem ment mindig kesztyűs kézzel. Aztán már a kulcsfontosságú erődítmények elfoglalása, a stratégiaileg fontos pontok birtoklása... tehát a politikán túlnyúló gorombaságok kerültek napirendre. Mert a háborúk rendre úgy kezdődnek, hogy „a másik visszalő”.

Na már most. Amikor Észak meg Dél összekülönbözött, keresetté váltak a háborús tapasztalattal rendelkező, hadviselő, harcra fogható személyek. Tekintettel arra, hogy az 1848-1849-es Szabadságharc leverése után számos magyar tiszt Amerikába menekült, mindkét szembenálló fél szívesen látta volna őket soraiban. A magyarok persze Északot részesítették előnyben, mert benne látták a felszabadítót, a szabadságért küzdőt. Ám legyen! De tény, hogy Északnak hét magyar tábornoka és nagyjából százötven magas rangú magyar tisztje volt. Ezek közül elsőként, még a háború kezdetén, Zágonyi Károly hallatott magáról.

Zágonyi halállovaglása

Hogyan került egy magyar a Fehér Ház falára?

A springfieldi csata rajza

Zágonyi honvéd főhadnagy az amerikai polgárháborúban az északiak ezredese volt, és a springfieldi hősként tartja nyilván a történelem.

A szabadságharcban huszárként Bem József tábornok seregében szolgált, és vakmerő vállalkozásaival kétszer mentette meg tábornoka életét. Sebesülten orosz fogságba került, ahonnan 1849 szilveszterén megszökött, és Törökországba, majd Angliába került, 1851-ben negyven

magyar társával emigrált az Amerikába. Szobafestőként és lovasoktatóként dolgozott, a polgárháború kitörésekor belépett a hadseregbe, és John C. Frémont tábornok lovastestőrségének őrnagya lett. A springfieldi csata után vált híressé, ezt az ütközetet Zágonyi lovasrohamaként is emlegetik.

Springfield fontos erődítmény volt a déliek kezében, és mintegy 1700 katona védte. Zágonyi engedélyt kapott Frémont tábornoktól, hogy zavarkelés céljából támadja meg a város védőit. Zágonyi mindössze kétszáz emberével támadott a nyolcszor nagyobb létszámú ellenségre. És kissé túlragozták a zavarkelést. A kétszáz lovas lendületes, halálmegvető rohamával megtörte a védők ellenállását, és elfoglalta a várost. Zavarkelés helyett elzavarták a védőket. Ez a győzelem azért volt jelentős, mert a polgárháború kezdetén általában a déliek győzedelmeskedtek, ez volt az első alkalom, hogy valaki elnadrágoolta őket. Az amerikai sajtó ünnepelte Zágonyi „halálrohamát”.

Az eseményről egyébként is rengeteg írásos forrás maradt, hiszen Zágonyi parancsnokának, John C. Frémontnak a felesége, Jessie Benton Frémont írt könyvet a testőrség történetéről, ennek jövedelméből segélyezték az elbocsátott katonák családjait.

A Zágonyi által vezetett alakulat hatékonyságával hadtörténetileg is foglalkoztak, holott a kor nem ismerte fel jelentőségét, és a testőrséget nem sokkal később feloszlatták. A történethez tartozik, hogy csapatát Zágonyi mindössze hat hét alatt képezte ki, a legénység egynegyede német volt, a parancsok adjutánsa pedig magyar.

Zágonyi halállovaglását George Henry Boker versben örökítette meg, majd néhány évvel a polgárháború után a Fehér Ház számára is megrajzolták.

Zágonyi Károly

Amikor a róka behatol a tyúkólba

Hogyan süllyesztette el az U-47-es német tengeralattjáró a brit Royal Oak csatahajót a flotta orra előtt

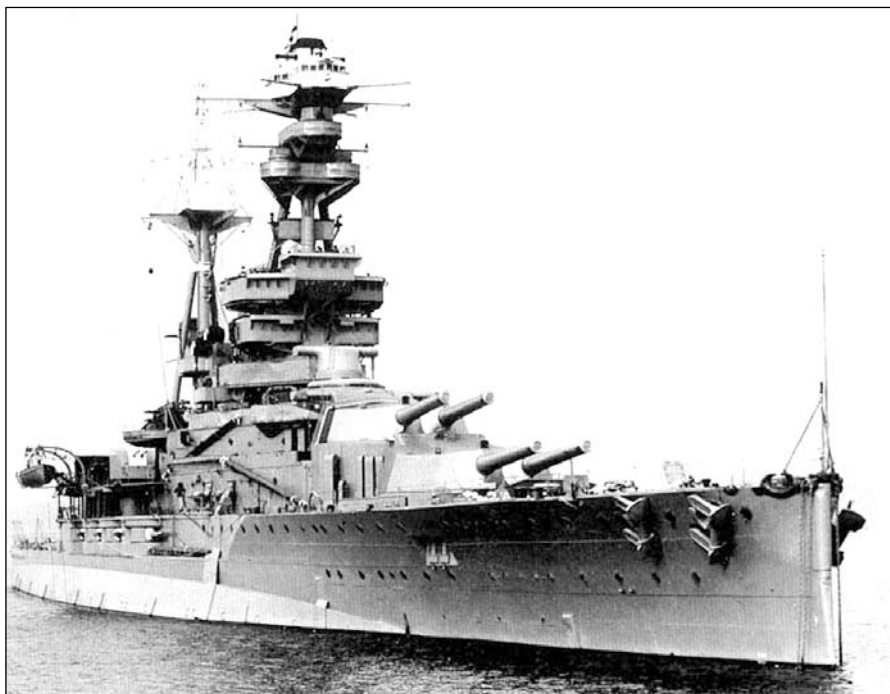
Scapa Flow tengeri bázisnak kiemelt stratégia jelentősége volt. A brit szigetek legészakibb részén fekszik, az Északi-tenger és az Atlanti-óceán között. Szigetek rengetegében, jól védhető öbölben, melyhez számos nehezen, és csak néhány könnyen hajózható szoros megcsatorna vezet. Már az első világháborúban is fontos szerepet játszott, itt volt az admirális főhadiszállása. Scapa Flow-nál a németek az első világháborúban többször is megütötték a bokájukat, két tengeralattjárójuk ment rá erre. A háború után azonban a britek tovább fejlesztették a támaszpont védelmét. Kiszuperált hajókat süllyesztettek el, és aknákat telepítettek a németek által korábban felfedezett résekben. Amikor kiütött a második világháború, a német tengerészek fontolóra sem vették Scapa Flow megtámadását, hiszen csúfos lebörgések helyszíne volt, ezért a tengerészbabona megtette hatását.

Csak hogy Karl Dönitz, a német haditengerészet góréja nem csípte a hiedelmeket. Ami azt illeti, Hitlerért sem volt oda. A tengerészetben megmaradt a régi tisztelgés, nem vezették be a náci karlendítést, megtartották a zsidó származású tisztakat, engedélyezték a szakálviselést... Dönitz számára Scapa Flow nem tengerészbabonát, hanem kiemelt katonai célpontot jelentett. Nemcsak stratégiai, hanem lélektanilag is. Borsot akart törni a dölyfös britek orra alá.

Már a háború első napjaiban Dönitz megkezdte az előkészületeket a Scapa Flow elleni támadásra. A rendelkezésre álló adatok egyáltalán nem voltak biztatóak, minden elemzés azt sugallta, hogy ennél a támaszpontnál az angolokkal nem éri meg ujjat húzni. Dönitz azonban minden elképzelhető forrásból gyűjtötte az adatokat. Elsősorban a tengeralattjárósok megfigyeléseire hagyatkozott, de a légi felderítés meg a titkos ügynökök jelentéseit is felhasználta.

Ezek alapján figyelme egy alig 15 méter széles csatornán akadt meg, amely Scapa Flow szívébe vezetett. Bár az átjárót egy elsüllyesztett gőzessel lezárták, úgy tűnt, hogy a sekély vízben maradt egy nyílás, amelyen keresztül dagálykor, koromsötétben át lehetett bújni. Ráadásul a kémek jelentései szerint a víz alatti védőháló elavultak, a jelzőrendszer kezdetleges, a brit biztonságiak pedig lazák, mert elbázták magukat. Dönitznek ennyi elég volt, a rendkívül veszélyes küldetés végrehajtására az U-47 kapitányát, Günther Prien tengerész-főhadnagyot szemelte ki, aki gondolkodás nélkül elvállalta a feladatot.

Amikor az U-47 kifutott, fedélzetén csak a kapitány tudta, hova mennek, a navigátorral és az első tiszttel is csak a nyílt tengeren közölte, mi a feladat. Rádiótilalmat vezetett be, és minden zajkeltést megtiltott. Az út napokig tartott. A cél közelében a sötétség leple alatt a tengeralattjáró partközébe került, és a fedélzetére vett

A Royal Oak csatahajó

egy hírszerzőt, aki friss információkkal látta el a kapitányt. Az U-47 megkezdte a szűk csatornán való átkelést. A művelet nemcsak regénybe illő volt, hanem egy mozgalmas akciófilmre való anyagot is szolgáltatott. Az elsüllyesztett teherhajó horgonyláncába való beakadás, majd a kiszabadulás; az erős áramlatban való navigálás, amelyet adott körülmények között még senki sem nevezett egyszerűnek. Aztán a tengeralattjáró egyszerre Scapa Flowban találta magát. A róka bejutott a tyúkólba. Igaz, hogy a kikötőben horgonyzó hajóknak szinte mindegyike nagyobb volt az U-47-nél, de azok nem tudtak jelenlétéről, és végtelen biztonságban érezték magukat.

Mivel a brit flotta számos egysége korábban kihajózott, az U-47 óvatosan bejárta a kikötőt, és kereste a célpontokat. Két csatahajót meg számos rombolót észlelt, de repülőgép-hordozót nem talált. Tovább keresni, vagy tüzelni?

Prien nem habozott, kiválasztotta a célpontokat. A tőle 3000 méterre horgonyzó hajókat torpedózta meg. A legénység négy torpedót indított, az egyik beszorult a csöbe, de három haladt a cél felé. A tengeralattjáró ekkor megfordult, hogy a hátsó vetőcsövekből is lőhesse a célpontokat.

Az első torpedó eltalálta a brit csatahajót, a robbanást azonban nem követték újabbak. Valami hiba történni, minden bizonnyal a gyújtószerkezet mondott csütörtököt. Prien újabb torpedókat indított. Néhány perccel később robbanások sorozata hallatszott, és tűz világította meg a kikötőt. A hatalmas hajó égett, füstölt, majd lassan megdőlt, és elmerült. Nem sokkal

később egy távolabbi rombolót talált el torpedó. Meg egy harmadik is talált, de a tengeralattjáró legénysége nem tudta, mert nem robbant.

Ekkor már a hajókon meg a kikötőben fények gyulladtak, megszólaltak a szirénák, majd elindultak a rombolók, hogy megkeressék a támadót. Az U-47 ekkor már üres vetőcsövekkel partközébe volt, az áramlás a kikötő mélye felé sodorta, ezért a kapitány elhatározta, nem kockáztat, inkább kerekelt old. A támadást ugyan megúsza, de újra át kellett kelnie a támaszpontot körülvéve akadályokon. Ez sem ment simán, mindaz, amin keresztülment, filmekben is jól mutatna. Az U-47-ről azonban lepörgött a német tengeralattjárókat sújtó Scapa Flow-i átok. Mire a britek bevetették ellene a mélységi bombákat – vakon, mert nem tudták, hol keressék –, a tengeralattjáró már messze járt.

Utóbb derült csak ki, hogy az elsüllyesztett hajó a brit tengerészet egyik büszkesége, a harmincezer tonnás Royal Oak csatahajó volt.

A hazaérkező tengeralattjárót Wilhelmshavenben hatalmas ünnepléssel fogadták, a hajó legénysége pedig meghívást kapott Berlinbe. A kapitányt Lovagkereszttel, a legénység minden tagját Másodosztályú Vaskeresztrel tüntették ki.

Miközben Németországban zajlott az ünneplés – azt gondolták, így megy ez örök időkre –, Londonban a brit admirális összedugták a fejüket. Megállapították, hogy alábecsülték a német tengeralattjáró-flotta fenyegetését. És ellenintézkedések sorát készültek foganatosítani. Hogy nem menjen így örök időkre.

Kétirányú küzdelem

Horgászörökben gyakoriak, szinte rendszeresek az olyan beszámolók, elbeszélések, történetek, amelyek arról szólnak, hogyan küzdött meg a hallal az elbeszélő. Ezekben a történetekben a hal rendszerint kerekelt old, és mivel nem került meg, az elbeszélő akkora becsüli, amekkorának lelki szemeivel látta, meg amekkorára az izgalom felfokozta. Szóval túlméretezi. Aztán vannak olyan történetek, amelyekben a horgász kézre kerítette a halat. Ezek kevésbé izgalmasak, mert a megfogott hal szabályszerűen kisebb annál, amekkorára az elmenekültet a képzelet saccolta. Ráadásul mindig ott lebeg Ernest Hemingway *Az öreg halász és a tenger* című kisregénye – irodalmi Nobel-díjat kapott érte –, amelyben Santiago megküzdi a hatalmas kardhallal. Azóta – József Attila után szabadon – ha hal fásztásáról akarunk írni, nemírni volna jó. (bum)

Ernest Hemingway (jobbról) maga is fogott hatalmas kardhalat

„De közelről kell elérnem, egészen közelről, minél közelebből – gondolta. – Nem szabad megpróbálkoznom a fejével. A szívét kell eltávolítani.”

– Légy higgadt és erős, öreg – biztatta magát fennhangon.

A következő fordulónál a hal háta már kint volt a vízből, csak egy kicsit még messze úszott a csónaktól. Az utána következő fordulónál még mindig messze volt, noha a háta már jobban kiállt a vízből, s az öreg halász biztosra vette, hogy maga mellé tudja húzni, ha még egy kicsit rövidebbre fogja a zsinórt.

A szigonyát már régen felszerelte, rákötötte egy vékony kötéltre, amely egy kerek kosárban állt felgombolyítva, s a kötélt végét ráhurkolta a csónak orrának kampójára. A hal a körözésben most megint közeledett a csónakhoz, nyugodtalanul úszott, szép volt, s csak a nagy farkát mozgatta. Az öreg halász húzni kezdte, ahogy csak bírta, hogy közelebb kerüljön hozzá. A hal egy pillanatra az oldalára fordult kissé. De csak

egy pillanatra, aztán megint visszafordult, és újabb kört kezdett.

– Megmozdítottam – mondta az öreg halász. – Megmozdítottam.

Megint gyöngeség fogta el, de azért teljes erejéből tartotta a halat. „Megmozdítottam – gondolta. – Talán most sikerül elkapnom. Húzd meg, kezem – gondolta. – Tarts meg, lábam. Ne hagyj el, fejem. Ne hagyj el. Még sosem hagytál el. Most, most idehúzom.”

Mikor azonban nekigyürkőzött, még jóval előbb, hogy a hal a csónak magasságába ért, s minden erejével belefeküdt, és húzni kezdte, a hal csupán billent egyet, aztán kiegyenesedett, és elúszott mellőle.

– Tisztulj ki, fejem – mondta olyan gyöngyhangan, hogy alig lehetett hallani. – Tisztulj ki.

Még kétszer ugyanígy járt, két újabb fordulónál.

„Nem értem – gondolta magában az öreg. Mind a kétszer közel volt ahhoz, hogy összeessen. – Nem értem. De hát még egyszer megpróbálom azért.”

Megpróbálta még egyszer, és amikor felbilentette a halat, úgy érezte, hogy mindjárt elájul. A hal kiegyenesedett, és megint elúszott lassan, a levegőbe lengetve a nagy farkát.

„Újra megpróbálom” – fogadkozott magában az öreg halász, pedig a két keze már ragacsos volt, és nem látott jól, el-elhomályosult a sze-

Santiago küzdelme a kardhallal. Fülöp Agapé illusztrációja

– Te nagy hal – mondta az öreg halász. – Hallod-e, te nagy hal. Úgyis meg kell halnod. Hát engem is meg akarsz ölni?

„Így semmire sem megyünk – gondolta. A torka már úgy kiszáradt, hogy beszélni sem tudott, de most nem nyúlhatott le a vizespalackjához. – Most kell idehúznom a csónak mellé – gondolta –, most. Már nem sok fordulót bírok, már nem sokáig bírom. Dehogyan nem – biztatta magát. – Bírod te örökké.”

A következő fordulónál majdnem sikerült odahúznia. De a hal megint csak kiegyenesedett, és lassan tovább úszott.

„Megölsz, te hal – gondolta magában az öreg. – De hát jogod van hozzá. Még soha életemben nem láttam nálad szebb, nálad nagyobb, nálad nyugodalmasabb, nálad nemesebb jószágot, testvérem. Gyere, ölj meg. Bánom is én, hogy melyikünk öli meg a másikat.”

„No, már összezavarod a dolgokat a fejedben, öreg – gondolta. – Pedig vigyázz, hogy tiszta maradjon a fejed. Észnél légy, és viseld el a bajokat, ahogy az emberhez illik. Vagy a halhoz” – gondolta.

Újra megpróbálta, megint eredménytelenül. „Akkor hát – gondolta, s máris rosszul lett környékezte, mielőtt még nekifogott volna –, akkor hát még egyszer megpróbálom.”

Keservesen nekigyürkőzött, összeszedte a maradék erejét, a rég elszállt büszkeségét, mindent latba vetve a halátúsáját vívó nagy hal ellen, és sikerült odahúznia a csónak mellé.

Oldalvást fordulva ott úszott mellette csendesen a hal, kardcsőre szinte súrolta a csónak falát, aztán nekiindult, hogy elúszon mellőle, hosszú, vastag, széles testével, ezüstösen, bíborvörös csikjaival, végláthatatlanul, a nagy vízben.

Az öreg halász ledobta a zsinórt, és rálépett, felemelte a szigonyt, amilyen magasra csak tudta, s lesújtott vele teljes erejéből, nagyobb erővel, mint amennyit képes volt összeszedni, belevágta a hal oldalába, közvetlenül a nagy melluszonya alatt, amely előreállt a levegőbe, magasan, az emberi mell magasságában.

(Részlet *Az öreg halász és a tenger* című regényből)

Szobrok a győzelem és a szabadság ihletésében

Több világvárosnak vagy legalább nagyvárosnak egy-egy szobor a jelképe. Ezúttal a belgrádit és a budapestit mutatjuk meg nektek kissé közelebbről.

Csaknem két hónapja szállították el a **kalemegdani várból** Belgrád egyik fő jelképét, a **Győztes** nevű szobrot. A műalkotást 91 évvel ezelőtt állították fel, és valóban ráért a felújítás. Az első szkennelés után a szakemberek legalább 30 lövedék furta lyukat találtak a monumentális szobor különböző részein. A mintegy ezer kilogrammos, csaknem 18 méter magas szobrot várhatóan kora tavasszal helyezik vissza eredeti helyére. A restaurálást Smederevóban végzik.

A Győztest különben 1928-ban leplezték le a kalemegdani várbán. A bronzból készült, meztelen férfi alakot ábrázoló szobor **Ivan Meštrović** alkotása, aki a II. Balkán-háború befejezését követően kapta feladatul a győzelem jelképének szoborba öntését. A szobrot a legforgalmasabb belgrádi téren, a Terazijén

szándékozták felállítani, ám közbeszólt az újabb, az I. világháború. A szobrot még sikerült Csehországba elküldeni, ahol kiöntötték volna, de a háborús években szinte senki sem érdeklődött iránta. A csehek azonban kiöntötték, és mihelyt tudták, elküldték Szerbiába. A szobor ezután Belgrád egyik elhagyatott helyén porosodott teljes kilenc évig, amikor 1927-ben valakinek eszébe jutott, hogy felállíthatnák, ám nem az eredeti cél okán, hanem a szaloniki front áttörésének 10. évfordulójára. Az akkori fővárosiak jelentős része azonban nem tudta elfogadni, hogy a város legforgalmasabb terén egy meztelen férfit ábrázoló szobor álljon, így került az alkotás 1928 októberében a ma ismert helyére: a belgrádi várba.

Jóval fiatalabb **Budapest** szimbóluma, az 1947-ben felavatott gellérthegyi, Citadella előtt álló **Szabadság-szobor**. A látványos alkotás a budapesti látkép részévé vált, a magyar főváros egyik jelképe lett, noha a szovjet „felszabadítás” emlékművének készült. Ma már a magyar függetlenség hőseire emlékeztet.

Hetvenkét éve, 1947. április 4-én avatták fel a Gellérthegyi Emlékművet, közismert nevén a Szabadság-szobrot, **Kisfaludi Strobl Zsigmond** alkotását. Az emlékmű felállítását a szovjetek kezdeményezték, hogy „a Budapest felszabadításánál elesett szovjet katonáknak” méltó emléket állítsanak. A város vezetése először a budai Horváth-kertet ajánlotta fel erre a célra, de szovjet nyomásra a helyszínt a Gellért-hegyre változtatták, hogy a szobor a város minden pontjáról látható legyen, s ehhez az emlékmű méretét is meg kellett növelni. A költségeket Magyarországra ruházták. Idővel megváltoztatták a szoboregységet, például az orosz nyelvű feliratot is lekapták róla. Így a 235 méter magas Gellérthegy tetején elhelyezett műalkotás főalakja, a 14 méter magas, pálmát tartó nőalak valóban messziről, szinte az egész városból látható, talán ennek köszönhetően gyorsan a város egyik jelképévé vált.

Tudod-e?

Mikor készülhetett az első színes fotó a világon?

A fotográfia története a XIX. század elejére nyúlik vissza, de a fényképezőgép őse, a camera obscura képkalkotását már az arabok is feljegyezték 900 körül. Használata a XVII. század óta széles körben elterjedt a művészek között. Az első fényképezőgépek egyszerű fadobozok voltak, amelyeknek egyetlen üvegdarabából csiszolt lencsési oly kevés fényt eresztettek a fényérzékeny lemezre, hogy a megvilágítási (expozíciós) idő több percig tartott. Emiatt a lefényképezendő személyeket különféle nyak- és testmerevítővel látták el, hogy ne mozduljanak el a fényképezés ideje alatt. Mellékelt fekete-fehér fotónk, a világ egyik első sikeres fényképe csaknem 200 évvel ezelőtt, 1827-ben készült, a megvilágítás pedig több mint 8 órán át tartott.

A világ első színes felvételét viszont az angol fizikus **James C. Maxwell** készítette, méghozzá 158 évvel ezelőtt, 1861-ben. A színes képek mégis egészen az 1910-es évekig ritkaságszámba mentek, főleg kézzel színezték őket. Az első színesfilmet 1907-ben hozta forgalomba a Kodak. Ez az autokróm eljárásra épült, de a színeket teljesen valóságosan visszaadó filmre, a színes fotográfia valódi megszületésére 1935-ig kellett várni, amikor szintén a Kodak cég piacra dobta az előző évben kikísérletezett Kodachrome nevű filmjét.

Az egyik első sikeres „maradandó” fénykép 1827-ből: Kilátás a dolgozószobából

Az első színes fotográfia (Maxwell, 1861)

Mazsola történetei: A farkasok

Egyik nap olyan jeges szél fúj, hogy Fülöpke, akit sóért küldtek a Futrinka utcába, hazafelé majd megfagyott útközben, s betért kicsit melegedni a tőkházba. Manócska mindjárt odaültette a tűzhely mellé, s forró csipkebogyóteával kínálta meg.

– Hát ez bizony jólesik! – mondta Fülöpke hálásan.

– Csudára meggémberedett a fülem ebben a vad szélben.

– Jobb is az ilyen szelet bentről hallgatni! – bólogatott Manócska.

– Ámbár az igazat megvallva, nem szeretem, mikor így dudál és bömböl a kéményben.

– Én szeretem! – kiáltott Mazsola.

– Olyan, mintha farkas szorult volna a kéménybe, s az vonítana. A farkas említésére Fülöpke megborzongott. Hát még mikor Mazsola unszolni kezdte Manócskát, hogy farkasokról meséljen!

Manócska – nemhiába volt világeletemben a madárijesztők barátja – sok ilyen mesét tudott. Mesélt a szürke farkasról, amelyik mindig csattogatja a fogát, mesélt a farkaskölykökről, amelyek éjszakánként körben ülve vonítanak a holdra, azután mesélt a nagy, fekete farkasról, amelyiknek úgy világít a szeme, mint a zöld fényű villanylámpa. Mazsola mély érdeklődéssel hallgatta mindezt egészen sötétedésig. Fülöpket szegényt úgy elfogta közben a félsz, hogy mikor vége szakadt a mesének, röstellkedve bevallotta: ő bizony nem mer egyedül hazaindulni.

– Gyáva nyúl! – rőfögött Mazsola.

– Fél a sötétben!

– Mi tagadás, félek – ismerte be Fülöpke.

– Egész úton azt képzelném, hogy nyomomban jár a zöld szemű farkas.

– No, majd én hazakísérlek! – mondta Mazsola nagylelkűen.

– Gyere, menjünk! El is mentek szépen, kézen fogva.

Fél óra múlva Mazsola jókedvűen tért vissza.

– Versenyt futottunk Fülöpkével! – újságotla.

– Hazafelé is futottam, mert azt játszottam, hogy farkast kergetek.

– No, akkor most fújd ki magadat! – mondta neki Manócska. – Elfáradhattál ennyi futkosástól.

Nem, Mazsola nem érzett fáradtságot, csak éhséget. Megevett egy tál lekváros gombócot, azután nekiállt játszani. Előkotorta a sutból Manócska kimustrált esernyőjét, azzal ugrált körbe-körbe a szobában, s fújta a régi malacnótát:

Hogyha én ezt tudtam volna,

Köpönyeget hoztam volna,

Ui, ui, rőf-rőf-rőf!

A nagy játékban véletlenül levert egy bögrét az esernyővel. A bögre eltört. Mazsola nagyon megijedt.

– Nem tehetek róla, Manócska! Nem akartam! Igazán nem akartam!

– Tudom – mondta Manócska. – Azért nem is szidlak meg érte, csak arra kérek, seperd össze a cserepeket.

Míg Mazsola ezzel foglalkozott, megbeszélte, hogy a bögre amúgy is már csorba és repedt volt, nem nagy kár érte. Mazsola tökéletesen megvigasztalódott, fogta az ócska esernyőt, és folytatta az ugrabugrálást.

– Talán játszhatnál már valami csöndesebbet is, Mazsola! – szólt rá Manócska.

– Ami bögrénk maradt, az már se nem repedt, se nem csorba.

– De hát Manócska – védekezett Mazsola –, nem te mondogatod mindig, hogy a kismalacoknak szükségük van a mozgásra? Attól nőnek, attól izmosodnak.

– Nekem úgy rémlik, hogy ma már éppen eleget mozgottál – mondta Manócska.

– Ha csak azt számítom, hogy elnyargaltál Fülöpkéig meg vissza...

Mazsola kijelentette, hogy az neki meg se kottyant, és tovább masírozott papírcsákóval a fején, hányta a bukfeneket fáradhatatlanul. Hanem mikor este a manó szólt neki, hogy burkolózzék be a nagykendőbe, s hozzon egy nyaláb rőzsét a ház mögül, egyszerre roppant fáradtnak érezte magát. Elnyúlt a szalmaágyon, és pihegett.

– Siess a rőzsével, Mazsola! – nógatta a manó. – Mindjárt kialszik a tűz!

Mazsola mélyet sóhajtott:

– Úgy elfáradtam! Mozdulni sem bírok! – Ez fölöttébb érdekes! – csóválta Manócska a fejét.

– Ha nem szóltam volna a rőzse végett, akkor még most is vigan bukfenecznél, meg tótágast állnál.

Mazsola belátta, hogy fáradtságra aligha hivatkozhat. Törte a fejét, hogyan húzhatná ki magát a rőzsehordás alól. Egyszer csak kitalált valami egészen nagyszerűt:

– Manócska, félek kimenni a sötétbe! Hátha megesznek a farkasok!

Manócska felkacagott:

– No, ez aztán különös! Hát az előbb, mikor Fülöpkét kísérted haza, nem féltél?

– Akkor nem! – mondta Mazsola zavartan. – De most sötétebb van. És most biztosan vannak már farkasok a ház körül. Te is tudod, Manócska, hogy nagy hidegben ki szoktak jönni az erdőből a síkságra. És most nagy hideg van. Az ablak is csupa jégvirág!

– Bizony, hideg van – bólintott Manócska. – Éppen azért volna jó a tűzre tenni. De hát ha annyira félsz a farkasoktól, ne menj rőzséért, legfeljebb ma már nem fő meg a cékla.

A tűzhelyen ugyanis jókora fazékban ott párolódott Mazsola kedvenc csemegéje, a céklarépa. És hogy az ma már nem főne meg? Ohó, erre a döbbenetes gondolatra Mazsola majd ki döntötte az ajtót, úgy szaladt rőzséért. Egész káznit hozott be, jól megrakta a tüzet, s miután a cékla puhára főtt, nekiállt hámozni.

Manócskának nem kellett abbahagynia a varrogatást, mert Mazsola fölszeletelte, megszóta, megcukrozta a céklát, még tormát is vagdosott hozzá. Mert Mazsola olyan volt: ha egyszer már túltette magát a lustaságon, szívesen segített Manócskának.

Hányadik is a 2020. év?

Az őszrobbanás óta eltelt	17 857 339 386. év,
a Nap keletkezése óta eltelt	4 812 756 220. év,
a Föld keletkezése óta eltelt	3 971 284 443. év,
az élet keletkezése óta eltelt	3 667 058 202. év,
a homo sapiens megjelenése óta eltelt	6 129 602. év,
az utolsó jégkorszak végétől eltelt	12 875. év,
a zsidó naptár szerinti	5763. év,
a Kali Yuga hindu naptár szerinti	5104. év,
a kínai naptár szerinti	4699. év,
a Róma alapítása óta eltelt	2756. év,
a Vikram Samvat hindu naptárak szerinti	2058. év,
a Gergely-naptár szerinti	2020. év
az etiópiai naptár szerinti	1995. év,
a Shaka Samvat hindu naptárak szerinti	1925. év,
az örmény naptár szerinti	1452. év,
az iszlám naptár szerinti	1424. év.

Szökőév elé nézünk

Bort, búzát, békességet, sötétségben fényességet! Új esztendő újat hozzon, régi jótól meg ne fosszon! Ki barát volt, az maradjon, ki elindult, az haladjon – többek között ilyen és ehhez hasonló üzenetekkel kívánunk szeretteinknek, barátainknak december 31-én boldog új esztendőt. Bármilyen is lesz az új év, fontos felkészülnünk a megfelelő fogadására. Remélhetőleg sikerül önfeledten, vidám hangulatban köszönteni az előttünk álló 2020-as évet.

Utánanéztünk, mire is számíthatunk. Mint kiderült: szökőév elé nézünk, tehát jövőre február 29-e is lesz a naptárban, az év 366 napból fog állni. Szerdával kezdődik, és szerdával fejeződik be. Érdekes, hogy hat azonos naptár van 1900 és 2050 között, ezek 1908, 1936, 1964, 1992, 2020 és 2048. Római számokkal így kell majd leírni a most következő évet: MMXX. Ha babonások vagyunk, tudnunk kell azt is, hogy 2020-ban két alkalommal is ránk köszönt a péntek 13-án.

Néhány szó a szökőévről...

A mai értelemben vett szökőév eredete egyidős az 1582 októberében bevezetett Gergely-naptárral, amikor is – felismerve a Julián-naptár szerinti időszámítás mintegy tíznapos késését a csillagászati időszámításhoz képest, XIII. Gergely pápa naptárreformot hajtott végre, melynek egyik fő eleme a csillagászati időszámítás és a civil naptár közti különbségek hosszú távú összehangolása.

A naptárreform évében, 1582-ben radikális lépésként, hozzáigazítva az addigi évszázadok helytelen Julián-naptárát a csillagászati tényekből adódó helyes naptárszámításhoz, októberben 4-e után 15-e következett (a vállalkozó kedvűek a földali naptáron ki is kereshetik a mai szemmel első látásra döbbenetesnek tűnő naptári hónapot). A reform értelmében meghatározott időszakonként a második hónap végét egy szökőnap teltették meg. Mikor van szökőév? A reform szerint az az év szökőév, mely a négyes számnak egész számú többszöröse, kivéve a százzal is osztható éveket. Ez alól is kivételt jelent minden 400-zal osztható év, mely szintén szökőév. A naptárreformnak köszönhetően a Gergely-naptár a csillagászati naptártól 3000 évente tér el egy nappal. Miért nem február 29. a szökőnap? A válasz naptártörténeti okokra vezethető vissza, melynek alapja az a rossz felfogás, hogy szökőévben a február hónap egy toldaléknapot kap. A valóság azonban az, hogy a február 24. napja megduplázódik, így a szökőnap közébeékelődik a hagyományos év február 24-e és 25-e közé, ezért Mátyás névnapja és az azt követő névnapok mind egy nappal eltolódnak, mely „Mátyás ugrása” néven is ismeretes. Miért éppen február 24-e a szökőnap? A régi római naptár iránti hagyománytiszteltet az oka, mely szerint az év 355 napból áll, és az időként beiktatott szökőhónapnak volt ez a helye.

VISSZAPILLANTÓ

Száz éve, azaz 1920-ban született:

- Január 2. – Isaac Asimov orosz származású amerikai író (megh. 1992)
- Január 20. – Federico Fellini olasz filmrendező, forgatókönyvíró (megh. 1993)
- Április 24. – Zenthe Ferenc színművész (megh. 2006)
- Május 18. – Karol Józef Wojtyła lengyel egyházi vezető, a későbbi II. János Pál pápa (megh. 2005)
- Augusztus 22. – Ray Bradbury, amerikai író, költő (megh. 2012)

Száz éve, 1920. június 4-én aláírták a trianoni békediktátumot,

mellyel elcsatolták Magyarország területének mintegy kétharmadát, közöttük vidékünket is, Vajdaságot. 2020 a nemzeti összetartozás éve lesz.

Kétszáz éve, azaz 1820-ban született:

- Április 7. – Klapka György honvéd tábornok (megh. 1892)
- Április 27. – Herbert Spencer angol filozófus (megh. 1903)
- November 28. – Friedrich Engels német filozófus, a Kommunista kiáltvány társszerzője (megh. 1895)

2020 a sportban

Tokióban megrendezik a nyári olimpiai játékokat.
Európa 13 nagyvárosában megrendezik a 16. labdarúgó-Európa-bajnokságot

Milyen magas leszek?

Mi segíti elő a növekedést, és hogyan lehet megjósolni a végleges testmagasságot? Honnan tudhatjuk, hogy elértük-e a végleges magasságunkat? Nézzük sorjában!

Mi befolyásolja a végleges testmagasságot?

A végső testmagasság számos tényezőtől függ: genetikai tényezőktől és növekedési minitaktól, mint amilyen például a családtagok testmagassága.

Meg lehet jósolni a végleges testmagasságot?

A legjobb módszer erre, ha a gyerekorvos megállapítja és megvizsgálja a növekedési görbét. Az orvosod megméri a testmagasságodat minden kötelező vizsgálatnál. Így létrejön egy testmagasság-életkor görbe. Ezt a görbét összevetik egy egészséges fiú, illetve lány testmagasság-életkor görbéjével. Annak alapján, hogy milyen mértékben követed ezt a görbét, az orvos megállapítja, hogy milyen ütemben fejlődsz.

Ha a szüleim magasak vagy alacsonyak, akkor én is olyan leszek?

Talán. A gének, amit a szüleidtől kaptál, nagy szerepet játszanak a végleges testmagasságod kialakulásában. De nem ez az egyetlen befolyásoló tényező.

Mikor nő legtöbbet az ember, meddig tart a növekedés? Miben különbözik a fiúk és a lányok növekedése?

A hirtelen növekedési szakasz körülbelül két évig tart. A növekedés a fiúknál és a lányoknál is eltérő időben veszi kezdetét. A lányoknál általában 9-10 éves korukban kezdődik és a leggyorsabb növekedési ütem 11-12 éves korukban van, míg a fiúknál 11 évesen kezdődik és 13 éves korukban tetőzik.

Ez alatt az idő alatt a fiúk kb. 10 centimétert, a lányok 7-8 centimétert nőnek évente. Ezért van az, hogy egy átlagos felnőtt férfi kb. 12,7 centiméterrel magasabb, mint egy átlagos felnőtt nő. A fiúk és a lányok növekedése a pubertáskor végén megáll. Ekkor a csontokban lévő növekedési lemezek összekapcsolódnak és nem nőnek tovább.

Van valami, amit tehetek, hogy magasabb legyek?

A legjobb módja annak, hogy megfelelő testmagasságot érj el, az, hogy vigyázz az egészségedre: egészségesen táplálkozol, rendszeresen mozogsz és sokat alszol. A növekedéshez elengedhetetlen a megfelelő tápanyagbevitel, ennek ellenére sok gyerek és tinédzser esetében bebizonyosodik, hogy nem vesz magához megfelelő mennyiségű ásványi anyagot. A helyes testtartás is nagyon fontos, hogy magasabb legyél.

Legyél óvatos minden olyan termékkel, amelyről azt állítják, hogy fogyasztásával magasabb lehetsz! Sok olyan tableta található a gyógynövényboltokban vagy az interneten, amely a leírása szerint növekedési hormont tartalmaz, gyakran stimulátorokkal együtt. Ez azonban veszélyes lehet számodra, ráadásul

Mi az a növekedési fájdalom?

A növesi fájdalom rossz érzés. Ropant kellemetlen, de általában nem szükséges vele orvoshoz menni. Rendszerint 3-5 vagy 8-12 éves korban jelentkezik. Sokan el sem hiszik, hogy a növekedés fájdalmakkal jár. (kamaszpanasz.hu)

nem várhatsz tőle változást a növekedési ritmusodban sem!

Ha valaki nem úgy nő, ahogy kellene, akkor az illetőnek az orvos írhat fel növekedési hormont. De csak orvosi utasításra szedhető és csak addig, amíg azt az orvos jónak látja. A növekedési hormont nem szabad úgy szedni, mint a C-vitamint. Ha növekedési hormont szedsz, akkor számolnod kell a lehetséges mellékhatásokkal, például a cukorbetegség kialakulásával vagy az agyban található folyadék mennyiségének növekedésével.

Sokkal magasabb/alacsonyabb vagyok az osztálytársaimnál. Mit tehetek?

Lépj hátra egyet, és gondoldj valami jóra vagy arra, amit szeretsz csinálni. Ha jó vagy valamilyen sportban, táncban, művészetben, összpontosíts arra. Légy magabiztos. Ne feledd, a fizikai adottságok idővel változni fognak.

Aggódnom kellene, ha drámaian alacsonyabb/magasabb vagyok a családomhoz képest?

Menj el orvoshoz, ha a testmagasságod jelentősen eltér a családi jellegzetességektől. Egy orvosi vizsgálattal könnyen a végére tudtok járni, hogy normális jelenségről van-e szó. De ne aggódj, sokszor megesisik, hogy a gének találkozásakor egy kissé eltérő testfelépítés alakul ki!

Karácsonyi hangulatban

Nyakunkon a karácsony, mégis úgy érzed, még nem hangolódtál rá? Íme néhány ötlet, ami jókedvre deríthet!

Készítsd te magad az ajándékokat!

Sokkal személyesebb az ajándék, ha te magad készíted el. Nem kell bonyolult és drága hozzávalókra gondolnod! A szüleid és a szeretteid is tisztában vannak azzal, hogy nincs

kereseted – legfeljebb zsebpénzed –, így nem is várják el tőled, hogy komoly ajándékokkal lepd meg őket. Annak is örülni fognak, ha rajzolsz, sütsz nekik valamit, vagy egy egyszerű kézműves technikával készítesz ajándékot számukra.

Díszíts!

Egy kis fenyőág itt, néhány gyertya ott, és máris karácsonyi hangulatot varázsolnál az egész lakásba. Hiba lenne kihagyni a díszítést, még ha nem is vagy az a fajta, aki mindig aktuális hangulatot varázsol a szobájába. A karácsony egészen más, mint a többi ünnep. Szánj néhány órát a díszítésre, és élvezd a csodálatos hangulatot, amit te magad teremtettél!

Varázsolj karácsonyi illatokat a lakásba!

Akár a kedvenc aroma-mécsesedből párologtatod, akár gyertyaként szerzed be, bizonyos illatok az egyik legérzékenyebb tudatalattidra hatnak: a szaglósodra. Ha a megfelelő karácsonyi látványról is gondoskods, a hatás egészen biztosan nem marad el. Jellegzetes karácsonyi illatok: citrusfélék, fenyő, szegfűszeg, fahéj.

(csakmiketten.hu)

Szilveszteri bulikalauz

Indulás előtt

Ha városban élsz: kocsi, taxi vagy éjszakai járatok – legalább az egyik legyen biztos! Ha nem tudsz elegendő pénzt összegyűjteni arra, hogy szükség és vészhelyzet esetén taxival hazamehess (vagy egyetlen hozzátartozódat sem tudod riasztani, hogy érted jöjjön), legalább tervezz meg egy biztos útvonalat, amelyen keresztül visszatérhetsz a meleg otthonodba! Isten ments, hogy ennyire unalmas legyen a parti, de minden eshetőségre gondolni kell.

Ellenőrizd a ruhádat!

A buli előtt mindig táncolj egy kicsit a tükör előtt az új ruhádban, hátha nem elég tartós. Bár nem feltétlenül történik baj, mielőtt viselnéd, azért ajánlatos betörni az új cipődet is. Jó, ha van nálad egy csomag ragtapasz, az mindig jól jön.

Figyelj arra, hogy mit eszel!

Ha házibuliba mész, az még a jobbik eset, mert ott általában akad ennivaló is, ám ha biztosra akarsz menni, pakolj be magadnak tápláló falatokat (müzsizselet, mandarin, banán stb.), hogy még hajnali 3-kor se kóvályogj beesett szemekkel és hullafehér arccal.

A bulin

Gyakori eset, hogy a különböző pirotechnikai eszközök által okozott balesetekhez kénytelenek riasztani a mentőket. Hiába mondják az utcai árusok, hogy termékeik teljesen veszélytelenek, és amatőrök is könnyűszerrel működésbe hozhatják őket, soha ne hallgass rájuk!

Figyeljetek az állatokra!

Ha házibuliban vagytok, vagy épp te leszel a házigazda, mindenképp tartsátok szemmel és vigyétek be a házba a kertben lakó háziállato-

kat, mert a zajoktól, a hangos petárdáktól és a tűzijáték fényeitől megriadhatnak, elszökhetnek, és akár tartós szellemi vagy fizikai károsodást is szenvedhetnek. Legyetek rájuk tekintettel, számukra is ünnep legyen az ünnep, és ne rémálom!

Tippek házigazdáknak

Ki mondta, hogy csak az óvodások díszítik ki a meghívottak poharait, szívószálait stb? Egy kis fantáziával annyira mókás dolgokat lehet kreálni, miért ne vennél csillogós matricákat, kicsi papírernyőket és konfettiket a bulira? Aranyos ötlet a welcome ajándékcsomag is a meghívottak számára. Elég egy-két jelképes, a tenyered közepén elférő apróság is szépen becsomagolva, lehet benne szappanka, gyertya, édesség, hajcsat stb., a lényeg a gesztus.

Dobd fel az italokat!

A koktélokat, gyümölcsleveket még finomabbá teheted színes pálcikákra tűzött, fagyasztott gyümölcsdarabokkal, jópofa formájú jégkockatartókban fagyasztott gyümölcslé-kóccal is.

Elő a csapatjátékokkal!

Még a nassolnivaló készítése is lehet szórakoztató, álljatok neki együtt sütögetni, főzőcskézni, sokkal üdítőbb lesz a végeredmény, ráadásul nagyokat nevetettek közben! Csinálhatjátok azt is, hogy régi filmeket szinkronizáltok újra (kiváló kreatívásfejlesztő és az improvizációs készséget is javítja). Eldobhatjátok minden komolyságotokat, és végre egyszer igazán belevetitek magatokat a Mersz vagy felelsz!-be, legyen tétje is a játéknak, úgy sokkal izgalmasabb!

Télen is mozogjunk!

Érezted már úgy egy kiadós futás, aerobic vagy focidzés után, hogy bármire képes lennél? Hiába mozgattál intenzíven, fáradtság helyett bizsergető energiát érzel a testedben, az elméd kitisztul, a tettvágyad megnő. Ennek hátterében az az összetett, pozitív folyamat áll, amelyet a testmozgás vált ki a szervezetünkben.

Tudtad, hogy azok a fiatalok, akik odafigyelnek a rendszeres testmozgásra, sokkal jobban teljesítenek a suliban? Bizony, a mozgás nemcsak a zsírpárnák ellen hatásos, hanem az agyműködést is serkenti, így hatással van az iskolai eredményeidre is. Tudományos kutatások támasztják alá, hogy az aktív életet élő (pl. rendszeresen futó vagy úszó) fiataloknak nagyobb a tanulásért, a memóriáért és a figyelem fenntartásáért felelős agyi régiója. Egy teszt során megfigyelték, hogy azoknak a tanulóknak, akik legalább 30 percig használták naponta a futópádot, 10%-kal javultak a problémamegoldó képességei – ez pedig akár egy-egy osztályzatnyi különbséget is jelenthet a suliban.

Kellő fizikai aktivitás esetén azt fogod észrevenni, hogy jobban alszol éjszakánként, sokkal több az energiád napközben, a feszültség és a stressz pedig csökken. Nem feltétlenül szükséges, hogy a mozgás a versenyről, a hatalmas teljesítményekről szóljon. A kulcs inkább a rend-

Egy kiadós jégkorcsolyázás is rendkívül jól tesz a szervezetnek

szerességben rejlik: próbálj mindennap becsempészni a programodba valamilyen plusz mozgást, télen is. Például szállj le a buszról hamarabb hazafelé, válaszd a lépcsőzést a lift helyett, vidd el a kutyád sétálni, vagy menj el a nagyid helyett bevásárolni.

Jelige: Sári

Kedves Bizi!

Kérlek, segíts, mert nem tudom, hogyan oldjam meg a problémámat. Nem sok jó barátnőm van, de van egy, akivel óvodás korunk óta együtt vagyunk. Amióta tudom magam, mindig mindent együtt csináltunk. Mostanában már nem így van! Mintha minden megváltozott volna. Úgy tűnik, hogy a barátnőm, amikor csak teheti, kerül. Ha iskolán kívüli időről van szó, mindig valami kifogást talál, hogy ne találkozzunk. Egy hete meg már telefonon se akar beszélni velem, pedig régen minden este jókat dumcsiztunk. Megpróbáltam beszélgetni vele arról, hogy mit vettem észre, de nem akart beszélni velem. Én 12 éves vagyok, ő egy évvel fiatalabb nálam, de egy osztályba járunk. Mit tegyek, hogy újra helyreálljon köztünk a régi viszony, és újra jó barátnők legyünk?

Válasz:

Kedves Sári!

Biztos vagyok benne, hogy mostanában magányosnak és elhagyottnak érzed magad, mert hiányzik a barátnőd, és mellesleg csalódtál is benne. De az élet és az emberek is állandó változáson mennek keresztül, minden és mindenki megváltozik a tapasztaltak, a múlt idő stb. jóvoltából. Sajnos ezt el kell fogadnod, mert ahogy múlik az idő, megváltoznak az igények, szükségletek is. Úgy látszik, lassan bővíteni kell a barátok körét, barátkozni kell másokkal is, nem csak egymással. Biztos, hogy a barátnőd rajtad kívül másokkal is szeretne barátkozni. Valószínűleg a serdülőkori testi és lelki változások nála már beindultak, és ez gyakran ingerlékenységet, hepciásságot hív elő a serdülő gyerekekből, ami még jobban megnehezíti a helyzetet. Legyél vele elnézőbb, ne haragudjál túlságosan rá, fogadd el most ezt a helyzetet, te pedig kezdjél el barátkozni másokkal is. Biztos akad egy-két lány az osztályodban, akivel szívesen beszélgetsz szünetekben, és akivel együtt elmehettek sétálni, bicajozni, korcsolyázni, moziba, fagyira stb. Tehát bővítsd az ismeretségi és baráti körödet és könnyebb lesz elviselni a régi barátnőd önállósulási törekvéseit, könnyebb lesz elengedni, ha erre kerül majd sor.

Jelige: Bizi

Kedves Bizalmas sorok!

Szeptemberben új fiú jött az iskolába, akivel elkezdtünk barátkozni is. A barátnőim szerint tetszek neki. Én nem tudom, mit kezdjek vele, mert egy kicsit furának tartom, és nem érzem magam mindig jól a társaságában. Egyik nap messziről néz és követ a tekintetével, utána meg a mobiljával a lábamat fényképezné, ami idegesít. Mit jelenthet ez, tetszés?

Válasz:

Kedves Bizi!

Hogy mit is érez irántad ez a fiú, azt sajnos a leírtakból nem nagyon lehet kihámozni, és erre a kérdésre csak a fiú tudna választ adni. Néha hallgatni kell az érzéseinkre, és úgy gondolom, hogy nagyon is ráérezted, hogy a fiú körül nincs minden úgy, ahogyan annak lennie kell. Valójában óvatosnak kell lenni az ilyen „fényképezősökkel”, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy nem mindig jóhiszemű dolgról van szó, és gyakran kihasználják – elsősorban – a lányok hiszékenységét. Megegett már nem egyszer, hogy nem éppen szelíd dolgokra használták fel a félvételeket, hála az okostelefonoknak és a számítógépes programok lehetőségeinek. Nem egy pórul járt lányról és fiúról tudunk. Valójában az információs technológiával való visszaélésről van szó akkor, amikor engedély nélkül fényképeznek, videóznak, filmeznek valakit, és azt utána megosztják a közösségi oldalakon. Sokan sírtak már az ilyen fotók és felvételek miatt. Igencsak kellemetlenül és veszélyeztetve érzik magukat azok, akiket akaratuk ellenére „kapnak le” kamerával. Mindenesetre a fiú eléggé éretlenül viselkedik. Azon is jó lenne elgondolkodnod, hogy tényleg tetszik-e neked ez a srác, mert senkivel sem kell, hogy ilyen tolakodóan, „lesifotósan” viselkedjenek. Ha legközelebb ilyen helyzetbe kerülsz, egyszerűen mondd meg neki, hogy hagyjon békén. Jó lenne, ha nyitott szemmel járnál továbbra is, hogy olyan fiúra találjal, aki több tiszteletet és együttérzést mutat mindenki iránt.

Jelige: Red Socks

Kedves Bizi!

Nem tudom, tudnál-e tanácsot adni nekem is, mit tehetnék. 13 éves vagyok. Rettenetesen izzadós lány vagyok. Állandóan nagy izzadságfoltok jelennek meg a ruháimon. Már rengeteg dezodort kipróbáltam, de egyik sem használt. Minden ruhámon továbbra is izzadságfoltok jelennek meg, és egykettőre tönkremennek a cuccaim. Szégyellem magam, és az iskolában mindig van rajtam pulcsi, ami eltakarja a foltot. Normális ez? Másoknál ilyet nem látok. Kérlek, segíts!

Válasz:

Ha hiszed, ha nem, az izzadás teljesen normális, létfontosságú fiziológiai jelenség. Ilyen módon távoznak a szervezetünkől a sejtműködés melléktermékei. Így lélegzik a bőrünk. Serdülőkorban a hormonok hatására intenzívvé és szagossá is válik. Azt mondjuk, hogy az izzadás ekkor főleg hormonális eredetű. Nem sokat tehetsz ilyenkor, meg kell várni, hogy helyreálljon a hormonális egyensúly. Ami megethatsz, az az, hogy egészségesen táplálkozzol, rendszeresen mozogsz, rendszeresen tisztálkodsz, és igyekszel természetes anyagokból készült ruhaneműt hordani (a pamut a legjobb!), amit rendszeresen, naponta legalább egyszer tisztára kell cserélned. Ha szükség van rá, vigyél magaddal még egy váltás trikót, pólót. Használjál enyhe, tiniknek ajánlott dezodort. Vannak izzadásgátló dezodorok is, de azt még serdülőkorban nem kellene használni, nehogy allergiás reakciót váltson ki nálad.

Jelige: Hópihék tánca

Kedves Bizi!

Hárman vagyunk barátnők, és engem rettenetesen zavar, hogy sokszor megtörténik, hogy a két barátnőm összefog ellenem, és ilyenkor szörnyen érzem magam, és legszívesebben csak sírnék. Ilyenkor úgy érzem, hogy már nem szeretnek. Mit tegyek, hogy ez ne történjen meg? Kérlek, adj tanácsot!

Válasz:

Tudnod kell, hogy ott, ahol több ember együtt van, előbb-utóbb azt veszik észre, hogy párok formálódnak, és így folyik a köztük lévő kommunikáció. Ez tudományosan bizonyított tény. Úgynevezett „diád” alakul ki. Az ilyen és hasonló jelenségeket az ún. szociálpszichológia (társas lélektan) kutatja, és keresi a magyarázatot, miért történik. Ez ellen nem sokat lehet tenni. Inkább el kell fogadni a helyzetet vagy éppen bővíteni a barátnők körét, hogy ne függjél annyira érzelmileg a két barátnőtől. Azt is tudnod kell, hogy nincs két egyforma ember, és az sem lehetséges, hogy mindenkiel mindig ugyanazon a hullámhosszon legyél. Mivel nem egyforma a természetetek, különbözik az érdeklődésetek, a gondolkodásotok, a véleményetek, nem megy mindig minden a kapcsolatban simán. A leveledből nem tudjuk meg, hogy a barátnőid tudatában vannak-e annak, hogy olyankor, amikor „összefognak ellened”, te hogyan érzed magadat. Biztos, hogy erről nem nagyon beszélgettetek. Ha hallgatsz, és nem öntöd szavakba, amit érzel, sosem fognak másként viselkedni veled, mert nem tanulták meg, vagy nem tudják eléggé jól olvasni az emberek testbeszédét és érzelmeit. Különbözik is, eltérő az emberek szociális vagy társas intelligenciája, mert ilyen is létezik. Az is normális, hogy még a legjobb barátnők is hébe-hóba összevesznek. Amit megethatsz, az az, hogy bővíted a baráti kört, hogy a környezetedben legyenek más emberek is, akikkel megoszthatod gondolataidat, érzelmeidet, akikkel együtt töltheted az idődet, ha már olyan gyakran kilógsz a barátnők közül.

Kérdéseitekre Bori Mária pszichológus válaszol
e-mail: bizalmas.sorok@gmail.com

Személyiségteszt

Ismerd meg önmagad! A tesztből kiderül, milyen vagy a barátságban, milyennek látnak mások egy társas kapcsolatban. Életünk nagy részét közösségekben, emberekkel töltjük.

Most itt a pillanat, hogy megbizonyosodj arról, milyennek is látnak téged.

Karikázd be a válaszaid pontszámait, majd add össze őket, és olvasd el az eredményt!

1. A hét napjai közül melyik a kedvenced?

- a) hétfő (6)
- b) kedd (7)
- c) szerda (5)
- d) csütörtök (4)
- e) péntek (3)
- f) szombat (2)
- g) vasárnap (1)

2. Melyik napszakban érzed magad jól?

- a) délelőtt (2)
- b) délután (4)
- c) este (6)
- d) éjszaka (3)

3. Hogyan sétálsz az utcán?

- a) Gyorsan, felemelt fejjel. (4)
- b) Gyorsan, szapora léptekkel, illegve-billegve. (2)
- c) Sietősen, hogy közben lássam, mi történik a világban. (5)
- d) Nem túl sietősen, inkább a lábam elé nézek. (7)
- e) Lassan. (6)

4. Hogyan ülsz, amikor beszélgetsz?

- a) Karjaimat magam előtt összefonva, szorosan összezárt térdekkel. (4)
- b) Leeresztett karral, enyhe terpeszben. (6)
- c) Kezem a háttámlán, a lábam kinyújtva. (2)

5. Hogyan reagálsz egy jó vicc hallatán?

- a) Hangos nevetéssel. (6)
- b) Egy nevetés, és nem több. (4)
- c) Kuncogással. (3)
- d) Egy kis mosoly. (5)

6. Mit teszel, amikor megérkezel egy házibuliba?

- a) Látványos belépővel indítok, hogy rám figyeljenek. (6)
- b) Keresek egy ismerőst. (4)
- c) Elvegyülök a tömegben. (2)

7. Éppen nagyon koncentrálsz valamire, amikor betoppan valaki. Hogyan reagálsz?

- a) Semmi baj, ideje pihennem egy kicsit. (6)
- b) Kifejezem a nemtetszésemet. (2)
- c) A hangulatomtól függően. (4)

8. Melyik színt kedveled a legjobban?

- a) piros (6)
- b) fekete (7)
- c) világoskék (5)

- d) zöld (4)
- e) lila (3)
- f) fehér (2)
- g) barna (1)

9. Mit csinálsz közvetlenül elalvás előtt?

- a) Kinyújtózkodok. (7)
- b) Hasra fekszek. (6)
- c) Az oldalamra fordulok felhúzott térdekkel. (4)

10. Gyakori álmod, hogy...

- a) ...leeseek a magasból. (4)
- b) ...harcolok, küzdelem részese vagyok. (2)
- c) ...kereső vagyok a vadonban. (3)
- d) ...úgy repülök, mint Superman. (5)
- e) Nem emlékszem, miről álmodtam. (6)
- f) Egyik sem igaz, de kellemesek az álmaim. (1)

Értékelés

59 pont felett:

Kicsit önközpontúnak tűnsz mások szemében, igen magas az egód. Vannak csodálód, de sokan nem bíznak meg benned. Ezért sem szeretne mindenki túl közeli kapcsolatot teremteni veled.

51–58 pont:

Sokoldalú egyéniség vagy, csak úgy mozog körülötted a levegő. Vezetői alkat vagy, döntéseid határozottak, még ha hibázol is bennük. Merész és kalandkereső személyiségnek ismernek, akik szeretik ezt a tulajdonságot, azok gyorsan meg fogják kedvelni.

41–50 pont:

Friss, de mégis eléggé realista vagy, a megbízhatóság és kiegyensúlyozottság sugárzik belőled. Képes vagy a társaságban is jó kapcsolatokat építeni, a túlzásokat elkerülni. Emberséges, együttérző lényed népszerű a barátaid körében.

21–40 pont:

Érzékeny és túl aggodalmaskodó személyiségnek tartanak. Könnyen barátkozol, de olykor – épp ellenkezőleg – túl óvatos és lassú vagy. Nagy teret engedsz a hangulataidnak. Hűséges vagy a régi barátaidhoz, és ezt is várod viszont. Nem szereted a hirtelen ötleteket.

21 pont alatt:

A többi ember félnéknek, tartózkodónak, magadnak valóznak tart. Nem vagy képes döntéseket hozni, szereted, ha gondoskodnak rólad. Nem vagy társasági ember. Ideges, feszélyezett típus vagy. Elrejtetted a belső energiáidat, és csak a véghelyzetekben vagy képes megmutatni azt. Ha tudsz változtatni, a környezeted meg sem fog ismerni.

Mosolyt fakasztó településnevek nyomában

A nevünk szinte velünk születik, nem is foglalkozunk vele. A települések elnevezésével kapcsolatban még ritkábban kíváncsiskodunk, legfeljebb egy-egy szemet szűrő elnevezés csalogmolya a szájunkra.

Ezek a rendkívüli helységnevek természetesen az esetek többségében eredetileg nem azt jelentették, mint ami ma eszünkbe jut róluk. Azonban akármilyen is volt az elnevezések eredete, némelyikük mai formájában mosolyt fakaszt. Hogy keletkezhetett a *Diósförgepatony*, *Görccsönydoboka*, *Karakószörccsök*, *Markotabödöge*, *Ökörítőfülpös*, *Pókaszeptek*, *Röjtökmuuszaj*, *Vindornyalak* elnevezés?

Bizonyára van magyarázat, ám a nyelvtörővel felérő településnevek „ellenlábasaí”, az igen rövid nevű településnevek is megérik a pénzüket: *Bő*, *Apa*, *Baj*, *Fáj*, *Rum*, *Lég* stb. A sors fintora ráadásul, hogy a sorban utolsóként említett településen tudószanatórium működik.

A Magyar História blog szerzője szerint ha valaki bemutatkozáskor azt mondja: „undi vagyok”, akkor nem feltétlenül arról van szó, hogy

az illető becézve gyakorol önkritikát, hanem lehetséges, hogy az *Und* nevű nyugat-magyarországi településről származik. Hasonlóan megtévesztő, ha valaki *Apcit* emleget, és az sem csuklik, aki a szülőfaluját emlegetve *ukkit* mond...

A térképre pillantva egyaránt találhatunk különféle csábos (vagy kevésbé csábos) testrésze utaló településneveket – pl. *Ajak*, *Beled*, *Kebeles*, *Könyök*, *Köröm*, *Lábfalva*, *Lábatlan*, *Sarkad*, *Talp*, *Toka* –, de mindenféle harcias, ijesztgetős nevekre is bukkanhatunk, pl. *Harapás*, *Harc*, *Harcos*, *Csata*, *Csataszög*, *Dögmező*, *Mérges*, *Akaszó*, *Bolhás*, *Rém*, *Vércsorog*, *Villámos*. Tettekre ösztönözhet a *Nosza*, *Egyek*, *Keresd*, *Neke*, *resd* vagy *Lánycsók* települések neve. Időnként azonban olyan érzésünk is támadhat, hogy a település névadói valamilyen meséből, regényből vagy filmből merítették ötletüket.

Erdélyben egy százas falu egyenesen a *Mese* nevet viseli. És alighanem sokaknak ugrik be *Micimackó*, ha a nyugat-felvidéki *Malacka* nevű várost vagy a burgenlandi *Fülest* említem; de olyan fantasyba vagy sci-fibe illő település-

nevek is előfordulnak, mint *Varázsliget*, *Szilsárkány* és *Bősárkány*, vagy az Ausztriához csatolt területeken lévő *Vasnyúlfalu* és „párja”, *Vasfarkasfalva*. Szép számmal vannak állatneves települések Magyarországon, mint például *Galam-*

bok, *Seregélyes*, *Bikafalva*, *Paripás*, *Lók*, *Pónik*, *Liba*, *Libád*, *Ebed*, *Nagydisznód*, *Kisbékafalva*, *Legyesbénye*, *Szunyogszék*, *Görénypusztá*, *Darázs*, *Sáska* vagy *Riska*.

Természetesen ugyanígy vannak növényekhez kapcsolódóak is, mint mondjuk *Levél* vagy *Pálmafa*. A dél-dunántúli *Mosdóst* ki-ki izlése szerint képzelheti tiszta vagy mocskos településnek, mivel nem határos se *Forró*, se *Hidegvíz* falvakkal, de *Nagycsula* és *Sárosszék* településekkel sem. Hogy a vicces, aranyos, furcsa vagy érdekes nevű települések névsorába kívánczik *Alsófarkadin*, *Nagybajom*, *Csesznek*, *Bugyi*, *Mogyoród*..., azt talán már magyarázni sem kell. Ugyanakkor Vajdaságban nem találunk ennyire „kirívó” településneveket. Vagy vannak, csak észre sem vesszük?

N-a

Ha december, akkor Lappföld

Nézd a térképet! A Skandináv-félsziget olyan, mint egy kutya, amelyik Európa északi kapuját őrzi. Ha bejárjuk, négy országot ismerünk meg. Közülük Norvégia, Svédország és Dánia lakói a harcos vikingek leszármazottai, a finnek ősei pedig Ázsiából vándoroltak mai hazájukba. Ha nyelvüket hallgatod, azt hiszed, magyarul beszélnek.

Norvégia, Svédország és Finnország, valamint Oroszország északi részén azonban egy tőlük is nagyban eltérő nép él, méghozzá a lappok vagy számiak. Lélekszámuk 75–80 ezerre tehető. Saját államuk nincs. Lappföldet (a lappok hazáját) Sápminak nevezik, a népet pedig száminak. Rénszarvascsordáikkal téli és nyári lakhelyük között vándorolnak, ma már csak a turistákat csábítják ezzel a látványossággal. Ha minderről keveset is hallottál, az biztosan nem kerülte el a figyelmed, hogy Lappföld jelképe a rénszarvas, nem kevésbé a Mikulás.

A Lappföld hófödte határtalan tájai minden látogatót lenyűgöznek. A vidék, és fővárosa, Rovaniemi sok látni- és kipróbálni valót kínál.

Sarki fények Rovaniemi felett

Lapp népviselet

A hagyományos utcai hajtóversenyeket minden év márciusában rendezik meg Rovaniemi-ben. A város központjában évente zajló verseny a világ első és legrégebbi, rénszarvasokkal folytatott utcai gyorsasági versenye. Aztán ott van Levi, Finnország vezető síközpontja. Leviben több mint 40 lesiklásra alkalmas pálya van. Itt szervezik meg minden évben az alpesi sí világbajnokság részét képező versenyt. Lehetőség van még terepsíelésre, motoros-utakra, kerékpározásra, kutyaszán-kirándulásra, gyalogtúrákra, evezésre...

Decemberben azonban a Mikulás miatt figyelj rájuk a világot. Joulupukki egész hónapban járja a világot, leveleket ír, vagy éppen csomagot küld a türelmetlen gyerekseregnek.

Karácsonyi fények Szegeden

A világ nagyvárosainak lakói szinte egymással versengve díszítik, szépítik decemberben városukat. Persze nem önzetlenül. Abban bíznak, hogy a mesés látvány sokakat odavonz, esznek-isznak, megalszanak és vásárolnak városukban, sok pénzt hagyva maguk után. Ezért is figyelemztetnek a különféle szervezetek, hogy ne hagyjuk magunkat elcsábítani, higgyük el, szép a karácsony akkor is, ha egyszerűen összejön a család, és nem költekezünk erőn felül.

Ez így is van. Bizonyára nincs szebb és jobb a szeretetben, megértésben eltöltött ünnepnapoknál. Ám el kell ismerni azt is, hogy a feldíszített városok decemberben különösen vonzó látványt nyújtanak. Ezúttal Szegeden jártunk, és nem túlzás azt mondani, ámultunk-bámultunk. Nemcsak a Dóm téren felállított jégkorcsolyapályán síkló gyerekeken és felnőtteken, hanem a szalmalabirintuson, a szombat esténkénti fényfestésen, melyet a fogadalmi templomra irányítottak, az óriáskeréken, melyet a Széchenyi téren állítottak fel. Aztán a Dugonics téri fényszarvast is megcsodáltuk, hogysisne, amikor 12 ezer LED alkotja, mindeközben elsiklott mellettünk egy fényvillamos... Mint a mesében.

N-a

Fotó: Nagy Magdolna

Az óriáskerék nem olcsó multság, de annál látványosabb

Ez csak hasonlít a szappanbuborékra, de nem az. Puha, mégis szilárd formájú buborék, mely látványosan világít

A szalmalabirintusban könnyű eltévedni

Nem kevesebb mint 12 ezer LED alkotja a több méter magas fényszarvast

A Dóm téren a látványos fényjáték előtt csak úgy siklanak a korcsolyázók egész decemberben

Szerbiai bábszínházak ünnepe

Nemrég a 85. évfordulóját ünneplő szabadkai Gyermekszínház adott otthont a Szerbiai Hivatásos Bábszínházak 50. Találkozójának. A közönség kilenc produkciót tekinthetett meg, ebből hetet a versenyprogramban. Az idei nagy győztes a kragujevaci gyermekszínház Csendes fiú című előadása lett, amely egyebek közt megkapta a legjobb produkció, a legjobb rendezés és a legjobb szöveg díját. A másik nagy győztes az újvidéki Ifjúsági Színház Jack London: A vadon szava című műve nyomán készült előadása lett, amelynek a legjobb bábkreáció, a legjobb zene, a legjobb díszlet díját, továbbá a legjobb animációért járó különdíjat is odatélték.

A legjobb csapat

A szabadkai Gyermekszínház A színháznak szeretettel című előadásával versenyzett, és a legjobb csapatnak járó díjat kapta meg. Az előadás a bábszínházak, valamint a színészek iránt érzett szeretet és tiszteletet jegyében jött létre. A látványos, játékos produkcióban hol a színészeket láthatjuk maszkokban, hol bábokkal a kezükben, hol pedig állatokat raknak össze különböző tárgyakkól. Páva, zsiráf, kutyus és nyuszi is megelevenedik ily módon. Közben ismert dalok is felcsendülnek, az ABBA és Michael Jackson zeneszámaint is hallhatjuk. A produkciót Bonjo Lungov és Konsztantin Karakosztov bolgár rendezők állították színpadra. Elmondásuk szerint ezzel az előadással a színházat és a színészeket ünneplik, akik szinte egész életüket a színpadon élik le. A produkció nem egy történetet mesél el, tíz miniatúrból, kisebb részből áll, amelyekben különféle bábokat mutatnak be, és ettől kaleidoszkópszerűvé válik. Egyes részek vidámak, táncosak, de vannak komolyabb hangulatúak is. A készítői nagyobbaknak is ajánlják az előadást.

Kaguja és Momotaró története

Két produkciót láthattunk versenyprogramon kívül, egyik a szegedi Kövér Béla Bábszínház Holdodiglan című előadása volt, amely valójában két ősi japán mesét, a bambuszlánya és a barackfiú, azaz Kaguja és Momotaró történetét egyesíti. Az izgalmas, hangulatos és

látványos produkció nemcsak a gyerekeknek lehet magával ragadó, hanem a nagyobbaknak, a felnőtteknek is, akik érdeklődést mutatnak a japán kultúra iránt. A szöveggönyt Kardos Tünde írta, a néhol az animek világát megidéző színpadi vizualitás pedig Michac Gábor tervezői sajátja. Az előadás rendezője Halasi Dániel, akinek elmondása szerint arra törekedtek, hogy a bábok, a produkció nagyon tiszta, egyszerű és finom legyen. Halasi Dániel arról is szövelt, hogy

megtetszett nekik az, hogy a történet kiindulópontja némileg párhuzamba vonható a Hüvelyk Matyi mesével. Itt is megismerhetünk két idős embert, akik gyermekre áhítoznak, és a vágyuk csodálatos módon teljesül.

Timotej, a medvebocs

A másik produkció, amit versenyprogramon kívül láthattunk, a boszniai Szerb Köztársaság gyermekszínházának Timotej, a medvebocs című előadása. Ez egy vidám, ugyanakkor megfogható történet a barátságról és a felelősségről. A főszereplő Timotej, egy medvebocs, aki pont olyan virgoc, mint akármelyik kisfiú. Medvepapával éli a megszokott medvék hétköznapokat, mígnem találkozik egy kóbor kutyával, akivel azonnal jó barátok lesznek. A fő probléma csak az, hogy medvepapa nem szereti a kutyákat, nincs irántuk bizalommal. Azután fordulat történik, tolvaj jut be a medvelakba, és medvepapa is rájön, hogy a kutyus nemcsak fiának jóbarátja, hanem a ház őrzője is lehet. Az előadás egyebek közt a házi kedvencek tartásával járó felelősség világát rá.

Összeállította: Lukács Melinda

A sztárok és a karácsony

A sztárok is szeretik a karácsonyt. Olyannyira, hogy ilyenkor többen is új vagy újjávarázsolt karácsonyi hangulatú dalokkal lepik meg rajongóikat. Nincs ez másképpen az idén sem. Az alábbiakban kiragadunk néhány együtttest, énekest, melyet/akit lázban tart a karácsony.

Katy Perry karácsonya

Katy Perry Cozy Little Christmas című dala valójában már tavaly hallható volt az egyik zenemegosztó platformon. Idén viszont hivatalosan is megjelent, és videoklip is társult hozzá. A dalt az inspirálta, hogy az énekesnő az egyik karácsonyt a családjával Koppenhágában töltötte, és arra világít rá, hogy az ünnep nem az ajándékokról, hanem a szeretetről szól. Katy Perry úgy gondolja, hogy az érzések sokkal fontosabbak, és ezeket nem pótolhatják az ajándékok. Ez az énekesnő második karácsonyi dala. Az első a 2015-ben kiadott Every Day Is a Holiday volt, amely gospelhatással jött létre, és Katy Perry már ebben a dalban is azt hangsúlyozta, hogy a szeretet a legnagyobb ajándék. A Cozy Little Christmasszel ennek idén nyomatékot is adott. Egyik interjújában azt mondta, hogy ez az egyik kedvenc saját dala. Egyébként Katy Perry legutóbbi, ötödik albuma, a Witness tavalyelőtt jelent meg, így a rajongók árgus szemekkel figyelik, mikor rukkol ki újabb zenei újdonságokkal.

Ünnepi hangulatban a Jonas fivérek

A Jonas Brothers, azaz Kevin, Nick és Joe, a Jonas fivérek 2005-ben alakultak együttessé, és 2008-ban a Disney Camp Rock című filmjében való szereplésükkel világhírnévre tettek szert. A nagy népszerűsége való tekintettel a filmnek 2010-ben folytatása is készült. Jonasék az első lemezüket 2006-ban adták ki, és ezután 2009-ig minden évben megjelent egy albumuk, tehát összesen négy. Azután a zenekar feloszlott, és a tesók a következő tíz évben a szólópályáikat egyengették. Idén viszont ismét összeálltak és Happiness Begins címmel új lemezzel lepték meg a rajongóikat. Ha ez nem lenne elég, nemrég egy új karácsonyi dallal, a Like It's Christmas című zeneszámmal is kirukkoltak. Ez a trió harmadik ünnepi hangulatú dala, a karácsony azonban már gyerekkoruk óta fontos eseménynek számít. Nick hétévesen már Broadway-előadásokban szerepelt, egyebek közt A karácsonyi énekekben is, lelkes apja közreműködésével pedig Joy to the World (A Christmas Prayer) címmel írt dalt a karácsonyt hirdető, amely a 2005-ben megjelent első szólólemezén kapott helyet.

Karácsony punkrockosan

Azt, hogy a karácsonyi varázslat a punkrock együtteseket sem hagyja hidegen, már a Ramones is bebizonyította, amikor az 1989-ben megjelent Brain Drain című lemezén helyet kapott a Merry Christmas (I Don't Want to Fight Tonight) című dal is. Ezúttal viszont a Green Day irányította a figyelmet a karácsonyra, a Xmas Time of the Year című zeneszámmal. Ez a dal valójában már 2015-ben megjelent, de idén a digitális platformokon is elérhetőbbé tették. A dalban a Green Day ötvözi a punkos dallamot a karácsonyi szöveggel, ettől különleges az összehatás. A Green Day a kilencvenes években robbant be a köztudatba. Első lemezüket 1990-ban adták ki, de világhírnévre az 1994-ben megjelent Dookie című albumukkal tettek szert, kiváltképp talán a Basket Case című dalnak köszönhetően. Ezután a pályájuk egyre inkább felfelé ívelt, kiadták az Insomniac és a Nimrod című lemezeket. 2000-ben a Warningot jelentették meg, óriási sikert viszont a 2004-es American Idiottal értek el. A 2009-es 21st Century Breakdown után, 2012-ben egy különlegességgel rukkoltak ki, pontosabban hárommal, hiszen egymás után adták ki három lemezt, mintegy trilógiát alkotva, ezek voltak az ¡Uno!, ¡Dos! és a ¡Tré!. Egy kis szünet után, 2016-ban a Revolution Radiot jelentették meg, új lemez pedig jövőre, de még a télen várható tőlük.

Jövőre Magyarországon

Egyre több hírt olvashatunk arról, hogy világsztárok lépnek majd fel Magyarországon. Az alábbiakban olyan együttesekre, előadókra térünk ki, akik eddig még nem is koncerteztek Magyarország területén, vagy csak valamikor nagyon régen. Az egyik az 1986-ban alakult Pixies amerikai alternatív rockzenekar, amely 1993-ban ugyan feloszlott, de 2004-ben újraegyesült. Azóta három lemezt jelentett meg, a legújabbat idén összele Beneath the Eerie címmel. A Pixies még sohasem lépett fel Magyarországon, szeptember 2-án viszont a Budapest Parkban koncertezik. Még ezt megelőzően a július különösen lüktető lesz zenei szempontból.

Július 15-én Dido énekel...

A VeszprémFest keretében július 15-én, a História Kertben Dido brit énekesnő ad koncertet. Kiderít a több mint húszéves pályafutása során még sohasem lépett fel önálló műsorral Magyarországon, ez lesz az első alkalom. Az énekesnő Florian Cloud de Bouneville Armst-

rong néven született 1971-ben, és egyike az Egyesült Királyság legsikeresebb előadóinak. Művésznevét, amely Karthágó királynőjére utal, édesanyjától kapta, zenei karrierjét bátyja, a Faithless-alapítótag Rollo Armstrong segítségével és támogatásával kezdte el. Bemutatóalbumát No Angel címmel 1999-ben adta ki. Ezen található a Thank You című dal, amelyet Eminem a Stan című zeneszámaához használt, Dido pedig mind a dalban, mind a videoklipjében közreműködik. Valójában ekkor szerzett világhírnevet. A következő lemeze Life for Rent címmel 2003-ban jelent meg. Ezen kapott helyet egyebek közt a White Flag című dal, amelynek klipjében David Boreanaz, a nagy sikerű Dr. Csont sorozat Booth ügynöke is szerepel. Ezek után Dido még két lemezzel jelentkezett, idén pedig Still on My Mind címmel az ötödik albumát adta ki.

...ugynaznap a Pearl Jam is fellép...

A Pearl Jam jövőre, 1996 után visszatér Magyarországra, a világhírű amerikai rockzenekar

is július 15-én ad koncertet, csakhogy ők a Papp László Budapest Sportaréna-ban. A Nirvana, az Alice in Chains és a Soudgarden mellett őket is a grunge nagy négyeséhez sorolják. A Pearl Jam 1990-ben alakult Seattle-ben, az alapító tagok közül Eddie Vedder, Jeff Ament, Stone Gossard és Mike McCready ma is tag, a dobos 1998 óta Matt Cameron. Mindaddig tíz lemezt jelentettek meg, de számos népszerű daluk uralta a toplistákat, ilyen volt például az Alive, a Jeremy, az Even Flow, a Life Wasted, a Mind Your Manners és a Sirens. A Pearl Jam 1996-ban a Budapest Sportszarnokban a negyedik lemezük, a No Code turnéja keretében lépett fel.

...nemsokára rá pedig az Aerosmith!

A legendás Aerosmith megalakulása ötvenedik évfordulóját jövőre egy európai turnéval ünnepli, és huszonhat év után, július 24-én a Puskás Arénában ad koncertet. Az együttest Steven Tyler, Joe Perry, Brad Whitford, Tom Hamilton és Joey Kramer alkotja. Az első lemezük 1973-ban jelent meg, az ezen található Dream On minden idők egyik legszebb balladája lett, és a továbbiakban is képesek voltak kirukkolni szívfacsaró szerzeményekkel, például az I Don't Want to Miss a Thinggel, az Armageddon betétdalával, a filmben pedig Steve Tyler lánya, Liv Tyler is szerepel. A pályafutásuk során rengeteg ismert dalt készítettek, ilyen például a Dude (Looks Like a Lady), a Janie's Got a Gun, a Livin' on the Edge, a Crazy és az Amazing. Tudtak haladni a korról is, az 1975-ben megjelent Toys in the Attic albumukon található Walk This Wayt nagyjából tíz évvel később a Run-DMC hip-hop együttes gondolta újra, és mind a dalban, mind a videójában közösen jelenik a meg a két formáció, forradalmian ötvözve a két zeneműfajt.

Összeállította: Lukács Melinda

Elbúcsúztak a rocklegendák

A hard rock nagyjai közé tartozó brit Deep Purple tavalyelőtt jelentette meg az Infinite című lemezt, és ezzel megkezdte a The Long Goodbye Tour búcsúturnéját is. A rajongók legnagyobb öröme nemrég Belgrádban, azután Budapest is felléptek. A belgrádi arénában telt ház fogadta őket. A közönséget a kanadai Monster Truck hangolta rá a nagy eseményre. A Deep Purple megközelítőleg ötven éve alakult, közben folyamatosan változtak a tagjai, egy ideig szünetelt is. Az egyetlen eredeti tag mára Ian Paice dobos maradt. Valójában a Deep Purple második formációja vált legendássá, amikor az együttest Ian Paice mellett Jon Lord billentyűs, Ritchie Blackmore gitáros, Ian Gillan énekes és Roger Glover basszusgitáros alkotta. Az együttes már egy ideje a Ian Gillan, Roger Glover, Ian Paice, Steve Morse és Don Airey felállásban lép fel. Jon Lord 2012-ben hunyt el, Ian Gillan és Ritchie Blackmore között pedig odáig fajultak az ellentétek, hogy valószínűleg már soha többé nem tudnak együttműködni. A Deep Purple fergeteges koncertet adott, felcsendültek a legismertebb dalaik, régebbiek és újabbak is, a Highway Star, a Pictures of Home, a Bloodsucker, a Demon's Eye, a Sometimes I Feel Like Screaming, az Uncommon Man, a Lazy, a Perfect Strangers, a Space Truckin', az elmaradhatatlan Smoke on the Water, ráadásként pedig a Hush, valamint a Black Night.

A filmek világában

Chester Bennington halála után a Linkin Park tagjai az elmúlt két évben más zenei projektek felé fordultak. Mike Shinoda Post Traumatic címmel tavaly jelentette meg első szólóalbumát, majd pedig turnéra ment. A koncertjeire sokan voltak kíváncsiak. A turné után Mike Shinodát a The Blackout című orosz sci-fi thriller betétdalának a megírására kérték fel. Az Egor Baranov rendezésében készült filmet márciusban egy filmfesztiválon mutatták be, nemrég pedig hivatalosan is megjelent. Ezzel párhuzamosan Mike Shinoda is kiadta a hozzá készült Fine szerzeményét. A dal elnyerte a Linkin Park rajongóinak a tetszését is. Mike Shinoda egy interjúban

arról beszélt, hogy amikor a rendező megmutatta, milyen filmet készít, azonnal megtetszett neki, magával ragadta a feszültsége és energiája, és azonnal tudta, milyen zenét szeretne hozzá írni.

Halsey és Suga dala

Halsey feltörekvő előadónak számít. Az első, Badlands című lemezét 2015-ben jelentette meg. Ezt követte tavalyelőtt a Hopeless Fountain Kingdom, amelyen több számot is közreműködő előadókkal készített. Halsey pályája azóta is felfelé ível, egyre népszerűbb és közkedveltebb. Az énekesnő most egy nagy dobásra készül. Új lemeze, a Manic hivatalosan január 17-én jelenik meg. Erről még tavaly bemutatta a Without Me című dalt, amelynek szerzői közt szerepel Timbaland és Justin Timberlake is. Idén, az ősz elején Halsey a Graveyard című dalt adta ki, és pontosan a 25. születésnapjára, szeptember 29-én a Celestine című zeneszámmal jelentkezett. Nemrég újabb izelítődalokkal lepte meg a rajongóit, egyik a Finally // Beautiful Stranger, a másik pedig a Suga's Interlude, amelyben az egyik legismertebb dél-koreai fiúcsapat, a BTS tagja, Suga működik közre. A lemezen egyébként megtalálható lesz az Alanis' Interlude című dal is, amely kapcsán Halsey Alanis Morissette-vel működött együtt.

Elhunyt Marie Fredriksson

Az ünnepi időszakban sajnos szomorú események is előfordulnak. A zenei világot nemrég Marie Fredriksson svéd énekesnő, a Roxette duó női tagjának a halála rázta meg. Az énekesnő hatvanegy éves korában hunyt el, a rákkal folytatott 17 évnyi küzdelme után. Marie Fredriksson Össjöben született, zenei karrierje a szomszédos Halmstadban indult, ahol barátságot kötött későbbi zenésztársával, Per Gesslével. Fredriksson szólókarrierje 1984-ben indult. Hamarosan Svédország egyik legkedveltebb és legsikeresebb előadója lett, két évvel később pedig Gesslével megalapították a Roxette formációt, amellyel világhírnévre tettek szert. Kiváltképp a Joyride és a Listen To Your Heart című dalokkal robbantak be a köztudatba. Marie Fredrikssonnál 2002-ben agydaganatot diagnosztizáltak. A

kezelés hatására sikerült talpra állnia, és 2009-től fokozatosan visszatért a színpadra, de 2016-ban ismét romlott az állapota és ekkor az orvosai már eltanácsolták a turnézásoktól. Per Gessle megható sorokkal búcsúzott el zenei partnerétől, azt írta, hogy kiemelkedő zenész volt, az éneklés nagymestere, elképesztő előadó, aki a leggyönyörűbb színekben keltette életre az ő fekete-fehér dallamait, és a legcsodálatosabb barát volt évtizedeken át.

Karácsony csodája

A XIV. századig csak a templomokban ünnepelték a karácsonyt. Az emberek misére mentek, megcsodálták a feldíszített templomot és a karácsonyi jászolt az oltár előtt. **Luther Márton tette a karácsonyt a gyermekek nagy ünnepévé.** Hogy minél emlékezetesebb legyen az ünnep, szokásba hozta az ajándékozást. Eleinte csak apró ajándékokról volt szó: pár almát, diót, egy-egy pénzérmét kaptak a kicsik. Játékot csak igen ritkán, hiszen abban az időben azt legtöbbször maguk készítették, vagy a szülők, nagyszülők, ügyes hozzátartozók.

Csak 150–200 évvel ezelőtt kezdtek a szülők foglalkozni a gyerekek kívánságaival, és az **ajándékozást** karácsonyra időzítték. A kislányok legkedveltebb játékaik maig a babák, a fiúké egykor az ólomkatonák voltak, majd az autók, villanymozdonyok lettek.

Az ünnep ma már elképzelhetetlen **karácsonyfa** nélkül, pedig a faállítás nem régi keletű szokás. Az első híradások erről 1606-ból származnak. Akkor írta le egy német ember, hogy szülővárosában feldíszített fenyőt állítottak. Akkor ezt azzal magyarázták, hogy a téli napforduló idején a gonosz szellemek kiszabadulnak, és szabadon csatangolnak a világban. A kísértetektől az emberek csak úgy menekülhetnek meg, ha az élet örökzöldje, a fa alá húzódnak. Télen pedig csak a fenyőfa zöldell, ezért fenyőfát állítottak. Így lett a fenyőfa később a karácsony elmaradhatatlan kelléke.

A fa díszítése az idők folyamán sokat változott. A **csúcsdíz** először a betlehemi csillagot jelképezte, majd ezt váltotta fel a hegyes végű, üveg-ből készült, apró gyöngyökkel kicifrázott templomtorony vagy harangforma. Ma már évente változik a díszek színe is, volt év, amikor az arany, majd a piros, a kék, az ezüst volt a divatos.

Állítólag Luther Márton állított először karácsonyfa családjának

A **szaloncukor** jellegzetes tartozéka a fának, és eredeti magyar találmány. Amíg általánosan el nem terjedt, addig más országokban aszalt gyümölcsöt, mézessüteményt, cukorkát aggattak a fára. A szaloncukor készítésének módja **Hegyesi József** magyar–francia szakács és vállalkozó nevéhez fűződik, a leírását egy 1891-ben megjelent szakácskönyvben tette közzé.

A fára akasztott angyalhaj, a fémgyöngy és a papírlánc a bibliai kígyót idézi a bűnbeesés idejéből, a narancs és az alma pedig a tudás fájának gyümölcsét és egyben a megígért megváltás kegyelmét. (T–z)

Egyik ünnepünkhöz sem fűződik annyi szokás és hiedelem, mint a karácsonyhoz

Talán vagy biztosan egyik ünnepünkhöz sem fűződik annyi szokás és hiedelem, mint a karácsonyhoz. A családokban évszázadok óta öröklődnek a hagyományos **ételek, szokások, rituálék**. Örvedetes, hogy ma is sokan ugyanazt az ételt készítik, tálalják a szentestén, mint évszázadokkal ezelőtt, ugyanúgy telnek a napok, mint nagyanyáink, dédanyáink korában.

A magyar néprajz híven őrzi mindazokat a szokásokat, amelyeket elődeink ránk hagytak. Egy-két eltérés ugyan adódik tájegységenként, de nagyon sok a közös vonás. A szokások minden népet gazdagítanak, ezért nem szabad elfeledni őket, ezért érdemes odafigyelni rájuk, és ha lehet, továbbörökíteni mindent, hogy megmaradjanak az idők végezetéig.

Ilyen például, hogy a karácsonyi **asztalterítő** vásznát sütőabroszként használták, mert úgy vélték, hogy általa bő termés várható. Az asztal alá helyezett magvak pedig nagy termést eredményeznek, legalábbis így gondolták elődeink. Ezért keverték a vetőmagvakba a karácsonykor megszentelt terményeket.

Karácsonyestén a lakóházban szétszórt széna és szalma az állatokat megvédte a betegségek-től.

Az **alma** központi jelképe volt karácsony böjtjének, amely az egészséget is szimbolizálta. Ezért tettek az emberek piros almát az ivóvízbe. A karácsonyi almát annyi cikkre vágta a

gazdaasszony, ahány tagja volt a családjának, ezzel az egészséges kapcsolatokat, a szeretetet, az összetartozást segítette.

A **betlehemezéssel** a gyerekek emlékeztették a felnőtteket a kis Jézus születésére, a szert, a békesség misztériumára.

A sokféle **étel** asztalra kerülése azt jelentette, hogy a következő esztendőben bőven lesz eledele a családnak.

Vigyétek tovább ti is a hagyományokat, a karácsonyi szokásokat, amelyek összefüggnek az ünnepel, és teljesebbé teszik az életünket!

Ha a ti osztályotokban nincsen közösen megbeszélte ajándékozás, akkor is biztosan gondolkodtál már azon, hogy egy-két hozzád közel álló osztálytársadnak, barátodnak mit vegyél karácsonyra. Meg akard lepni őket valamivel? Egyáltalán szerinted egy barátságban szükség van erre? Ez valóban nehéz kérdés. Nincs szükség rá, hogy drága, de semmitmondó ajándékokkal bizonyítsátok egymásnak a hűségeteket.

Mert nem ebben rejlik a lényeg. Hanem abban, hogy számíthattok egymásra a legnagyobb bajban is, akár az éjszaka közepén is. Hogy megértitek egymást, és ha kell, visszahúzódtok a másikat a szakadék széléről. Hogy megosztjátok azt, amitek van a másikkal, ha az épp rászorul. Karácsony táján sokan

Adni egyszerűen jó!

érezik azt, biztosan te is, hogy adni „kell”, adni „illik”. Ez nem így van. Adni egyszerűen jó. Szeretből, barátságból, szerelemből adni a másíknak. Nemcsak azért, mert karácsony van.

Ha szeretnél ajándékot adni a barátaidnak, készíthetsz nekik valamit saját magad, vagy meglepheted őket valami aprósággal. Ha nem tudsz ajándékot adni, akkor adj mást:

egy ölelést, bizalmat, hűséget, barátságot, szeretetet.

Tudnod kell, hogy ez is elég, legalábbis egy igaz barátságban elégnek kell lennie. Akkor most még egyszer: egy barátságban szükség van arra, hogy megajándékozzuk egymást karácsonykor? Nincsen szükség rá, de ha jólesik, és meg tudjuk engedni magunknak, tegyük meg...

Csináljuk egyedül!

Tobozangyalka

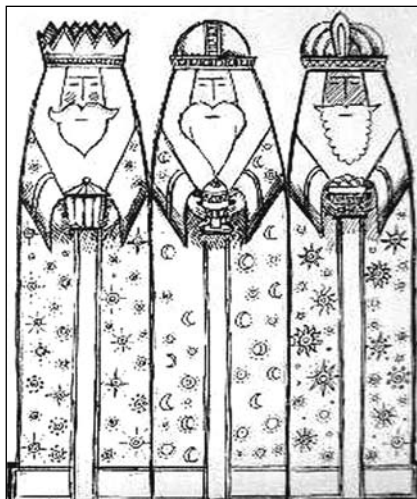
Anyagszükséglet: fagolyó, fenyőtoboz, sárga fonál, filctoll, ragasztó, cérna, aranypapír. Ragasszuk a fagolyót a toboz felső részéhez. Fonalból elkészítjük a haját és felragasztjuk. Filctollal szemet, száját rajzolunk a fagolyóra. Az angyalka szárnya aranypapírból készül, amit kinyírás után a tobozra ragasztunk. Színes fonalból akasztót kötünk a nyakába, így tesszük a fára.

Angyalka

Az angyalkához csak papírcsík, jól megsodort vattagolyó, ragasztó, olló és cérna kell. A papírcsíkot sodorjátok egy tölcser köré, majd ragasszátok össze. Vágjátok ki egy szív alakot és ezt ragasszátok rá szárnyként, a fej vattából készül, rajzoljátok rá szemet, száját, készítek neki haját papírból vagy cérnából. A fejbe öltsetek bele cérnát, így az angyalkát ráakaszthatjátok a fára.

Háromkirályok

Másoljátok át kemény kartonpapírra a rajzunkon látható három figurát, azaz a háromkirályokat, és vágjátok ki! A talpukat hajtsátok be, így könnyen megállnak. A festésnél, színezésnél használjátok a karácsonyra jellemző színeket, az aranyat, pirosat, zöldet. Ha van otthon betlehemetek, annak a díszje lehet a három figura, ha nincs, állítsátok őket a karácsonyfa alá.

Karácsonyi dalok

Csendes éj

Csendes éj! Szentséges éj!
Mindenek nyugta mély;
Nincs más fenn, csak a Szent szülepár,
Drága kisedtük álmainál,
Szent Fiú, aludjál, szent Fiú aludjál!

Csendes éj! Szentséges éj!
Angyalok hangja kél;
Halld a mennyei halleluját,
Szerte zengi e drága szavát,
Krisztus megszabadít, Krisztus megszabadít!

Csendes éj! Szentséges éj!
Szív örülj, higgy, remélj!
Isten Szent Fia hinti reád,
Ajka vigaszt adó mosolyát,
Krisztus megszületett, Krisztus megszületett!

Mennyből az Angyal

Mennyből az angyal lejött hozzátok,
pásztorok, pásztorok!
Hogy Betlehembe sietve menvén
lássátok, lássátok.

Istennek fia, aki született
jászolban, jászolban,
Ő leszen néktek üdvözítőtok
valóban, valóban.

Mellette vagyon az édesanyja,
Mária, Mária.
Barmok közt fekszik, jászolban nyugszik
szent fia, szent fia.

El is menének köszöntésére
azonnal, azonnal,
Szép ajándékot vivén szívükben
magukkal, magukkal.

A kis Jézuskát egyenlőképpen
imádják, imádják,
A nagy Uristent ilyen nagy jóért
mind áldják, mind áldják.

Üléseznek a Télapók

A postára érkezik egy levél, melyet a Mikulásnak címeztek. Mivel a postások nem tudják, mi legyen vele, úgy döntenek, hogy felbontják. Egy kétségbeesett gyermek kívánságát olvassák: Drága Mikulás! A családunk nagyon szegény, így nem tudok mit adni a szüleimnek karácsonyra. Légy szíves, küldj 1000 dinárt! A postások nagyon megsajnálják, és összedobják neki a pénzt. De mivel nekik sincs sok, így csak 500 jön össze, amit el is küldenek. Az ünnepek után lázasan bontják fel a Mikulásnak szánt köszönőlevelet: Nagyon köszönöm, hogy segítettél, de képzeld, azok a szemét postások a felét lenyúlták!

Láthatlan bacilusok

Pistike kenyeret majszol, amikor véletlenül elejti azt. Amikor felveszi, és már éppen harapna bele, az anyja rászól:

- Ugyan Pistike, ne egyél belőle! Teli van bacilusokkal!

Pistike elkezd nézegetni a kenyeret, majd megszólal:

- Persze, a Jézuska, a Télapó meg a bacilusok! Mindig beszéltek róluk, de még egyiket se láttam!

Emlékezet

Karácsonykor a nagymama vízipisztolyt ajándékozik az unokájának. A lánya dühösen fordul a nagyihoz:

- Anya, hogy vehettél ilyen ajándékot?! Már nem emlékszel, mennyire dühös voltál, amikor a vízipisztolyunkkal mindent összefröcsköltünk?

A nagy elmosolyodik:

- Dehogysem, nagyon is...

Mikor jön?

- Papa, papa! Mikor jön a Mikulás?

- Mindjárt, kisfiam, csak előbb leütöm azt a csúnya bácsit, aki az előbb mászott ki a kandelából.

Skót Mikulás

A skót Mikulás elmegy az óvodába. Kirakja az ajándékait és így szól:

- Na, gyerekek, lehet vásárolni.

Az út hossza

- Mondja, mennyi ideig tart az út Szabadkától Belgrádig?

- Körülbelül két óra.

- És azt megmondaná, hogy visszafelé meddig tart az út?

- Jaj, ilyen hülyeséget hogy lehet kérdezni? Természetesen az is ugyanannyi ideig, két óráig tart!

- Nana, ez nem olyan egyértelmű! Hiszen karácsonytól újévig csak egy hét telik el, de újévtől karácsonyig már jóval több...

Dublőr

- Hogy hívják Stallone dublőrjét?

- Pótszilveszter.

Újévi fogadalmak

- Minden reggel egy felüléssel indítok. Így kelek ki az ágyból.

- Nemet mondom mindenre, ami árt. Főleg, ha más kérni akar belőle.

- Ami biztosan bejön: 2020-ban sem mászom meg a Mount Everestet.

Agresszív kismalac

Bemegy az agresszív kismalac a játékboltba, és így szól:

- Kérek egy türelemjátékot, de gyorsan!!!

Dolgozat

Két fiú beszélget matekóra után.

- Hogy sikerült a didid?

- Semmit sem írtam.

- Én sem.

- Te jó ég! A tanár azt fogja hinni, hogy egymásról lestünk!

Van másik

- Zsófi, miért késtél az iskolából? - kérdi a tanár.

- Azért, mert a házukba beleszapott a villám.

- Ezt nem hiszem el.

- Jó, akkor monddok mást.

Éppen öt

Suliban a tanárnő:

- Mondjatok, gyerekek, öt északi-sarki állatot!

Pistike majdnem kiesik a padból, úgy jelentkezik.

- No, Pistike?

- Egy fóka és négy jegesmedve.

Öslénytan

- Melyik a legősibb állat a világon?

- ???

- A pingvin, mert az még fekete-fehér.

Jó üzlet

A skót új kalapban megy haza, amely olyan nagy, hogy a fél arcát eltakarja. A felesége megkérdezi:

- Mac, miért vettél ilyen hatalmas kalapot?

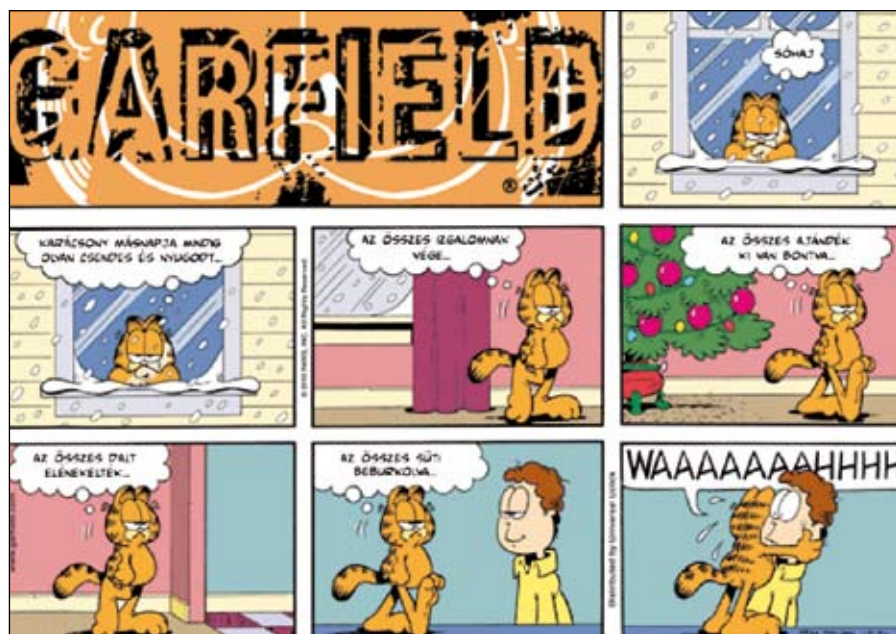
- Szerencsém volt. Ez a kalap ugyanannyiba került, mint egy másik, amelyik két számmal kisebb volt!

Gondtalan gyerekkor

Anya kérdezi a gyerekeitől:

- Mi az, gyerekek? Miért nem játszatok? Miért ültök itt ilyen elkéseredetten?

- Azt játszunk, hogy felnőttek vagyunk!

SKANDINÁV REJTVÉNY

VETÍTETT ÁLLÓKÉP		DÉL A KLUB ÖSSZES TAGJA	A GÖRÖG ÁBÉCÉ 19. BETŰJE	LAKÁST HASZNÁL OTT ÉL VOLT		LITER KIS NUSI	AZ ARGON VEGYJELE	ERDÉLYI NEMET KISEBBSÉG TAGJA	ZOLTÁN, BECÉZVE	ARTÉRIA	PORTUGÁLIA	HIDROGÉN BEISMER	REKLÁM, HANGOS BE-MUTATÓ
DSIDA JENŐ ITT VAN A SZÉP KARÁCSONY C. VERSÉNEK 1. RÉSZÉ													G
PÁROS AKARAT!				A SZÁMÍTÓGÉP KIS NYILÁMÉTER							ANGYAL-RANG NÉVELŐ		
VÁGÓ-ESZKÖZ	NYŰLÓS A VERSIDÉZET 2. RÉSZÉ						NEM IGAZI FÜTŐ SZÁKITJA ÁT A FUTAM VÉGÉN			THOMAS, EDISON, FEL-TALÁLÓ			
			A VERSIDÉZET 3. RÉSZÉ	AZ IDÉZET 4. RÉSZÉ AMPER					S		TÜZHÉLY SÜTŐJE RÉGISEN SIEMENS		
DÉL-AMERIKAI ÁLLAT DÉLIGYŰMÖLCS					VÉGTAG MAI KENYÉR JELZŐJE				FÉL ZSÁK! ESTE, OLASZUL			A TETE-JÉRE RÓMAI 50	
				ÉPÜLET ELEME BOT-DARABI				TÉLI SPORT A TÁRGY RAGJA			ÉPÍTKEZÉSI FAANYAG BENT. KÖZEPEN!		
FRANCIAORSZÁG NORVÉ-GIA		LOP ... KÍNÁTO (NOR) KÖZÉPEN KIAD!					... JOBS AZ APPLE ELNŐKE VOLT					KÉTES! LÁNYNÉV	
AZ UDVARON LEVŐ						ZAMBIA SZEGLET, SAROK		RENÁTA ADRIAI KIKOTÓ					KEREK SZÁM! UGYAN, DEHOGY!
NAP (24 ÓRA), ANGOLUL				NEM TILOS NÁTRIUM							EURÓPAI NÉP FINN TÓ (INARI)		
RÓMAI 1 MAGYAR KÖZSÉG, VÁS MEGYÉBEN		SZIGET, LATINUL KÖTŐSZÓ						MÁRIA, BECÉZVE HEBEGÉS					ITTRIUM AZ UDVARRA
					KERT, ANGOLUL LÁPOS (RÉS)							KELET RÉGI SÜLY-MÉRTÉK	A KÖZELLEBBI, EME
A PARKOLÓ JELE NEWTON		OLASZ AUTOJEL PÁROS ZOLI!		RÓMAI 1000 THAIFÖLD		GRAMM BRUCE ... KUNG-FU-BAJNOK VOLT		IDEGEN AMÁLIA PÁRDUC-MACSKA					
JÓL MEGGONDOL							SZCZECIN FOLYÓJA						ZORRO JELE ARRA A HELYRE MÁZOL
... DE JANEIRO, BRAZIL VÁROS				CÉRIUM CENTI-MÉTER			... ERGOSUM, MONDÁS SAJÁT						KANADAI RAPPER ÉNEKES
		BETEGET GONDOZ	M									AZONOS RÓMAI SZÁMOK LE SZERBÜL	
MAGUNK VÉGTÉLEN SÁV!			E NAPON FEDEZÉKÉBE			AZ ALJÁHOZ? ANYÓ PÁRJA (ékezet nélkül)				?	... ES-SALAAM VÁROS ÉV SZAK		
IDEGEN GYÓGYFÜRDŐ FÉLFA!				TOLDALÉKKAL EL-LÁTOTT SZÓ					ÁLL ALATTI ZSÍR KÉTELL!				
				FŐPAP CELSIUS				A SZEM A TUKRE KÉRDŐSZÓ					
ÁLLATOK LAKÁSA	A							VELE SZEMBEN HARCOLÓ					

MEGFEJTÉS: „Itt van a szép, vig karácsony, / Elünk dión, friss kalácson, / Mennyi finom csemegét! / Kicsi szívéd remeg-e?”

Eszperente-egyveleg

alírás – Kezed jegye. Egy lepelre lentre teszed, s ezzel beleegyezel e lepelre lejegyzettekbe.

alkohol – Szesznek ereje, mely embereket megdelejez.

alma – Kezdetben ezt ette meg egy meg egy ember, s lett kegyvesztett.

árnyék – Kegyetlen melegben enyhet lelhetsz e helyen, mert levelek rejtenek el, s fellegtelen eged melege nem perzselhet.

avar – Lepel, melyben leesett levelek hevernek.

állatkert – Ketrecek helye, melyekben ezer beste leselkedve hever. Emberek, gyerekek mennek, nevetnek s esznek pereceket, melyeket eme ezer meg ezer beste szerfelett kedvvel enne meg, de nem lehet.

ablak – Egy terem keretezett szeme, melyen beleshatsz e terembe.

ács – Mesterember. Szerkezeteket szerel egybe, melyeknek terhe teremeknek fedele.

ágy – Fekhely, melyre testedet leteszed, s elernyedhetsz.

ajándék – Szerettedet leped meg vele.

ajtó – Egy terembe ezen mehatsz be.

eszperente – Nyelvezet, mellyel emberek rengeteg \e\ -t elzengve meknek szellemesen, esetleg ellenszenvesen.

foci – Eszetlen emberek kergetnek egy kerek fekete pettyest, mellyel cselezve keveregnek, esetleg eleshetnek, de eme pettyes egy fejessel e ketrébe belemenne, ezer ember kedve fellegekbe emelkedne.

hamburger – Egy zsemle, melyben egy letepert egyedet lelsz veres csappokkal

országátár – Ezen kerettel lerekesztve, emberek egy nemzetbe egyhelyen megtelepednek. Egyszer meg felkerekednek, s ezen keretet keresztbe szelve, meglesnek ezer meg ezer nevezetes helyeket.

iskola – Szeptember elseje reggelen ezer s ezer gyerek ment egy helyre, mely helyen nyelveket, neveket, embereket, helyeket s egyebeket tesznek fejedbe. S ezeknek fejedben helyet kell keresned. E nyelveket, neveket, embereket, helyeket s egyebeket eszes emberek, melyek nem szeretnek nem eszes gyereket, helyeznek te fejedbe, eszedbe. S ezt nem felejtheted el.

mozi – Kerek szerkezet pergetve vet lepelre jeleneteket, melyekben emberek, helyek, szerelmek szerepelnek. Lent emberek eme lepelre merednek, esetleg enyelegnek – kezdet melletted helyezed el, de csengetnek, s megretensz.

pap – Fekete lepelbe tekeredett szeptember

rádió – Szerkezet, melyben kedves zene s szellemes csevely kellene legyen, de nem ez megy, mert serceg, recseg, hereg s nyekereg.

színház – Emeletesre megszerkesztett hely, melyben egyesek egy emelkedettebb, lepelrel elrekesztett helyen megjegyzett szerepeket csevegnek; esetleg szerelmes jeleneteket lejtének. Ezer ember remegve, esetleg nevetve mered ezen jelenetekre, s egyszerre tenyereket hevesen egybever. Ezt befejezve egyszerre elmennek, megjegyezve: ej, de kellemesen telt el e remek este.

És most – aszparanta!

ceruza – Ravasz fadarab. A mancs a lapra tartja, szalajtja, s az alja szavakat rak a lapra, vagy rajzba adja a hallhatatlan szavakat.

hang – Bang-bang a szava a harangnak. Bang-bang – a harang dallama szalad a falvakban. Amarra aratnak, s a kaszazaj abbamarad, halk szavak hallatszanak. Majd a harangdálnak magva szakad, s a banda aratva halad ... – Alapdarabja a harangdálnak, a kaszazajnak, s a halk szavaknak: a hang.

napkelte – Kakast kakasra harsant, majd parazsat fakaszt, s csakhamar a Nap saratlan arca szakadatlan aranyat havaz a falvakra.

Jöhet az öszpöröntő is?

hőrcsög iszik – Szőrös hőrcsög szörpöt szőrösög.

Ödön öröksége – Zöld öblös köcsögöt örökölt Ödön. Zöld öblös köcsög fölött bögöly röpködött, s köpött.

FEJTÖRŐ

Az eltűnt bevétel

„Eltűnt a pénz, már mindenütt kerestem” – mondta a pénztáros a felügyelőnek.

„Gyanúsít valakit?”

„Az az igazság, hogy tanácstalan vagyok” – válaszolta a pénztáros. „Éppen a pénz számoltam. Hirtelen sötét lett a szobában, kialudt a villany. Az asztalra felállítottam egy széket, felmásztam, hogy megpróbáljam megjavítani a neonégót. A forró lámpa megégette a kezem, és lezuhantam. Egy időre alighanem elvesztettem az eszméletem, mert mire magamhoz tértem, már ezt a rendetlenséget láttam. A pénz eltűnt. Telefonon értesítettem a rendészetet az eseményről. Tulajdonképpen csak ennyit tudok minderről elmondani.”

„Azzal vádoló, hogy ellopta a pénzt. Egy szó sem igaz mindabból, amit itt elmesélt.”

Mivel támasztotta alá vádját a felügyelő?

Az istenek kijátszása

Egy templomban három teljesen egyforma istenszobor áll egymás mellett. Az egyik, az igazság istene mindig igazat mond, a második, a hazugság istene mindig hazudik, míg a diplomácia istene hol igazat beszél, hol hazudik. A szobrok nem akarják felfedni kilétüket, de egy embernek sikerült kitalálnia, melyikük melyik, mégpedig a következő kérdésekre kapott válaszokból. Megkérdezte a bal szélén álló istent: „Ki áll melletted?”

„Az igazság istene” – hangzott a válasz.

Ekkor az ember a középén álló istenhez fordult: „Ki vagy te?”

„A diplomácia istene” – hangzott a felelet.

Az utolsó kérdést az ember a jobb szélén álló istennek tette fel: „Ki áll melletted?”

„A hazugság istene” – volt a válasz.

Mi a megfejtés?

A maharadzsa

A maharadzsa egy szigeten élt, és mindenkitől félt, ezért az egyetlen hídra, mely a szigetet a szárazfölddel összekötötte, akasztófákat állíttatott. A hidat leghűségesebb őrei védtek. A sziget köré vérszomjas krokodilokat telepített. Meghagyta őreinek, hogy aki a hídra lép és hazudik, azt dobják a krokodilok közé, aki igazat mond, azt akasszák fel. Így egy idegen sem léphet be a szigetre. Egyszer arra jött egy vándor, és valamit súgott az örök fülebe, akik tanácstalanul egymásra néztek, majd beengedték a vándort a szigetre. Vajon mit súghatott?

Mit látsz a képen?

A szeretet ünnepe

Pali és Pisti hajba kapnak karácsony este. Az anyjuk rájuk förmed:

– Ez mégiscsak sok! Nem tudtok legalább ilyenkor megegyezni?

– De hát megegyeztünk: Pisti is azt a cukrot akarja levenni a karácsonyfáról, amelyiket én – mondja Pali.

Nem alkalmas időpont

Az apa vacsora közben faggatja a fiát:

– Nem szeretnél egy húgocskát?

– Nem, apa – feleli a gyerek.

– Inkább öcsikét szeretnél?

– Nem, apa.

– Hát akkor mit szeretnél?

– Még egy darab húst!

Iskolai dolgozatokból

Ádám evett a tiltott fa gyümölcséből, ezért büntetésül feleségül kellett vennie Évát.

Egyiptom őslakói a múmiák.

A farkas felfalta Piroskát, de belebetegedett, mert Piroška romlott volt.

Többféle kerek számot ismerünk, de a legkerekébb szám a nulla.

Az emberiség nem győz hálát adni Edisonsnak, akinek lángelméjéből kipattant a villamos, amely szikrájával hajítja a kocsit és benne az utast.

A modern lakásokban távfűtésű gladiátorokkal fűtenek.

A görög regék szerint minden hajóst elbűvölt a szirének szirénázása.

A Hunyadi László olyan ballada, amelyben a főhőst feldolgozzák.

Rákóczi Ferenc úgy halt meg, hogy belefutott a Rodostóba.

Arany János velszi bárdokkal sújtott le a Habsburg-házra.

Petőfi egy szegény cseléd lány és a magyar nép fia.

Öntözés

– Jean, legyen szíves, öntözzön meg!

– Minek, uram?

– Ki akarok kelni magamból.

Inkább mást gondol

– Fiacskám, edd meg a paradicsomos káposztát! – kérleli az anya a fiát.

– De anyuka, nem szeretem a paradicsomos káposztát, mondtam már!

– Tudom, de gondold azt, hogy szereted!

– Inkább azt gondolom, hogy már megettem.

Attól függ

– Hogy érzed magad, kislíam?

– Még nem tudom, anyukám. Előbb meg kell néznem az órarendet.

Testvérek

– Anyu! Azt mondtad, hogy ha Zolival osztok meg valamit, mindig legyen övé a nagyobb rész. Mindig így kell csinálni? – kérdezi Pisti az anyukájától.

– Igen, kislíam, de miért kérdezed?

– Azért, mert eltörtük a nagy vázát, és nem tudjuk, ki kapjon nagyobb verést.

Állatkertben

– Anyu! Nézd ott azt a nagy majmot! Pont olyan, mint a szomszéd bácsi.

– Ugyan, Jancsi! Szégyelld magad! Hogy mondhatsz ilyesmit ilyen hangosan?!

– De anyu, a majom úgysem tudja, hogy miről beszélünk.

Miért lett volna baj?

– Nem volt ma semmi baj az iskolában? Nem csináltál semmi butaságot? – faggatja az anyja a suliból hazatérő fiát.

– Ugyan, mama! Milyen butaságot csinálhattam volna, hiszen egész nap a sarkon fociztam.

Micimackó a hentesnél

Micimackó besétál a henteshez, és megkérdezi:

– Sonka van?

– Természetesen.

Micimackó felugrik a pultra, előránt egy géppisztolyt, és lelövi az otlévköket.

– Ezt a Malackáért!!!

Van orvosság

– Ma alig tudtam elmenekülni a cápától! – panaszkolja egy tengeri hal a másiknak.

– Van ellene orvosság – mondja a másik.

– Vegyél a szádba egy adag algát!

– És az használ?

– Attól függ, hogy milyen gyorsan menekülsz.

Kárbaveszett munka

Egy csiga mászik fel a tölgyfára. Ötven év múlva elér a feléhez, majd megcsúszik, és lezuhan a földre. Keservesen feltápáskodik, miután jól megütötte magát, majd így szól:

– No lám csak! Ez a vége a nagy sietségnek!

Hangok

– Jean, milyen hangokat hallok onnan a magasból?

– Bégetnek a bárányfelhők, uram.

A legfontosabb rész

– Melyik a tehen legfontosabb része?

– A bőre.

– Miért éppen a bőre?

– Mert az tartja össze az egész tehenet.

Falusi vakáción

Jancsi először tölti a vakációt falun, a nagyszüleinél. Megkérdezi tőle egy nap a nagyanyja:

– Jancsikám, nem tudod, hol van a nagyapa?

– De tudom! A tehéngarásiban.

Ha jó lesz

Peti kalandos történetet olvas, és közben megkérdezi az édesanyját:

– Anyu, ha felnövök, elmehetek kalóznak?

– Igen – mondja a szórakozott anyja. – De csak ha jó lesz!

Kistestvér

Julinak kistestvére született. A szomszéd-asszony érdeklődik:

– Mi a neve a testvérkének?

– Még nem tudjuk. Annyira sír, hogy egy szavát sem érteni!

Bizonyítvány

Zoli szomorúan viszi haza a bizonyítványát az intővel. Az anyja így szól:

– Ha ezt meglátja apád, kirántja a nadrágszíjat. Tudod, hogy akkor mi történik?

Zoli kész a válasszal:

– Tudom, leesik a nadrágja.

Nem babonás

- Pincér! Pók úszik a levesemben! Mít jeltensen ez?
- Fogalmam sincs, uram. Nem vagyok babonás.

Repülőgépen

Repülőgépen alváshoz készülnek az utasok, de egyiküknek valami baja van, így hívja a stewardess:

- Bocsánat, de kényelmetlen az ülés!
- Semmi baj - mondja a stewardess -, mindjárt hozok egy párnát.

Később megint problémázní kezd a nyűgös utas:

- Ne haragudjon, de ezek a lámpák nagyon zavaróak!

Kicsit később a lámpák kialszanak. Hamarosan megint a hívógomb felé nyúl az utas, de ekkor megszólal a szomszédja:

- Nem tudom, mivel van megint baja, de legyen szíves, a hajtóművek zaját ne említse meg nekik!

Házibulin

- Szia! Veled nem táncol senki?
- Nem.
- Akkor feltennéd a virslit főni?

Számítógépes humor

Pistikét irodalomórán a tanár nő megszólítja:

- Pistike! A Mikszáth-ot véletlenül X-szel írtad!
- Dehogyan, tanár nő! Az DirectX.

* * *

- Mi a megfelelő parancs Linux rendszerben terrortámadás esetén?
- Chmod 000 /bin/laden.

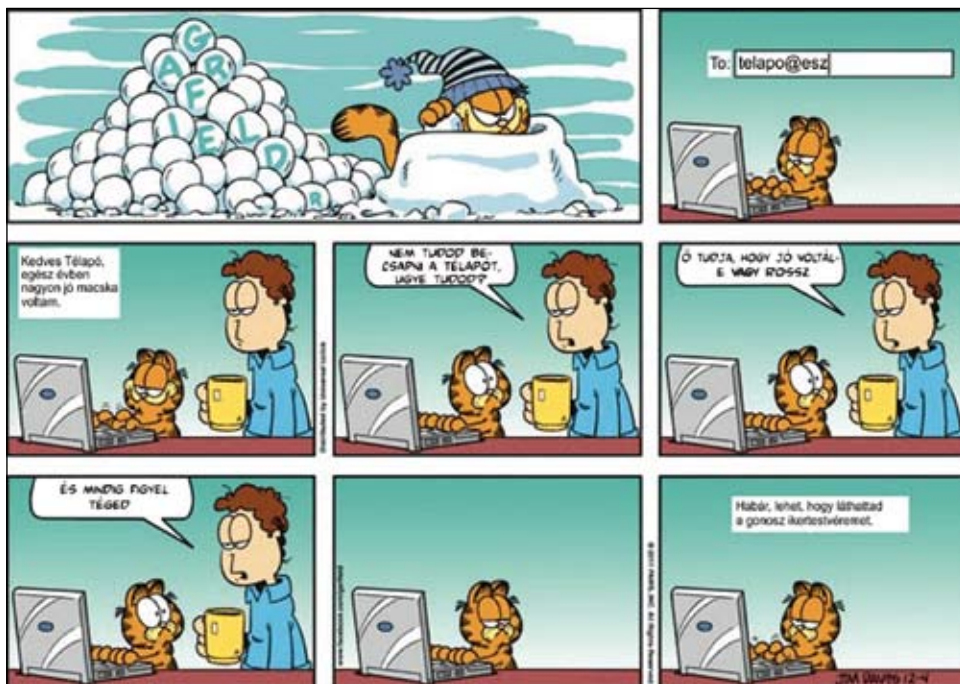
* * *

- Mit mond az internetes szellem??
- ???
- .hu

* * *

Jelek, amik arra utalnak, hogy számítógépes megszállott vagy:

1. Amikor valaki a személyi számodat kéri, automatikusan az IP-címedet adod meg.
2. Így ismerkedsz az utcán: „Szia, mi a weboldalad címe?”
3. Megdöbbsz, amikor meghallod, hogy a spam igazából egy húskonzerv neve.
4. Ha valakinek szólni akarsz, „megpingeled”, és traceroute-tal tájékozódasz.
5. Ha kólát veszel egy automatából, azt így kommentárod: „Letöltöttem egy kólát a szerverről”.

Higiénia

- No, gyerekek, ki tudja összefoglalni a most tanultakat? - kérdezi a tanító néni.
- Zsófi azonnal kész a válasszal:
- A higiénia az, amikor többet mosakszunk, mint kellene.

Ok az örömrre

- Miért örül a bolond a kerekes kútnak?
- ?
- Mert oda tolhatja, ahova akarja.

Nagy orr

- Anya, az iskolában csúfolnak, hogy hosszú az orrom!
- Ne foglalkozz velem, kisfiam, egyszerűen csak hátrább van az arcod, mint a többieknek.

Felesleges kérdés

- Melyik az abszolút felesleges kérdés?
- ?
- Az aludttejtől megkérdezni, mit álmodott.

Hagyjál, fiam!

- Apu, mit tudsz az agyról? - kérdezi Peti tanulás közben.
- Erre az apja:
- Hagyjál, fiam, most éppen más van a fejemben!

Beázás

- Te, Lajos, beázik a kocsid teteje!
- Tudom.
- Mindig így van?
- Á, dehogya! Csak ha esik az eső!

Jogositvány

- Miért nem adnak az oroszoknak jogositványt?
- ?
- Mert sosem tud megállni a zebránál.

Barkochba

- Miért nem lehet József Attilával barkochbázni?
- ?
- Mert mindig a mamára gondol.

Hasonlóság

- Miben hasonlít Vágó István Petőfi Sándorra?
- ?
- Mindkettőről hidat neveztek el.

Javítás

- Hova vigyük az órát, ha nem jön ki belőle a kakukk?
- ?
- Természetesen az állatorvoshoz.

Hogy hívják?

- Hogy hívják Röntgen úr feleségét?
- Röntgenné Ultra Ibolya.

Nyuszika

- Nyuszika sétál az erdőben, a farkas odaugrik.
- Pénzt vagy életet! Nyuszika elkiáltja magát:
- Segítség!
- Ekkor feltűnik egy fekete palástos alak, előrántja a kardját, és egy Z betűt vág a farkas bundájába. A nyuzsi hálálkodva fordul felé:
- Köszönöm szépen, Zuperman!

Fogfúrás

- A fogorvos már percek óta egyre mélyebbre fúr a beteg zápfogába.
- Úgy látom, hogy valamikor aranytömést tettek ebbe a fogba.
- Nem, doktor úr, az már az inggombom.

Mateksikerek

Csernyák Szilvia és Török Írisz

Varró Tódor és Máriás Mónika

Iskolánk tanulói sikeresen szerepeltek a községi matematikaversenyen. A 6. osztályos **Varró Tódor** 1. helyezést ért el. Ő **Máriás Mónika** diákja. A 3. osztályosok közül **Török Írisz** 2. helyezett lett, őt **Csernyák Szilvia** tanítónő készítette fel a versenyre.

– Kettős érzés fogat meg bennem, hiszen diákom helyezett lett, másfelől büszke vagyok Mónika tanárnőre, aki az első generációm tanulója volt. Alsóként is mindig elérte kitűzött céljait...Most tanárként szép eredményeket ér el tanítványaival. Szép a pedagógiai pálya, jó lát-

ni és büszke is vagyok arra, hogy még vannak fiatalok, akik szívesen, örömmel és odaadással folytatják e pályát. Németh László idézetével egyetértve:

„Tanárember az utókorban, lelke derűjében keresi, ha keresheti elismerését, annál szebb, ha a véletlen, egy kiváló tanítvány, mégis vet egy fénypásmát feledésnek szánt nevére.”

Csernyák Szilvia tanítónő
Petőfi Sándor iskola, Óbecse

A helyes válasszal könyvet nyerhetsz!

Igazságos osztozkodás

Három haramia egy zsák aranyat rabolt, amit szerettek volna igazságosan három részre osztani. Szerencsétlenségükre azonban nem volt náluk mérőedény, így szemre kellett elosztani az aranyat. Akarhogy is osztogatták azonban az aranyat, nem jutottak egyezsége. Elkezdték vitatkozni, és kis híján összeverekedtek. Átmentek egyik halomból a másikba, a másikkól a harmadikba, de egyikük mindig elégedetlen volt a neki jutó résszel.

– Bárcsak ketten lennének – kiáltott fel dühösen az egyik rabló –, akkor egy szempillantás alatt megosztoznánk. Két egyforma részre osztanám az aranyat, a másik meg választana. Így mindketten elégedettek lennének.

Ezután elgondolkodtak azon, hogy hogyan tudnák elosztani úgy az aranyat, hogy mindhárman elégedettek legyenek, és mindegyik legyen győződve arról, hogy nem kapott kevesebbet a harmadánál. Ki is gondolták, hogyan csinálják.

Gondoljátok ki ti is!

A helyes válasz kiötlésére ezúttal több időtök jut, törtjétek a fejetek a téli szünet ideje alatt, és legkésőbb január 16-ig küldjétek el címünkre. Levélcímünk: Jó Pajtás, Vojvode Mišića 1., 21000 Novi Sad. A választ elküldhetitek a jopajtas.szerk@magyarszo.rs e-mail-címünkre is. A nevetek mellett írjátok meg nekünk az iskolátok nevét, az osztályt és a lakcímeteket.

A Jó Pajtás megjelenését támogatja

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

82+79(02.053.2)

ISSN 0350–9141

COBIS.SR-ID
16225794

Vajdaság Autonóm
Tartomány

Magyar Nemzeti
Tanács

KÉSZÜLT A MAGYAR KORMÁNY
TÁMOGATÁSÁVAL

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

BETHLEN GÁBOR
ALAP

